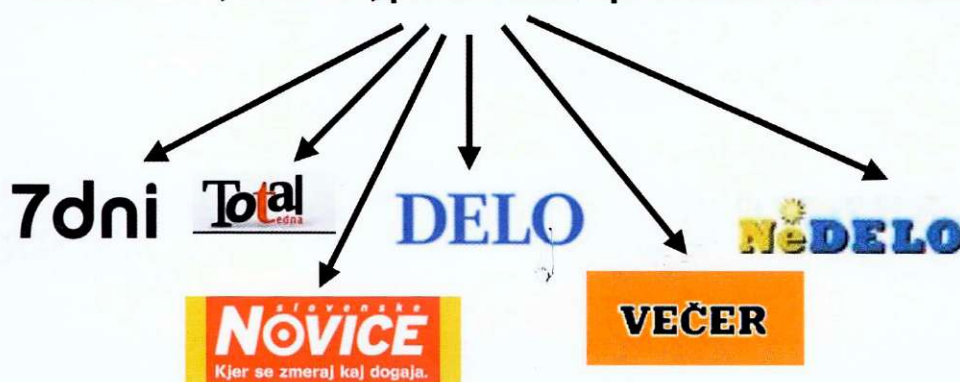

DEMOKRACIJA

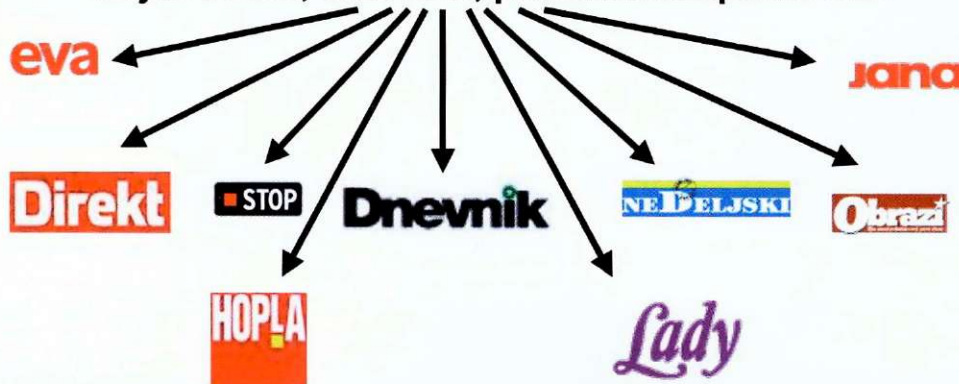
Boško Šrot, član SD, predsednik uprave Pivovarne Laško

MEDIJSKA IMPERIJA

Bojan Petan, član LDS, predsednik uprave DZS

Večino tiskanih medijev pri nas obvladujeta kapitalski združbi v rokah tranzicijske levice.

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **23 aparatov GSM Motorola F3.**

Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 20 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 30. novembra 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.

2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Motorola F3:

teža: 70 g
velikost: 114x47x9 mm
čas pripravljenosti: do 300 ur
čas pogovora: do 500 minut
glasovna pomoč v menijih
privlačen tanek design
visoko-kontrasten zaslon z odlično vidljivostjo na dnevni svetlobi in soncu
velike črke in številke za lažjo berljivost
SMS
budilka

Slika je simbolična.

tednik
DEMOKRACIJA

☐ Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

☐ mesečno*   ☐ 4 x letno   ☐ 2 x letno   ☐ 1 x letno
(9 % popusta)   (10 % popusta)   (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

☐ upokojenec   ☐ invalid   ☐ brezposeln   ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: _____

☐ NE

☐ DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

*Podpisani/a se zavezujem, da bom
naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj
eno leto od datuma naročila.*

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Za čistejše izgorevanje

Prima - novo kurilno olje

Novo kurilno olje je prihranek za vas in okolje.
Izboljšali smo njegovo kakovost, zato izgoreva
bolj čisto, s tem pa povečuje izkoristek in
zaščito vašega ogrevalnega sistema.
Z njim boste prihranili tako pri vzdrževanju
naprav kot pri porabi goriva. Prima, kajne?

080 22 66

www.petrol.si/primakurilnoolje

PETROL

UVODNE STRANI

- 9 Pripravljenost na dialog
10 **Pogledi:** Francoski paradoks
11 **Kolumna:** Kraljestvo sodrge

POLITIKA

- 12 Medijska sveta vojna
15 Lastniška prepletenost in opozicijska drža
18 Volilno leto 2008
19 Novi državni svetniki
20 Zeitgeistovsko enačenje

SLOVENIJA

- 22 Napovedan oster boj
24 Velika odgovornost poslancev
26 Nova protikorupcijska zakonodaja
28 Pred evropskim kmetijskim izzivom
30 Spremembe pri zaposlovanju

TUJINA

- 32 Šest desetletij slovenske politike
34 Sanaderjevo politično vstajenje
36 **Globus:** Arijska maskota
37 **Tuji tisk:** Okoljsko ozavešeni

INTERVJU

- 38 Dr. Brane Senegačnik

DOMOZNANSTVO

- 42 Čista studenčnica resnice
44 Slovenske ljudske pesmi
46 **Osebnosti:** Vsestranski oče naroda
54 Pogovor z Dušanom Uršičem

OGLEDALO

- 56 **Film:** Urejevalec
58 **Avtomobilizem:** Alfa romeo 159
60 **Zdravje:** V boj s pljučnico
62 **Šport:** Kitajska roka – karate
64 **Črna kronika:** Pozor, vlamljajo!
66 **Rumeno:** Brez božiča
68 **TV Kuloar:** Intervju pred košarko
74 Nova ustavna sodnica

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat,
Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan,
Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej
Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos,
dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik,
dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga,
Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: dr. Brane Senegačnik

Avtonomija medijev je seveda »sveta« zadeva in jo je treba varovati. Toda vprašati se moramo, kaj ta avtonomija sploh pomeni. Neodvisnost od aktualne formalne oblasti še ne zagotavlja dejanske avtonomije.

12 Medijska sveta vojna

Nedavni govor predsednika vlade Janeza Janše pred izglasovano zaupnico v državnem zboru je znova razburil javnost. Pri tem pa so protagonisti znamenite peticije proti cenzuri pljunili v lastno skledo.

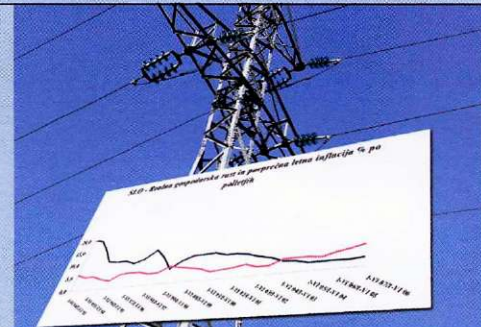

18 Volilno leto 2008

Na posvetu SDS v Topolšici je njen predsednik in premier Janez Janša poudaril, da v času, ko je Slovenija pred pomembnimi nalogami in ko SDS nosi ključno težo odgovornosti izvršilne oblasti, razmere v državi niso rožnate.

22 Napovedan oster boj

Proračun je odraz preudarne fiskalne politike, podražitev električne energije je neupravičena, novega direktorja urada za varstvo konkurenčnosti čaka veliko dela.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik),
agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova
banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102 Nenaročenih
člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti in tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: fotomontaža

Sprega politike in kapitala

Metod Berlec

Po izglasovani zaupnici predsedniku vlade Janezu Janši so se oddahnili tako v vrstah vladne koalicije kot v opozicijskih strankah. Za vladne stranke je bil to preizkus zrelosti in politične modrosti. Pokazale so, da se zavedajo svoje odgovornosti za državo, ki jo vodijo. Pred predsedovanjem Slovenije EU so izključno na svoja ramena prevzele breme vodenja povezave v prvi polovici prihodnjega leta. Opozicija je na drugi strani pokazala, da je v veliki meri politično zaplotniška in ne zna gledati na stvari v evropskem kontekstu. Predsednik SD Borut Pahor je še enkrat pokazal, da zna predvsem lepo govoriti, s konkretnimi izzivi in odgovornostjo pa se ni pripravljen spopasti. Zato imajo morda prav tisti, ki pravijo, da je veliko vprašanje, ali bo Pahor sploh kdaj prevzel odgovornost za vodenje vlade. Za tranzicijsko levico naj bi bil le dobra blagovna znamka za privabljanje volivcev in nič več.

No, kljub temu je zanimiva informacija, ki jo je v pogovoru za Dnevnikov Objektiv priznal sam Pahor, in v veliki meri pojasnjuje veliko politično angažiranje Pivovarne Laško, predsednika njene uprave Boška Šrota ter njemu podrejenih medijev pri napadih na vlado in njenega predsednika Janeza Janšo. Pahor je dejal, da sta se z Boškom Šrotom nazadnje srečala maja letos, ko je imel Pahor v Celju javno tribuno. Pogovarjala naj bi se bila o Pahorjevi predsedniški kandidaturi. Do tod vse lepo in prav. Zakaj pa ne, saj je Šrot član SD. Očitno pa so njuni odnosi precej tesni. Pahor je namreč v nadaljevanju na vprašanje: »Ste se morda po tem še slišala kaj po telefonu?« odgovoril: »Nazadnje sva govorila, ko me je obvestil, da se bo kljub temu, da je član naše stranke, udeležil kongresa SLS.« In Pahor mu je dejal: »Seveda, Boško, ti si vendarle Bojanov brat, ki bo postal predsednik SLS, in povsem normalno je, da se kongresa udeležiš.« Če se je prej zdelo, da je govorjenje o tem, da je Boško Šrot aktiven član SD, le natolcevanje, je po zadnjih dogodkih to povsem jasno. Bolj nazorno sprego med kapitalom in politikom si je težko predstavljati. Očitno

Pahorju politične delnice rastejo in številni se mu zaradi tega dobrikajo. Očitno računajo, da bodo svoje poslovne interese uresničili pod morebitno Pahorjevo vlado. V istem intervjuju Pahor pravi, da je bilo to, da so ga podcenjevali, vedno njegova prednost. Njegova izjava je zelo pomenljiva in daje slutiti, da je Pahorjevo politično nastopanje dobro preračunano. V javnosti nastopa umirjeno in spravljivo, umazano delo pa namesto njega opravljajo drugi. Podobno sta ravnala Janez Drnovšek, ko je bil premier, in tudi Milan Kučan kot predsednik države. Ne smemo pozabiti, da ima Pahor za seboj že dolgo politično kariero, ne nazadnje je bil član zadnjega centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Zato ga ne smemo več podcenjevati. Vprašanje pa je, ali se bosta znali predvsem SDS in NSi odzvati na to Pahorjevo dvojno igro. Od tega je v veliki meri odvisen izid na prihodnjih parlamentarnih volitvah. Izid hrvaških volitev kaže, da je nemogoče vnaprej napovedati, kdo bo zmagovalec. Hrvaškim socialdemokratom (SDP) je po javnomnenjskih anketah dolgo časa dobro kazalo, na volitvah pa so zaostali za Hrvaško demokratično skupnostjo premierja Iva Sanaderja. Nazadnje šteje samo izid na volitvah. Po zadnjih anketah, ki jim je mogoče verjeti, je jasno, da sta Pahorjeva SD in Janševa SDS praktično izenačeni. Do volitev pa se lahko zgodi še marsikaj.

V nasprotju s Hrvaško je slovenski medijski prostor bolj zaprt. Priče smo celo nekakšni restavraciji medijskega prostora. Odhajajo direktorji in uredniki, ki so časopise pluralizirali, na njihova mesta prihajajo ljudje, ki delajo v skladu z interesi tranzicijske leve. Že sedaj se dogaja pogrom, ki ga je nedavno v Dnevniku napovedal kolumnist Vlado Mihelj: »Naj Pahor ne govori bedarije, da ko pride SD na oblast, s tem pa tudi levica v kompletu, ne bo odstavljala kadrov, pa svoje nastavljal. Treba je počistiti v nulo, vse, ne samo urednike, ki so prišli na novo v Delu, Večeru, RTV itd., ampak vse. Počistiti tako temeljito in globoko, da tudi sled ne ostane za njimi. Povsod, ne samo v medijih!«

Borutu Pahorju politične delnice rastejo in številni se mu zaradi tega že dobrikajo. Očitno računajo, da bodo svoje poslovne interese uresničili pod morebitno njegovo vlado.

Kumarice

Aleksander Škorc

Sosedu sem dal pripraviti obleko s tobačnim dimom, več dni se nisem bril, celo umival sem se bolj poredko, nazadnje sem se polil z nekaj žganja in se tako briljantno zamaskiran pomešal med množico več sto uglednih novinarjev, ki so bili na supertajni lokaciji pri političnem pouku. Od govorca sivih las in črnega obraza je bilo slišati naslednje:

"Ni res, da si ne upamo prevzeti vlade. Je pa nerodno, ker Rop še ni končal gospodarskega programa. Človek se še vedno neizmerno veseli, ker bo na sodišču prvič v življenju smel dokazati, da govori resnico. Zato ga moramo na silo 'butati' z apaurini, da ni preveč evforičen. Problem je, ker se občasno skrivaj nalije s pivom in potem prihaja do neželenih učinkov. Kakor koli, samo še tri vejice mora razporediti v prvi odstavek programa, pa bo. Potem na prvi strani manjkata le še dva odstavka, in ko bo to storjeno, damo še 375 strani in pripravljeni bomo.

Je pa še en problemček. Pahor. Oni dan si je s higiensko oporečno pinceto pulil obrvi, pa se mu je vnela koža. Zato se je obložil s kumarčnimi kolobarji, vse skupaj premazal z jogurtom in potem, o ti nesreča, zaspal v solariju. Vse skupaj se mu je seveda zapeklo na obraz. Oblivali smo ga z vodo, a zadeva se ni hotela sprati pa še trajna mu je popustila, da ne omenjam zaradi hitre temperature razlike razpokanega laka na nohtih. Takšen pač ne more voditi vlade. Pa še v Bruslju ima težave. Stalno ga zasleduje skupina istospolno usmerjenih ultralevih skrajnežev, ki ga očitno neizmerno občudujejo. Popolnoma jih razumem ... no, v takšnih razmerah res ne more voditi EU.

Pa tudi če vsega tega ne bi bilo, ravno prejšnji teden smo zasegli vola, ki se že dva dni spreminja v okusen golaž. Že iz spoštovanja do vola samega pojedine ne moremo odpovedati. Ko bi nam ponudili vladanje kakšen teden prej, bi se vse skupaj še dalo uskladiti, tako pa ... Pojdite sedaj in pazljivo prepišite članke, ki smo vam jih že včeraj razposlali. Lepo prosim, ne mi spet vsega zamešati! Ste slišali vi od Cicibana! Tudi vas se to tiče. Pa še to. Vlada širi laži, da letos ne boste dobili oziromice. To seveda ni res, kumarice so že vložene in na predvečer Miklavža vam jih bodo kot vedno razdelili hudobci osebno. A pozor, letos bo strogo! Če bo kdo napihal več kot 2,3 promila, ne bo smel v skladišče. Čistilke namreč nočejo več brisati vaših izločkov. Smrt desničarjem! Svoboda v duhu svobodnim," je zabobnelo in smo se razšli.

H-umor

»Od medijev je pokasiral toliko in takšne, da je po eni strani neverjetno, da je sploh še priseben.«

(Marko Crnkovič je presenečen nad trdo in debelo kožo predsednika slovenske vlade.)

»Zgodovinarji smo prav tako iz mesa in krvi.«

(Zgodovinar Božo Repe zna vendarle relativizirati samega sebe, tudi takrat, ko trdi, da se je škof Rožman že pred vojno opredelil za katoliškega totalitarista.)

»Volilci nismo teleta!«

(Tone Krašovec je kljub zadnjim dogodkom v slovenski politiki še vedno prepričan, da Slovenija ni podalpski Avgijev hlev.)

»Moje prvo srečanje s tiskanim medijem je bil Ciciban.«

(Novinar Blaž Zgaga je svojo kariero začel že zelo zgodaj.)

»Kupcem Mercatorja predlagam, naj razliko v ceni prehranbenega izdelka, ki se je podražil v zadnjem letu, zaračunajo vodstvu družbe.«

(Predsednik vlade Janez Janša bi na eleganten način rešil problem inflacije.)

O Delu in medijih nekoč in danes

»Torej je proračun (beri oblast, politika) posredno subvencioniral dobičkonosno, »mainstreamovsko« in monopolno časopisno hišo Delo, ki oblasti vrača usluge.«

(Janez Markeš, Medijski Franckenstein, MAG, št. 9, 27. februar 2002)

»Ko uradna država vse oglase kanalizira prek Dela, odžira oglaševalski denar drugim časopisom. V tem je bistvo časopisne kolaboracije: moč, denar, potem šele lojalistične povezave starega režima.«

(Janez Markeš, Pero pomočeno v maslo, MAG, št. 39, 25. september 2002)

»Novinarka Pop TV – televizije, ki je na vsakih volitvah sinonim za TV LDS – je uporabila metodo poenotenja osebnostne, politične, ideološke strukture in izobrazbe. Boljševiško! Celo fašistično!«

(Janez Markeš, Popteologija, MAG, št. 50, 11. december 2002)

»Prav novinarstvo na Delu in RTV v ključnih mnenjskih zadevah namreč slovi po politizaciji par excellence, kar smo v Magu dokazali že nešteto krat, zadnjič pri prenosu Kučanovega pričanja iz Haaga.«

(Janez Markeš, Smisel obveznih navodil, MAG, št. 23, 4. junij 2003)

»Mediji, predvsem nacionalni elektronski pa tudi osrednji tiskani, so se izkazali za podaljšano roko tranzicijske oblasti.«

(Janez Markeš, Revije letijo v nebo, MAG, št. 17, 23. april 2003)

»Ideološka pristranskost Pop TV že tako bode v oči, da ne zadoščajo več niti sončna očala. Kot bi se TV LDS prelevila v Udba TV. /.../

(Janez Markeš, Internetni stišek, MAG, št. 18, 29. april 2003)

»... da je Kučan – točneje stari ideološko-propagandistični center – zadržal svoje pozicije predvsem še v Delu, v rumenem tisku ter specializiranih propagandnih avtorjih ...«

(Janez Markeš, Udbovski sklad za Mladino, MAG, št. 19, 7. maj 2003)

»Kot predsednik najvišjega zakonodajnega telesa države ste dopustili, da je premier Janez Janša svoj nagovor pred zaupnico in mimo dnevnega reda zlorabil za politično problematizacijo in ocenjevanje slovenskih medijev, tudi Dela. V osrednjem hramu slovenske demokracije je predsednik izvršne veje oblasti obtožil novinarje in urednike Dela, da pišejo po nareku lastnikov in da so zavezani njihovemu političnemu prepričanju in strankarski pripadnosti SD.«

(Janez Markeš, Pismo predsedniku državnega zbora, Delo, 23. november 2007)

Janković deložira SDS?

Kot kaže, bo morala največja vladna stranka SDS poiskati nove prostore in se izseliti iz dose-
danjih na Komenskega ulici 11. Oktobra je namreč tajništvo SDS prejelo nalog ljubljanskega okraj-
nega sodišča za izselitev do 27. oktobra 2008, kar pomeni, da se bo morala SDS seliti prav v času predsedovanja Slovenije Evrop-
ski uniji in v času neposrednih priprav na parlamentarne volitve leta 2008. Kot je na tiskovni kon-
ferenci pojasnil glavni tajnik SDS Dušan Strnad, so nad odločitvijo Mestne občine Ljubljana (MOL), ki je lastnica prostorov, presene-
čeni in razočarani. SDS je ome-
njene prostore, ki so bili nekdaj v lasti SZDL, dobila v najem leta 1990, od vseh strank pa je lastne prostore dobila le tedanja nasle-
dnica ZKS Stranka demokratične pre-
nove (sedaj Pahorjeva SD). Leta 2003 je SDS z MOL podpisala pogodbo o najemu za nedoločen čas. Od tedaj je SDS po Strnadovih besedah ravnala s prostori kot dober gospodar in redno plačevala najemnino. Po

Sedanji sedež Slovenske demokratske stranke

njegovih besedah je MOL pred štirimi leti začela z obno-
vo stavbe, vendar je obnova potem zastala. Uradni razlog za odpoved pogodbe naj bi bil v tem, da namerava MOL prostore popolnoma prenoviti in vanje vseliti enega od svojih javnih zavodov. V zameno je MOL ponudila SDS tri nadomestne lokacije, ki pa niso ustrezne. SDS bo morala tako čim prej najti nove prostore, neuradno pa naj bi bila nova lokacija že našla. Čeprav je bil na tiskovni kon-
ferenci Strnad zadržan do govoric, naj bi izselitev imela politično ozadje, se marsikdo ne more izogniti občutku, da gre predvsem za reakcijo ljubljanskega župana Zorana Jankovića na novo ureditev glede financiranja občin, ki naj bi MOL prinesla manj denarja kot doslej. Janković tudi sicer v zadnjem času pogosto ostro verbalno obra-
čunava z vlado in s SDS. G. B.

Modrost tedna

»Ko je leta 1997 (na predsedniških vo-
litvah, op. ur.) Bogomir Kovač kot kan-
didat takrat vladajoče LDS dobil 2,7
odstotka glasov, ni nobenemu komen-
tatorju prišlo na misel, da bi to inter-
pretiral kot poraz LDS ali njene vlade.
/.../ Prav tako so vlade pod vodstvom
LDS z eno delno izjemo izgubile vse
referendume, na katerih je imela opo-
zicija drugačno stališče od vlade. /.../
Ni jasno, zakaj naj bi za sedanjo vlado
v povezavi s predsedniškimi volitvami
in referendummi veljala toliko drugačna
merila presoje kot za takratne.«
(Sociolog dr. Matej Makarovič)

»Odgovorni urednik Dela Janez Markeš
je v kolumni ostro napadel premierja
Janeza Janšo, češ da je v svojem pre-
dinterpelacijskem govoru novinarjem
Dela odrekel profesionalnost in poklic-
no etiko, da jim je vzel dostojanstvo. /.../
Aktualni odgovorni urednik Dela je bil
še nedavno odgovorni urednik tednika
Mag, ki pa je bil objavljajal ostre članke,
v katerih je iste novinarje Dela opisoval
s skrajno negativnimi ocenami.«
(Sociolog dr. Bernard Nežmah)

Pahor išče denar in prešteva direktorje

V roke nam je prišel dopis, v katerem Borut Pahor, predsednik SD, prosi di-
rektorje za nakazilo denarja. Uvodoma jih v svojem leporečnem slogu sezna-
nja, da želi stranka prevzeti oblast, nato navaja, da bodo v stranki v prihodnjih mesecih oblikovali alternativni vladni program. »Če se boste odločili, da nas podprete, prosimo, nakažite Vaš cenje-
ni prispevek na račun ...«

Nadalje jih seznaja z določili za-
kona o političnih strankah in s tem povezanimi določili financiranja. Piše celo o tem, da so oproščeni pla-
čila davka na dodano vrednost, kot da bi v podjetjih ne imeli finančni-
kov, ki imajo tovrstno zakonodajo v malem prstu. Dopis, pod katerim je podpisan tudi glavni tajnik, Pa-
hor končuje z naslednjim stavkom: »Hvaležni bomo za vsak prispevek in potrudili se bomo, da ga bomo upo-
rabili za dobrobit Slovenije.« Višek cinizma. Le kaj bodo imeli slovenski državljani in državljanke od tega, če bodo podjetja nakazala denar na ra-

Ljubljana, november 2007

Spoštovani,

Socialni demokrati smo odlični slovenski prihodnosti vsititi moderen pečat. Pečat
pospešenega razvoja, ki bo občutljiv za socialno varnost. Na zadnjem, prelomnem kongresu
smo zato solidarnost postavili ob bok konkurenčnosti. Spodbujamo ravnoden, naveden in
pojediniški duh. Vidimo prihodnost, da se odprta in dinamična Slovenija porzpe med najbolj
razvite evropske države. To je naše stremenje. Želimo upravičiti zaupanje tistih, s katerimi
delimo tuk pogled na slovensko prihodnost.

V prihodnjih mesecih bomo oblikovali alternativni vladni program, s katerim želimo
odgovoriti vprašanje, kakšno Slovenijo hočemo? Z ambicioznim, a realnim in uresničljivim
programom želimo Slovenijo po blaginji, gospodarski produktivnosti, varnosti in kakovosti
življenja uvrstiti med najrazvitejše države. V naši viziji je Slovenija v vrhu sveta.

Če se boste odločili, da nas podprete, prosimo nakažite Vaš cenjeni prispevek na transakcijski
račun št.: 02010-0010910623 s pripisom "prispevek po 22. členu Zakona o političnih
strankah". Zakon o političnih strankah namreč v svojem 22. členu dovoljuje pravnim in
fizičnim osebam podpreti politično stranko največ do višine desetkratne povprečne mesečne
plače na zaposlenega v Republiki Sloveniji v preteklem letu (kar znaša 12.000 EUR) hkrati
pa 22. člen določa, da morajo biti vsi podatki o prispevkih, ki presegajo omenjeni trikratnik
(3.500 EUR), objavljeni.

Zakon o političnih strankah v svojem 25. členu med drugim določa tudi, da javni zavodi,
javna podjetja in gospodarske družbe, v katere je vložen javni kapital v višini najmanj 50%,
ne smejo financirati strank.

V skladu z 14. točko 42. člena Zakona o DDV se davek ne plača. V skladu z 25. členom
Zakona o davku od dohodka pravnih oseb se med odhodke priznajo tudi izplačila za politične
organizacije, vendar največ do zneska, ki je enak trikratni povprečni mesečni plači na
zaposlenega pri davčnem zavezanecu.

Hvaležni bomo za vsak prispevek in potrudili se bomo, da ga bomo upravičili s svojim delom
za dobrobit Slovenije.

Borut Pahor
predsednik

Uroš Jauševc
glavni tajnik

Za dodatne informacije lahko pokličete glavnega tajnika Uroša Jauševca na GSM 041 228 276.

Dopis, v katerem Pahor prosi za denar

čun SD? Nič oziroma bodo na slabšem, saj
bo šlo to z računov podjetij, v katerih so za-
posleni. Pridobila bo le SD oziroma njeno
vodstvo. To namerava s prispevki podjetij
plačati tiste, ki bodo pripravljali alternativ-
ni vladni program. Mimogrede, slednjega je
Pahor obljubljal že dolgo, tudi oblikovanje
vlade v senci, da tega ni, pa smo že skoraj
pozabili. Šele s tem dopisom je priznal, da
na tem področju doslej v SD niso naredi-
li nič, torej je Pahorjevo dosedanje govo-
ričenje temeljilo na niču. Ob tem je treba
dodati, da so v drugih strankah, v SDS na
primer, v opozicijskih letih alternativne
programe nosilci posameznih strankinih
odborov pripravljali brezplačno. V SD, v
kateri se potrjuje, da so stranka kapitala, pa
očitno nihče ni pripravljen delati zastoni.
Da bi s svojim programom parirali vladi
(gre za čisto politično dejanje), naj bi torej
plačevalo gospodarstvo. Drugo plat dopisa
pa je v ponedeljkovi oddaji Vroči stol naka-
zal Martin Milan Cvikl; v stranki želijo na
takšen način prešteti, koliko direktorjev (in
kateri) je na njihovi strani. Pahorjeva dvo-
ličnost je čedalje očitnejša. V. K.

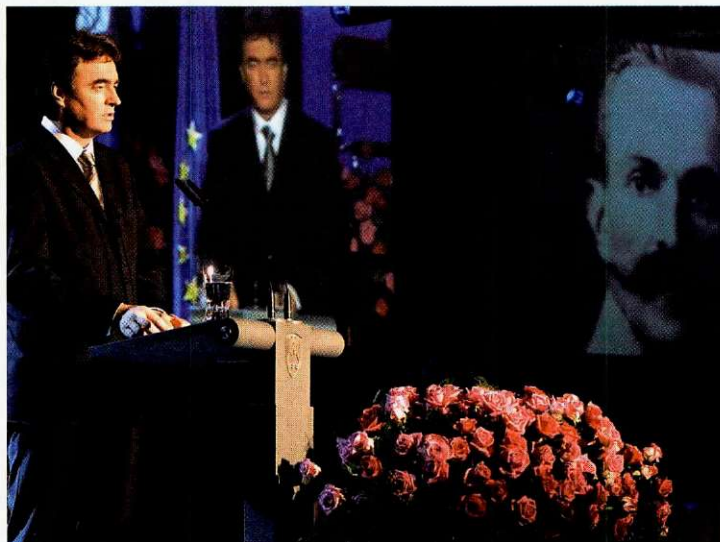

Branik naroda in domoljub

V Gornji Radgoni je bila pretekli petek osrednja proslava ob dnevu Rudolfa Maistra. Slovenci se 23. novembra spominjamo dogodka izpred 89 let, ko je general Maister s svojimi borci odločno utrdil slovensko severozahodno mejo.

Bilo je novembra leta 1918, ob koncu prve svetovne vojne, ko je takratni mestni svet razglasil priključitev Maribora Republiki Nemški Avstriji. General Maister je takoj ustanovil slovensko vojsko z okoli 4 tisoč vojaki in 270 častniki. 23. novembra mu je z njimi uspelo razorožiti nemško-avstrijske mestne straže in v Mariboru prevzeti vojaško oblast.

Kot je na proslavi v Gornji Radgoni dejal slavnostni govornik Milan Zver, govoriti o generalu Maistru pomeni »govoriti o domovini, o ljubezni do domovine«. »V življenju posameznika in v življenju naroda nastopijo trenutki, ko je treba biti odločen, pogumen in jasen, prav to pa je storil Maister in obranil velik del naše domovine,« je poudaril minister Zver. Slovenci smo nato veliko tvegali tudi v drugi svetovni vojni in v vojni za Slovenijo. Brez tega po Zverovih besedah ne bi imeli samostojne in demokratične Slovenije. Mi-

Minister Milan Zver je razkrival zasluge generala Rudolfa Maistra.

nister za šolstvo se ni izognil niti aktualnim političnim vprašanjem, ki po njegovem mnenju v marsičem kažejo odnos oziroma spoštovanje do domovine. »To, da v Sloveniji ni nesvobode tiska, da ni segregacije etničnih skupin in manjšin, da ni sistematičnega ogrožanja človekovih pravic in svoboščin, je najmanj, kar lahko povemo o njej v tujini,« je dejal Zver. Slovesnosti so se udeležili mnogi visoki gostje, med njimi predsednik vlade Janez Janša in predsednik državnega zbora France Cukjati.

Predsednik DZ Cukjati je v svoji poslanici minuli petek zapisal, da general Rudolf Maister sodi med »tiste velikane slovenskega naroda, brez katerih Slovenija danes ne bi bila samostojna in ponosna država«. Poleg zgodovinskih vojaških zaslug na severovzhodni meji je Cukjati spomnil tudi na Maistrovo delovanje v kulturi. Pisal je pesmi o domovini, o njeni kulturi ter o boju za svobodo. Po vojni je želel napisati zgodovino bojev za Maribor, vendar je ni dokončal.

General in pesnik Rudolf Maister se je rodil leta 1874 v Kamniku. Obiskoval je vojaško šolo in nato kot poročnik deloval po raznih krajih v Avstriji. Že zgodaj je zbolel na pljučih. Leta 1915 se je vrnil v vojsko, leta 1918 pa je kot general prišel v Maribor in ga razglasil za slovenskega. Jugoslovanska vojska mu je čin generala kasneje odvzela. Umrli je leta 1934 na Uncu pri Rakeku, pokopan pa je bil z vsemi častmi v osvobojenem Mariboru. P. A.

Stavka carinikov

V ponedeljek, 26. novembra, se je začela stavka carinikov, vendar se je končala že naslednji dan, ko sta Dušan Pečnik v imenu sindikata carinikov in minister za javno upravo Gregor Virant podpisala sporazum o uresničevanju stavkovnih zahtev. Med najpomembnejšimi dosežki sporazuma je zagotovilo, da odpuščenja carinikov ne bo, okoli 90 odstotkov carinikov pa bo zaradi zahtevnejših nalog – z novim letom bo namreč meja med Slovenijo in Hrvaško dokončno postala zunanja meja Evropske unije – razporejenih v višji plačilni razred. Minister Virant je prvotno sicer zavračal možnost za dvig plač, saj naj bi bili cariniki dobili svoje že pri dvigu plač za deset odstotkov po kolektivni pogodbi za javni sektor, kar naj bi bil tudi maksimum, ki ga ni mogoče preseči. Vlada bo v prihodnosti s posebno uredbo uredila področje delovnih izkušenj, v prihodnje pa naj bi se z ukrepi pripravila na vstop Hrvaške v Evropsko unijo, saj bo treba omiliti negativne posledice odpravljanja carine na slovensko-hrvaški meji. Zaradi stavke je prihajalo do večjih zastojev na meji s Hrvaško, v koprskem pristanišču in drugih carinskih terminalih. G. B.

Minister Gregor Virant

Zaslišali Pahorja?

Potem ko je vlada sprejela sklep, s katerim je Boštjana Šefica, nekdanjega namestnika direktorja Sove, odvezala molčečnosti, je slednji pričal pred komisijo za nadzor nad obveščevalnimi službami. Čeprav Šefic po zaslišanju ni dajal izjav, pa je Miro Petek, poslanec SDS in član komisije, dejal, da so parlamentarci izvedeli to, kar so že vedeli. To pa je, da se Janša in Sanader nista dogovarjala o incidentih. To je Šefic zatrjeval že ves čas in nikoli doslej svojih izjav ni spreminjal. Petek je še dejal, da bo zdaj vztrajal, naj komisija zasliši še Boruta Pahorja, predsednika SD, in Ferija Horvata, nekdanjega poslanca SD in predsednika državnega zbora v prejšnjem mandatu. To pomeni, da bo moral Pahor končno tudi pred komisijo pričati, kaj ve o manipulacijah, ki jih v javnosti trosijo poslanci njegove stranke, posebej seveda Anton Rop, ki ga je Pahor (poleg drugih članov nekdanje LDS) s šampanjcem sprejel v svoje vrste. V. K.

Poslanec Miro Petek

Pripravljenost na dialog

Damjan Popič, foto: Bor Slana

Dejanje dobre volje Premier Janez Janša je pred glasovanjem o zaupnici vladi opoziciji in socialnim partnerjem ponudil možnost izključitve dveh spornih določil iz zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja.

Koalicijskim poslancem je predlagal, da glasujejo proti zakonu in s tem omogočijo, da vlada v nadaljnjo obravnavo v parlamentu vloži spremenjen zakon. Premier je tako z dejanjem dobre volje, ki so ga pozdravili tudi v opoziciji, preprečil nevarnost, da bi zaradi dveh spornih določil padla celotna šolska zakonodaja. Vlada oziroma ministrstvo za šolstvo se je za to pot odločilo, ker verjame, da je zakon dober, s čimer se je v veliki meri strinjala tudi opozicija. Hkrati je bilo za pobudnike zakona pomembno tudi to, da ne tvegajo možnosti referenduma, ki so ga obljubljali poslanci opozicije, saj bi s tem grozilo, da zaradi nekaj spornih členov, ki jih prinaša novi zakon, zakon še leto dni ne bi bil sprejet. Vlada je že naslednji dan po zavrnitvi parlamentu predložila nov predlog zakona.

Kljub ažurnosti pa jih je prehitela SNS, ki je še pred ministrstvom za šolstvo vložila svoj predlog novele zakona, zaradi česar ga mora državni zbor obravnavati pred vladnim predlogom. Zver je o predlogu novele SNS dejal, da je nedodelan in očitno napisan v naglici, hkrati pa je poudaril, da bo to pomenilo dodatno zamudo pri sprejemanju šolske zakonodaje, ki bi morala čim prej zaživeti v praksi.

Še vedno brez konsenza Čeprav je vlada iz svojega predloga novele črtala najspornejše in konfliktne določbe, pa to opozicijskih strank in socialnih partnerjev na čelu s Sindikatом za vzgojo in izobraževanje (Sviz) ni zadostovalo. Vlada je iz predloga zakona črtala sporno določbo o financiranju zasebnega šolstva in določbo o ustanavljanju šolskih centrov, ki bi pod svojim okriljem združevali več posameznih vzgojno-izobraževalnih ustanov. Ne glede na to, da sta bili prav ti določbi jabolko spora glede nove šolske zakonodaje, do konsenza med vlado in opozicijskimi strankami ter socialnimi partnerji ni prišlo. Slednji so sicer izrazili zadovoljstvo ob vladni pripravljenosti za dogovarjanje, vendar so bili razočarani, ker je vlada novi predlog zakona podala že naslednji dan, saj so pričakovali, da bodo aktivno sodelovali pri njegovem oblikovanju.

Branimir Štrukelj, glavni tajnik Sviza, je tako v pogovoru za Delo zatrdil, da hitrost vlade pri vračanju predloga v državni zbor nakazuje, da pri iskanju rešitev ne bo iskala dialoga, ob tem pa priznal, da so druge spremembe, ki jih prinaša nova zakonodaja, za šolstvo pomembne, a naj ne bi bile domišljene. Svoje razočaranje je izrazila tudi poslanka SD Majda Potrata, ki je dejala, da v tako kratkem času (enem dnevu) vsebinske spremembe niso mogle biti preučene, prav tako pa naj novi predlog ne bi vseboval rešitev, ki jih je predlagala SD. Majda Širca, namestnica vodje poslanske skupine Zares, je zapisala, da so v poslanski skupini Zares sicer pozdravili ministrov odločitve, da zakon umakne iz zakonodajnega postopka, vendar so pričakovali, da bo minister odprl javno

Minister za šolstvo Milan Zver

Premier je z dejanjem dobre volje, ki so ga pozdravili tudi v opoziciji, preprečil, da bi zaradi dveh spornih določil padla celotna zakonodaja.

razpravo, sicer bodo poslanci iz poslanske skupine Zares kot tudi drugi poslanci opozicijskih strank znova vlagali dopolnila.

Možnosti usklajevanja dovolj? Minister se čudi pomislekom opozicijskih strank in Sviza, največjega šolskega sindikata, ki so zahtevali dodatno usklajevanje z obema stranema. Po Zverovih besedah dodatno usklajevanje zakona ni potrebno, saj so zakon usklajevali vse leto, prav tako pa bodo imele vse strani možnost aktivnega sodelovanja med parlamentarno razpravo o zakonu. Ti noveli zakona sta že bili obravnavani na štirih parlamentarnih sejah, prav tako sta bili tudi dalj časa predmet strokovnih razprav med vlado, stroko in socialnimi partnerji. Minister je tudi dejal, da po njegovem mnenju ni mogoče pripraviti zakona, s katerim bi bil zadovoljen Branimir Štrukelj.

Tako zgodba o novi šolski zakonodaji ostaja odprta, kar pa je s časovnega vidika problematično, saj je sprejetje novele ključno zaradi pravočasne uvedbe bolonjske stopnje izobrazbe za učitelje in vrste drugih ukrepov, med katerimi je najbolj znan tako imenovani protipedofilski člen, ki prinaša zelo potrebne spremembe na področju varovanja otrok pred zlorabo. **D**

Francoski paradoks

Ana Müllner

Francoske stavke postavljajo pod vprašaj gospodarske reforme in preizkušajo trdnost predsednika Sarkozyja.

Stavk, ki v Franciji potekajo že skoraj dva tedna, ne smemo jemati zlahka, kajti njihovi vzroki so kompleksnejši, kot je videti na prvi pogled. Ne gre samo za to, da stavkajoči branijo pravico do predčasnega upokojevanja, v množičnem bojkotu dela se znova kaže predvsem francoska nepripravljenost na spremembe. To pa ni dobro znamenje za francoskega predsednika Nicholasa Sarkozyja, saj je bil za predsednika izvoljen predvsem zaradi svojih načrtov reform, ki jih bo Francija čedalje bolj potrebovala.

Reformiranje ključnih sektorjev v državi ni nikoli lahko delo in učinki nikoli niso vidni čez noč. Treba pa je omeniti, da kljub (navidez) močnemu nasprotovanju spremembam na področjih, kot so pokojninski sistem, zdravstvo, šolstvo in javna uprava, večina Francozov podpira omenjene reforme. Vlada na Elizejskih poljanah bo podporo še najbolj potrebovala pri rekonstruiranju javne uprave, ki je daleč največja in najdražja v primerjavi z drugo Evropo. A glas demonstrantov je močnejši od podpornikov in tako se Sarkozyju ni treba bati, da bi ostal brez gorečih nasprotnikov. Njegova pojava je namreč pri mnogih še vedno osovražena in tako bo ostalo ne glede na njegove prihodnje politične poteze. Prvi mož Francije upravičuje svojo neomajnost in ne pusti, da bi množice vplivale na njegove načrte. Pri tem ga njegovi kritiki že primerjajo z nekdanjo britansko premierko Margaret Thatcher, ki se je v zgodovino zapisala zaradi uspešnih gospodarskih reform, ki jih je izvedla mimo volje sindikatov in delavcev. In če so Sarkozyja ob izvolitvi primerjali z Napoleonom, je v očeh kritikov očitno že napredoval do stopnje, ko ga primerjajo z »železno lady«.

Pri vsem tem se zelo dobro kaže paradoks sodobne Francije; po eni strani se imajo Francozi še vedno za nosilce (naprednih) sprememb, po drugi pa se na vse kriplje upirajo spremembi že več kot šestdeset let starega zakona o zgodnjem upokojevanju. V dneh, ko so se protesti že skoraj popolnoma umirili, so se v pariških predmestjih spet začele vstaje, ki močno spominjajo na tiste izpred dveh let. To pa prav nič ne preseneča, kajti takratni neredi so bili le začasno potlačeni in njihov vnovični izbruh je bil samo vprašanje časa. Priseljenci iz pariških predmestij bodo Sarkozyju očitno povzročili še veliko sivih las. Lahko le upamo, da mu bo težave uspelo izkoreniniti in ne samo začasno prestaviti.

Zgrešene interpretacije

Gašper Blažič

Za nekatere politične komentatorje izid predsedniških volitev pomeni zmago leve na volitvah leta 2008.

Azadeve niso tako preproste, kot se zdijo na prvi pogled. Ne glede na to, da je poraženega predsedniškega kandidata Lojzeta Peterleta podpirala večina vladnih strank, je treba priznati, da ta podpora ni imela bistvenega vpliva na Peterletov katastrofalno slab izkupiček. Glavni vzroki za njegov polom so druge. To pa pomeni, da ne drži njegova ocena, da je bil poražen zato, ker so ga prikazovali kot »vladnega« kandidata. Ne nazadnje je bil leta 1997, ko je bila LDS trdno v oblastnem sedlu, njen predsedniški kandidat Bogomir Kovač izločen že v prvem krogu, enako pet let pred njim tudi Ljubo Sirc, pa zaradi tega LDS kasneje na parlamentarnih volitvah ni doživela poraza. Obratno je leta 2002 kandidat LDS Janez Drnovšek zmagal na predsedniških volitvah, dve leti kasneje pa je bila njegova stranka na parlamentarnih volitvah poražena. Podobno velja tudi za referendum, ki jih je LDS v času svojega vladanja praviloma izgubljala. Zato je iz nedavnega izida predsedniških volitev in referendum o lastninjenju Zavarovalnice Triglav težko sklepati, da je šlo za zaušnico vladi, kar naj bi bila tudi zanesljiva napoved poraza desnice na volitvah prihodnje leto.

Precej zanimivi so tudi izidi javnomnenjskih raziskav v času po predsedniških volitvah. Medtem ko je agencija Ninamedia namerila Pahorjevi SD že več kot 30 odstotkov podpore (SDS pa 18,5 odstotka), je anketa časopisa Večer namerila SD 18,3 odstotka podpore, tik za petami pa ji je SDS z osemnajstimi odstotki. Razlika je torej očitna: pri Ninamedii je razlika med SD in SDS kar dvanajst odstotkov, pri Večerju pa manj kot pol odstotka! Takšna razlika je precej neobičajna, zato se postavlja vprašanje, katera anketa je bližja realnemu razmerju med strankama. To bi bilo mogoče ugotoviti le v primerjavi z drugimi javnomnenjskimi anketami, narejenimi v približno istem času. Že nekajkrat se je namreč izkazalo, da so javnomnenjske ankete lahko zelo priročno sredstvo za manipulacijo z javnim mnenjem, še posebej če upoštevamo, da se za posameznimi raziskavami skrivajo politični botri, ki poskušajo prek anket nadzorovati javno mnenje in tako uveljaviti svoje interese. Zato je še prezgodaj za sklepanje o tem, ali se je predsedniku vlade Janezu Janši splačalo glasovanje o zaupnici, saj so se do sedaj komentatorji, ki so napovedovali prihodnost s podatki le iz ene ankete, navadno krepko uštel.

Kraljestvo sodrge

Dr. Andrej Capuder

Ivan Cankar, eden redkih slovenskih razumnikov brez dlake na jeziku, je v svojih Spominih izrekel tole misel: »V protestantskih časih so izgnali vse poštene ljudi iz dežele. Kar je ostalo, je bila sodrga. In mi smo otroci te sodrge.«

Kaj naj novodobni razumnik, če bi kajpak premogel Cankarjev pogum, izreče o letu 1945 in o žalostnih – uradno »herojskih«! – časih, ki so sledili? Ko smo pod krinko osvoboditve pobili na deset tisoče svojih najboljših ljudi, drugih sto tisoč ali več pa pogнали v tujino s trebuchom za kruhom. Nobena skrivnost ni, da so bili vsi ti večinoma katoličani ali vsaj versko vzgojeni. Namesto njih smo z juga uvozili čez dvesto tisoč tako imenovane »delovne sile«, ljudi z nižjo kulturno stopnjo, od katerih se mnogi še danes težko prištevajo med Slovence. Naše narodno telo je utrpelo pohabo, ki je ne bomo tako zlahka preboleli. Čez noč se je izmenjala dobra četrtina prebivalstva, doživeli smo eksodus, hujši od protestantskih časov, prej podoben onemu v devetnajstem stoletju, ko je vsak peti Slovenec odšel na tuje. Takrat naj bi bil kriv surovi kapitalizem, kot stoji v šolskih učbenikih. Po zadnji vojni pa je za to odgovoren komunizem oziroma socializem »s človeškim obrazom« – dejstvo, ki si ga ne upa zapisati še noben šolski učbenik. Mit o herojskih časih ostaja, z vso lažjo in zlorabo, ki jo taki in podobni miti povzročajo in od katerih danes mnogi nad vse uspešno živijo in bogatijo.

Ali gre tu za nekakšno posmrtno maščevanje protestantizma oziroma »svobodne misli«, ki naj bi se iz njega porodila?

Ne da bi spuščali v špekulacije, ki se dajo obračati na to ali ono stran, lahko mirno zapišemo, da večina tako imenovanih desnih politikov novega stanja v deželi še ni dojela. Ko sanjajo o volilni masi, ki naj bi nasledila predvojno mogočno katoliško stranko, zavestno ali iz neznanja pozabljajo, da večina njihovih potencialnih volivcev leži v grobovih ali pa so raztepeni po vseh petih celinah planeta. Kar jih je preostalo na domačih tleh, so se izgubili v amorfni množici prišlekov ali povzpeticov, ljudi *sans foi ni loi*, kot pravi francoski izrek, na las podoben izrazu »sodrga«, ki ga je tako neustrašeno zalučal svojim rojakom Ivan Cankar. Edino tako si lahko razlagamo, da si Ljubljana za župana izvoli tujca, ki je obogatel s slovenskimi soldi, in da Slovenija na predsedniških volitvah brez usmiljenja povozi prvega predsednika samostojne slovenske vlade, ki je nosil glavo naprodaj v usodnem letu osamosvojitve 1990. Drugih, manjših, a nič manj zgovornih zgledov našega narodnega značaja ne omenjamo.

Govorili smo o desnih. Kaj pa levi? Dejstvo je, da so ti daleč bolj usposobljeni za ribarjenje v kalnem in da jim argumentov za krivolov nikoli ne zmanjka. Če pravimo argumenti, menimo s tem vzvode moči, kapital in mafijske zveze, po katerih se mora ravnati Pravica, naj je revici všeč ali ne. V levih rokah so še vedno vse poglavitne institucije, od predsedniške palače prek te ali one akademije, institucije, društev, žirij in korporacij, da ne govorimo o informaciji, ki bi morala biti nevtralna, a v naši deželi še zdaleč ni. Za to poskrbi izvrstna fakulteta za družbene vede in novinarstvo, ki bi jo Petrarca iz daljnega 14. stoletja označil kot »kovačnico laži in vir nateze« ... in se ne bi dosti zmotil, čeprav za Slovenijo še ni bil slišal. Zadnja cvetka naše originalne demokracije pa je tožarjenje na tujem, s katerim poskuša leva opozicija zamajati legalno izvoljeno vlado desne sredine in pri tem ne izbira sredstev. Slovenska diplomatska mreža mora reševati tudi take zaplete. Tako je na primer sicer dobronamerni Predrag Matvejević v Rimu še to pomlad govoril o 80.000 »izbrisanih« v Sloveniji in mu je moral naš veleposlanik krepko popraviti številke ...

Kako odpomoči temu klavnemu stanju duha, kako iz naroda hlapcev narediti narod junakov, kot so nas učili v socialistični šoli? Imamo sicer imenitni Cankarjev dom, nimamo pa Ivana Cankarja. In četudi bi ga imeli, bi se umaknil še kam dlje kot na Dunaj, od koder je otožno gledal na domovino, ki naj bi mu bila kot zdravje. Morda bi se zatekel nekam v sredo Italije, k ruševinam starogrškega mesta Paestum, kjer je nekoč stal tempelj, posvečen »hvaležni pameti«, *Mens bona*. V njem so se osvobodjeni sužnji zahvaljevali svojim osvoboditeljem, svobodni meščani pa za Državo, ki so jo po božji previdnosti prejeli in so se jo namenili ohraniti. Pri nas v Sloveniji ne restavriramo Katoliške cerkve, obnavljajo se protestantske shodnice, pripravljajo se načrti za muslimansko mošejo, morda bo nekoč spet čas za sinagogo itd., itd. Vse vere in sekte bodo upoštevane, manjkala bo edino tista, ki temelji na najglobljem, kar premoreta pamet in izkušnja, to je na hvaležnosti.

Ljudske hvaležnosti ni in je morda nikoli ne bo. Zato pa smo iznašli vzgojo. Treba se je naučiti reči hvala. Po tej besedi, če seveda pride od srca, se sodrga loči od naroda. ■

Pobudnika razvpite peticije proti cenzuri Blaž Zgaga in Matej Šurc

Medijska sveta vojna

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Nedavni govor predsednika vlade Janeza Janše pred izglasovano zaupnico v državnem zboru je znova razburil javnost. Pri tem pa so protagonisti znamenite peticije proti cenzuri pljunili v lastno skledo.

Čeprav so nekateri politični komentatorji menili, da je zadnje dogajanje v zvezi z mediji sprožil Janez Janša (sociolog dr. Matej Markarovič svari, da je vsaka vlada, ki se konfrontira s civilno družbo, obsojena na poraz), pa se je izkazalo, da ni čisto tako in da se je Janša tudi samo odzval na nekatere dogodke v medijih, ki demantirajo navedbe peticije, naj bi imela sedanja vlada nanje odločujoč vpliv. Pri tem je zanimiva zlasti vloga časnika Delo, v katerem imata čedalje večji vpliv predsednica nadzornega sveta Andrijana Starina Kosem in član nadzornega sveta Stojan Zdol-

šek. Odgovorni urednik Dela Janez Markeš se je na Janšev govor odzval s kolumno in nato še z odprtim pismom predsedniku državnega zbora Francetu Cukjatiju ter protestiral zaradi Janševih izjav glede časnika Delo.

Preobrat Zgodba je še toliko bolj nenavadna, ker je še nedavno, ko je bil odgovorni urednik Dela Peter Jančič, predsednik uprave pa Danilo Slivnik, časopis Delo veljal za trobilo sedanje vlade, novinarji Dela naj bi bili cenzurirani, afeze v zvezi z domnevno medijsko cenzuro na Delu pa so se kar vrstile, zaradi česar so nekateri naročniki za-

čeli odpovedovati Delo. Šele ko so Petra Jančiča zamenjali in je novi urednik Janez Markeš, ki je bil do tedaj urednik Maga, nakazal novo smer v uredniški politiki, so kritike glede dogajanja na Delu potihvale. Pri tem je zanimiv tudi preobrat Andrijane Starina Kosem, ki je vse do znamenitega pisma, v katerem je potrdila, da vlada s pritiski nadzoruje medije, veljala za nekakšno »politkomisarko« SDS. Ko je postala predsednica nadzornega sveta Dela, je začela izvajati prav to, kar je prej očitala Janševi vladi, kritike na njen račun pa so čudežno potihvale. Ena njenih glavnih tarč je postal tednik

Mag. Po nekaterih informacijah želita Andrijana Starina Kosem in Stojan Zdolšek z različnimi pritiski doseči, da bi Mag spremenil svojo uredniško politiko ter pisal v skladu s kapitalsko-političnimi interesi lastnikov.

Sprenevedanje odgovornih Žrtev cenzure v časopisni hiši je postal tudi Jadran Vatovec, novinar Slovenskih novic, saj so mu oktobra, na dan pred prvim krogom predsedniških volitev, iz neznanih razlogov umaknili članek, v katerem je pisal o navdilih dr. Igorja Lukšiča, profesorja na FDV, za spremljanje verskih obredov. Namesto Vatovečevega

From: [REDACTED]
Sent: Tuesday, November 20, 2007 10:52 AM
To: [REDACTED]
Subject: FW: odziv na peticiji

From: [REDACTED]
Sent: Tuesday, November 20, 2007 9:51 AM
To: 'gp.kpv@gov.si'
Subject: odziv na peticiji

Spoštovani gospod predsednik!

Pišem vam po vašem včeršnjem nagovoru Vlade, poslank in poslancev ter državljanek in državljanov R Slovenije.

Predvsem na stavek, da noben od novinarjev, ki je podpisal peticijo ni obžaloval svojega podpisa, oziroma ni nakazal na to, da je bil morda zavaden.

Zelo mi je žal, da informacija o demantiranju podpisa peticije, ki je šla v svet, ni prišla do vas. Namreč, takoj po objavi »ponarejene peticije«, ki jo jaz in nekateri moji kolegi nismo podpisali, sem zaprosila za umaknitev podpisa iz kroga podpisnikov. Prepričana sem, da je večina podpisov bilo zbranih na lažen in zavajajoč način. Peticija, prvotna namreč, ni bila vsebinsko niti malo podobna končni verziji. Je bila le podpora tistim kolegom, ki se jim dela cenzura. Noben stavek, beseda ni dala misliti, da gre za »protivladno kampanjo«.

Res mi je žal, da te informacije niso prišle do vas.

Zelo me je sram pred vami, Slovenijo in svetom, da se dogajajo takšne manipulacije.

Upam, da bo resnica prej ali slej prišla na dan, če je še po vsem tem sploh potreba po tem.

S spšotvanjem,

[REDACTED]
novinarka

RADIOTELEVIZIJA SLOVENIJA
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
tel.: +386 [REDACTED]
gsm: +386 [REDACTED]
[REDACTED]@rtvslo.si

Elektronsko sporočilo novinarke TVS, ki dokazuje manipulacijo avtorjev peticije

članka o tem se je na isti strani pojavil prevod članka o poskusu atentata na nekdanjo pakistansko premierko Benazir Buto. To pa naj ne bi bil edini primer cenzure v Slovenskih novicah. Vse torej kaže, da gre v teh primerih za koordinirane akcije, vse niti pa vodijo do Pivovarne Laško, katere predsednik uprave Boško Šrot je član SD in se je nedavno s pismom odzval na nekatere trditve Janeza Janše. Branilci medijske svobode ob teh primerih molčijo, predstavnik zaposlenih v nadzornem svetu Dela Veso Stojanov pa celo pravi, da se je raven novinarske svobode na Delu, potem ko sta s svojih položajev odstopila donedavni predsednik uprave Danilo Slivnik in nekdanji odgovorni urednik Peter Jančič – ki »sta bila oba politično nastavljena s strani sedanje vladajoče politike«, kot trdi Stojanov – »izrazito popravila« (dogajanje na Delu in Magu njegove navedbe seveda deman-

tira). Tovrstna dvojna igra zelo spominja na dogodek izpred skoraj petih let, ko je tedanji ljubljanski nadškof Franc Rode na božič za komercialno TV izrazil svoje stališče o džamiji v Ljubljani, češ da to ni samo verski, ampak tudi politični center. Šele ko se je po treh tednih na to izjavo protestno odzval tedanji mufti Osman Đogić, so mediji nena doma planili v značilno »proti-rodetovsko« ofenzivo.

Nevarna razmerja V zadnjem času je živahno tudi na Večeru, kjer se s prvim decembrom z mesta predsednika uprave poslavlja Milan Predan, ki je bil urednik Večera od 1991 do 2000, ko je bil odstavljen neposredno po zavrnitvi Kučanovega »vabila na kosilo«. Veliko se govori tudi o tem, da bo moral po Predanu, ki naj bi bil sicer odstopil sam, oditi tudi odgovorni urednik Večera Tomaž Ranc, vendar naj bi za zdaj ostal

Mnenja nepodpisnikov

O tem, zakaj se niso odločili podpreti peticije proti cenzuri, smo vprašali nekatere novinarje.

DR. ROSVITA PESEK, TV SLOVENIJA:

»Za peticijo v času podpisovanja nisem vedela pa tudi nihče mi je ni poslal v podpis, saj že dobro desetletje nisem članica Društva novinarjev. Tudi sicer se moje zaznave pravih problemov slovenskega novinarstva pomembno razlikujejo od zapisanih v peticiji pa tudi ost usmerjam drugam.«

TINO MAMIČ, PRIMORSKE NOVICE:

»Peticije sam nisem mogel podpisati, ker me ni nihče povabil k podpisu. Le redki novinarski izbranci so vedeli za peticijo in jo konspirativno podpisovali na sedežu DNS. Peticijo sem dobil v podpis šele nekaj tednov po nastanku. To je politična akcija, saj ne le komentira vladajoče politike, ampak naravnost obtožuje premierja. Zanimivo je, da prav podpisniki potem kričijo, kako nepolitični in apolitični da so ali celo, kako da sploh ne hodijo na volitve. Obtožiti predsednika vlade cenzure in to poslati vsem predsednikom vlad evropskih držav je po njihovem nepolitično dejanje.

Ne verjamem, da je kdo od podpisnikov doživel toliko pritiskov in cenzure, kot sem jo sam v zadnjih petnajstih letih. Cenzorje pa najdemo tudi med podpisniki peticije.«

JADRAN VATOVEC, SLOVENSKE NOVICE:

»Prvič, noben odgovoren državljan (vseeno je, ali je kmet, zdravnik ali novinar) se ne bi smel skrivati za floksulo, češ da on pač ni dolžan skrbeti za ugled Slovenije v mednarodni skupnosti. Seveda ni »dolžan«, a to vseeno ne pomeni, da je zato dolžan blatiti ugled naše države v drugih državah EU. Drugič, ker gre za preočito politikantsko agitacijo, ki nima prav veliko skupnega z domnevno tako zelo načelnim zavzemanjem za novinarske pravice. To je v intervjuju za Primorske novice potrdil tudi eden od obeh pobudnikov tako imenovane peticije Matej Šurc, ko je izjavil: 'Pod to vlado nisem bil deležen neposrednih pritiskov ali cenzure. Več pa sem jih doživljal pod prejšnjo.'«

ALI H. ŽERDIN, DNEVNIK:

»Ugotovitev, da peticije nisem podprl, ni točna, saj sem v uvodniku Dnevnikovega Objektivna peticijo podprl. Res pa je, da peticije nisem podpisal. Razlogi za odsotnost mojega podpisa so estetske narave. Ni me motilo besedilo peticije, pač pa tisto, kar je peticiji manjkalo.«

DR. BERNARD NEŽMAH, MLADINA:

»Kot kolumnist imam privilegij, da lahko mnenja izražam neposredno skozi svoje tekste. Zato se nikoli ne podpisujem pod množične apele. Če bi že naredil izjemo, bi moral imeti izredno močan razlog. To pa aktualna politična peticija novinarjev vsekakor ni.«

na svojem položaju, morda tudi zato, ker je nedavno dobil še eno sodno bitko v zvezi z nezakonitimi posegi, v katere je bil vpleten nekdanji kriminalist in sedanji predsednik protikorupcijske komisije Drago Kos, in bi bila njegova razrešitev prevelik škandal. Da se je Ranc znašel pod pritiskom, si nekateri razlagajo s tem, da je malo pred dru-

gim krogom predsedniških volitev zelo negativno ocenil nastop Lojzeta Peterleta v enem od televizijskih soočenj. Pomenljivo pa je, da je predsednik nadzornega sveta Večera mariborski odvetnik Dušan Mohorko, ki je bil v času napada na tedanjega Večerovega novinarja Mira Petka direktor kriminalistične policije. Kakor koli že, Milana ►

► Predana bo nasledil Uroš Skuhala, ki je bil tako kot novi predsednik uprave Dela Peter Puhana mariborski poslovni šoli MBA sošolec Andrijane Starina Kosem. Spremembe se obetajo tudi na Dnevniku, kjer naj bi časopis Direkt prevzela družba Media DPD, katere lastnik je direktor agencije Pristop Franci Zavrl. Po nekaterih namigih naj bi bil Direkt odslej namenjen predvsem »obdelavi« Zavrllovih nasprotnikov. Med njimi bi utegnili biti tudi nekateri ljudje iz kroga dr. Franceta Arharja in Lojzeta Peterleta, saj je agencija Pristop obema svetovala v času predvolilne kampanje – lani Arharju na županskih volitvah v Ljubljani in letos Peterletu na predsedniških volitvah. Oba sta doživela velik poraz.

Kumrova teorija zarote Precej vroče ozračje v zadnjem času je tudi na RTV Slovenija, še zlasti na radiu, kjer je prišlo do konfrontacije med direktorjem Radija Slovenija Vinkom Vasletom in enim od pobudnikov peticije proti cenzuri Matejem Šurcem. 22. junija letos je Šurc v oddaji Labirinti sveta obračunal z »vodilnim dvojcem« (mišljena sta Vinko Vasle in urednik informativnega programa na radiu Matjaž Erznožnik) na radiu zaradi njunega domnevnega ugajanja vladajoči nomenklaturi. Na omenjeno zlorabo radijske oddaje se direktor radija Vinko Vasle tedaj ni odzval. Na to zgodbo pa se je spomnil, ko je prišla v javnost peticija proti cenzuri in ko je eden od prvih podpisanih Blaž Zgaga med drugim izjavil, da podpisnikom peticije, zaposlenim na Radiu Slovenija, znižujejo mesečne stimulacije, na kar je Vasle reagiral s pritožbo na častno razsodišče in nato še s tožbo proti Zgagi ter poslancu SD Dušanu Kumru. Slednji se je namreč odzval na odstavitev urednika oddaje Studio ob 17-ih Sandija Freliha, do katere naj bi po njegovem mnenju prišlo na pritisk poslanca SDS Branka Grimsa. Vasle je namreč v oddajo Studio ob 17-ih povabil Grimsa, na kar se je Frelih odzval v časopisih. Kot pravi Vasle, je Sandi Frelih »neprofesionalno in nekorektno

Direktorja nacionalnega radija in TV Vinko Vasle in Jože Možina

Predsednik vlade Janez Janša

pripravil Studio ob 17-ih, ki naj bi govoril o sporni noveli zakona o šolstvu, zato sem namesto ministra Zvera, za katerega je Frelih zagotavljal, da bo sodeloval v oddaji, na lastno pobudo v oddajo povabil poslanca Branka Grimsa. Frelih je z informacijo o sodelovanju ministra Zvera zavajal odgovornega urednika informativnega programa, ki ga je nekajkrat tisti dan posebej vprašal, kdo bo v oddaji sodeloval. Kot urednik oddaje najprej sploh ni vedel, kdo bodo sodelujoči v oddaji, kar je za urednika oddaje več kot nenavadno. 21. novembra je bil Frelih razrešen z mesta urednika oddaje Studio ob 17-ih, vendar naj bi še istega dne odšel na bolniško. Kot je dejal Vinko Vasle, naj bi bil Frelih odstavljen, vendar ne

zaradi omenjenega dogodka, pač pa zato, ker se je pred skoraj pol leta zavezal, da bo uresničil načrt prenove Studia ob 17-ih, vendar programa ni uresničil niti v eni točki. Ob tem velja dodati, da je Sandi Frelih v preteklosti deloval predvsem v navezi z Bojanom Veselinovičem (njuna specialnost so bili intervjuji z Milanom Kučanom), ki je kasneje postal komentator Dnevnika.

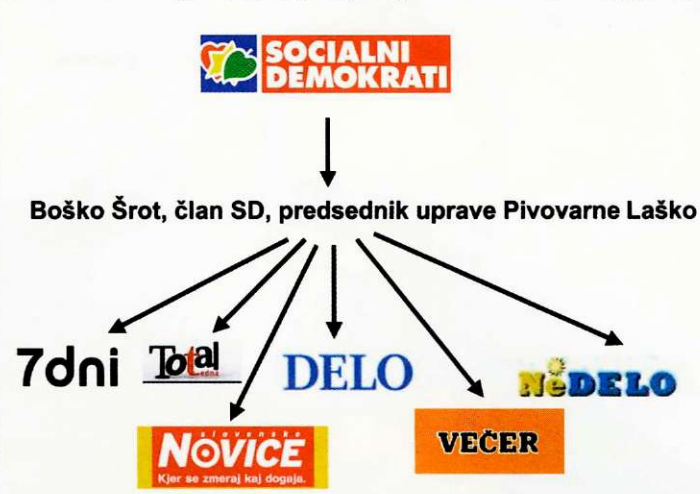
V čigavem imenu? Vasle je glede peticije proti cenzuri dejal, da se je z njo »stanovsko, profesionalno združenje novinarjev konstituiralo kot politična stranka. Upam, da bo politična stranka DNS kandidirala na naslednjih volitvah«. Podobno meni tudi direktor TV Slovenija Jože Možina, ki ta čas največjo

grožnjo vidi v tem, »da bi postali nekateri pomembni mediji (tako kot tudi nekatere stranke) orodje kapitala, tudi tajkunskega, ki bi s pomočjo medijev obvladoval javno mnenje in kreiral politiko po svojih interesih«. Možina opozarja, da so bili številni podpisniki zavedeni, saj pozna zgodbe, da se je besedilo spreminjalo, poleg tega naj do podpisov ne bi bilo prišlo le spontano, ampak naj bi se bili tudi »nabirali«. Na dejstvo, da se končno in javnosti znano besedilo precej razlikuje od besedila, ki je bilo podpisnikom prvotno dano v podpis, je opozoril tudi kabinet predsednika vlade. Po njegovih navedbah naj bi bili nekateri podpisniki po objavi spremenjenega besedila peticije prosili za umik svojih podpisov, kar dokazuje elektronsko sporočilo, ki je z RTV Slovenija prišlo do kabineta predsednika vlade. Jože Možina meni, da peticija v svojem poglavitnem delu ne ustreza dejstvu. »Vsakomur, ki vsaj površno pozna poročanje slovenskih občil, je jasno, da medijska podoba slovenske realnosti ni po meri vlade in premiera, ampak predvsem opozicije. To ne bi bilo nič dramatičnega, če bi taka ostrina veljala tudi za vse prejšnje vlade, pa je predvsem veljala le za Bajukovo in Demosovo. Razlogi za to so povezani delno z 'usmerjenim' izobraževanjem in kadrovanjem tudi po letu 1990, pa tudi z dejstvom, da še ni bilo katarze oz. kritičnega ovrednotenja slovenskega žurnalizma v službi partijske politike,« končuje Možina. **D**

Večino slovenskih tiskanih medijev obvladujejo lastniki, pripadniki t. i. levice.

Lastniška prepletenost in opozicija

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, I. Herak/Finance

Lastništvo in lastniške povezave največjih slovenskih medijev kažejo, da država in s tem posredno vlada ni lastnica pomembnejšega deleža medijev, zato tudi ne more vplivati na njihovo delo.

Država nima v tiskanih medijih nobenih neposrednih lastniških deležev. V Sloveniji ta čas deluje 915 tiskanih medijev, od tega 7 dnevnikov, 43 tednikov in 57 štirinajstdnevnikov. Država (in z njo posredno vlada) ima prek Slovenske odškodninske družbe (SOD) manjšinske deleže le v Večeru (10-odstotnega), prek Mobitela ima 2,67-odstotni delež v Dnevniku, prek Luke Koper, Hita in Intereurope pa skupno 30,77-odstotni delež v Primorskih novicah. To pomeni, da vlada ne nadzira medijev, saj ji tega lastništvo ne omogoča, zato tudi ne more izvajati cenzure. Lastniki namreč imenujejo člane posloводства in člane nadzornih svetov. Oboji pa nato izbirajo in imenujejo urednike. V največji časopisni hiši Delo, kjer je večinska lastnica Pivovarna Laško, so pred kratkim celo zamenjali statut, tako da so pristojnosti za imenovanje vseh urednikov prenesli na nadzorni svet, ki ga sesta-

vljajo zunanji člani Andrijana Starina Kosem, Stojan Zdolšek in Rebeka Lah, notranja člana pa sta Veso Stojanov in Tomaž Prpič. Veso Stojanov je na Delu namestnik urednika in 7. podpisani pod Peticijo zoper cenzuro, ki je v preteklih dneh dvignila precej prahu in v kateri je med drugim zapisano, »da se bodo prizadevanja za medijsko svobodo nadaljevala«. Glede na besedilo peticije se seveda postavlja vprašanje, kakšna je vloga Stojanova na Delu in proti komu je glede na lastništvo družbe, katere nadzornik je, podpisal peticijo. Ker tudi Starina Kosmova in Zdolšek veljata za t. i. velik kader Pivovarne Laško (po naših podatkih je Starina Kosmova začela tesneje sodelovati s pivovarno že pred več kot dvema letoma, to je v času, ko je bila državna sekretarka), je torej na dlani, da nadzorniki delujejo po navodilih lastnikov, kar je povsem običajno, le da so v Delu na nadzornike prenesli še pristojnost imenovanja ure-

dnikov, česar na primer v Večeru (za zdaj) še ni.

Lastništvo radijskih postaj V državi deluje 62 radijskih postaj, v to pa niso vštete nacionalne radijske postaje in največje tri komercialne postaje. Če pogledamo njihovo lastniško sestavo, ugotovimo, da Republika Slovenija z izjemo RTV Slovenija nima lastniškega deleža v nobeni radijski postaji. Podobno je tudi z digitalnimi mediji. Republika Slovenija z izjemo RTV Slovenija nima v njih lastniških deležev. Republika Slovenija je lastnica Zavarovalnice Triglav, ta pa večinska lastnica družbe Triglav naložbe, d. o. o., ki je manjšinski lastnik televizije Info TV. V Sloveniji je 36 zasebnih televizij. Država (in posredno vlada) torej nima prevladujočega lastniškega vpliva v nobenem od medijev. O tem je na seji o zaupnici vladi pretekli teden govoril tudi premier Janez Janša.

Dva konglomerata Kdo so torej lastniki medijev? Obstajata dva konglomerata, ki v Sloveniji iz-

dajata oziroma tiskata, objavljata, emitirata večino novic, izdajata pa tudi revije, ki na drugačen način ustvarjajo javno mnenje, ne prek novic. Enega, ki izdaja dnevnik Dnevnik in Direkt ter Nedeljski dnevnik, vodi Bojan Petan, prijatelj Gregorja Golobiča in dolgoletni predsednik območne organizacije LDS v Brežicah. O tem je na seji pretekli teden govoril tudi premier Janša in dejal, da Nedeljski dnevnik na primer že tri desetletja vodi Zlatko Šetinc (svak Mojce Šetinc Pašek, novinarke RTV Slovenija), za urednika pa ga je imenovala nekdanja SZDL. Ta združba pod vodstvom LDS izdaja v povezavi s hčerinskimi družbami vse edicije Dela-revij, od Jane, Lady prek Obrazov do nekaterih drugih zelo branih tednikov. Drugi t. i. medijski konglomerat vodi Pivovarna Laško, izdaja pa dnevnik Delo in Slovenske novice, ki je najbolj brani dnevnik v Sloveniji, Sedem dni, brezplačnik Total in še vrsto edicij. Pivovarno vodi Boško Šrot, ki se je sam deklariral za člana Pahorjevih Socialnih demokratov (SD). ▶

Bojan Petan v imenu LDS obvladuje prvi medijski konglomerat.

Delo-revije, d. d.

Revijalno-založniška hiša Delo-revije, d. d., je vodilno slovensko podjetje za izdajanje revij in zabavnih vsebin. Družba letno izda 12 milijonov izvodov različnih publikacij; izdaja 19 različnih revij, 7 posebnih izdaj in 7 stalnih prilog, knjig in knjižic.

Lastniška struktura podjetja Delo Revije, d. d.

1. ARSVITA D.O.O.	50,72 %
2. ALPRESS D.O.O. LJUBLJANA	28,14 %
3. RA - FI INŽENIRING, D.O.O., LJUBLJANA	3,54 %
4. KLADARIN LENČA	2,57 %
5. GUZEJ TINE	2,57 %

Revijalno-založniška hiša Delo-revije, d. d., izdaja vodilne slovenske revije Jana, Lady, Obrazi, Stop, Anja, Eva, Kih, Smrklija, Modna Jana, Ambient, Lepa in zdrava, Naša žena, Zdravje, Pri nas doma, Rože & Vrt, Moj mikro, Lady Križanke, Joker, Dobra kuhinja, Non-stop, Telekomunikacije, Ljubezenske zgodbe Lady in Naravna zdravila. Oktobra 2007 so družbo Delo-revije, d. d., prevzeli Dnevnik, d. d., Delo prodaja, d. d., in Salomon 2000, ki so svoj 50,72-odstotni delež združili v podjetju Arsvita, d. o. o. Prek povezanih oseb Dnevnik, d. d., in Delo prodajo, d. d., obvladuje družba DZS, d. d.

Predsednik uprave družbe Delo-revije, d. d., je Andrej Lesjak. Predsednik nadzornega sveta je Tine Guzej, člana pa Jelka Sežun in Dean Gončin.

Visokonakladni brezplačniki

Brezplačnik z največjo naklado je Total tedna, ki ga izdaja družba Delo, d. d., katere večinski lastnik je Pivovarna Laško, d. d. Izhaja v nakladi 375.000 izvodov.

Drugi slovenski tedenski brezplačnik je Dobro jutro. Njegova naklada je 350.000 izvodov. Izdaja ga podjetje Regionalni mediji, d. o. o. Lastnika podjetja Regionalni mediji, d. o. o., sta zasebno podjetje Dija mediji, d. o. o., in avstrijsko podjetje Media Sud-Ost Beratungs. Direktorja podjetja sta Dejan Vlaisavljevič in Johan Marcher.

Tedenski brezplačnik je tudi Žurnal. Izhaja v nakladi 250.000 izvodov. Izdaja ga podjetje Žurnal media, d. o. o., katerega lastnik je Styria Medien International AG iz Avstrije. Uradna zastopnika podjetja sta Dietmar Strnad in Robert Gspandl.

DNEVNIK

Lastniška sestava časopisne družbe Dnevnik, d. d.

1. DZS, D.D.	51,05 %
2. STYRIA MEDIA INTERNATIONAL AG	25,74 %
3. DELO PRODAJA, D.D.	10,11 %
4. ČZP VEČER D.D.	6,52 %

Delo prodajo, d. d., posredno obvladuje DZS in številni mali delničarji, zaposleni v podjetju Dnevnik in DZS. Časopisna družba Dnevnik, d. d., velja za drugo največjo medijsko hišo v državi.

Časopisna hiša Dnevnik, d. d., izdaja dnevni časopis Dnevnik v nakladi 58.391 izvodov, dnevnik Direkt v nakladi 18.000 izvodov ter tednika Nedeljski dnevnik (137.850), Hople (26.510), Dnevnikov objektiv (58.391), edicije Pilot (186.585), Nika (200.000), Moj dom (200.000) Antena (68.000), Moje zdravje (80.000), Denar & Svet nepremičnin (80.000).

Podjetje Dnevnik, d. d., ima v slovenskih medijih še naslednje lastniške deleže:

1. VESTNIK (tiskani medij – tednik)	18,25 %
2. RADIO MURSKI VAL (radio)	18,25 %
3. PRIMORSKE NOVICE (tiskani medij – dnevnik)	12,10 %
4. GORIŠKA (tiskani medij – mesečnik)	12,10 %
5. DIREKT (tiskani medij – dnevnik)	100 %
7. ARSVITA D.O.O. (lastnik Dela – revije)	Ni znan

Družba DZS, d. d., lastnica podjetja Dnevnik, d. d., ima še lastniški delež:

1. RADIO BREŽICE (radio)	10 %

Predsednik uprave družbe Dnevnik, d. d., je Branko Pavlin. Predsednik nadzornega sveta je Bojan Petan, člani pa Marjan Božnik, Robert Krajnc, Klaus Schweighofer ter predstavnik zaposlenih Dejan Kovač in Dušan Ocepek.

Prek povezanih oseb DZS, d. d., obvladuje tudi podjetje Delo prodaja, d. d., ki je daleč največji distributer tiskovin v Sloveniji, saj prek svojih več kot 140 trafik distribuira več kot 10 milijonov časopisov in revij mesečno.

Tedniki in lastniška sestava

MLADINA je eden pomembnejših političnih tednikov. Izhaja v nakladi 19.000 izvodov. Tednik izdaja podjetje Mladina, d. d., njen največji posamični lastnik je italijanska finančna družba KB 1909, 10-odstotni delež v podjetju ima urednik Grega Repovž, predsednik Društva novinarjev Slovenije. Pomembna lastnika sta še Factor Leasing (v lasti družbe Autocommerce) in direktor časopisa Andrej Klemenc.

MAG je drugi pomembnejši slovenski politični tednik. Izhaja v nakladi 16.000 izvodov. Mag izdaja časopisna hiša Delo, d. d.

FINANCE

Družba Časnik Finance, d. o. o., izdaja dnevnik Finance, mesečnik Manager in Moje finance.

Lastniška struktura družbe Časnik Finance, d. o. o.

1. BONNIER BUSSINES PRESS, ŠVEDSKA	100 %

Direktor družbe je Peter Frankl, predsednik nadzornega odbora pa Gerdt Larsson.

DELO

Lastniška struktura časopisne hiše Delo, d. d.:

1. Pivovarna Laško, d. d.	80,8307 odstotka
2. Radenska, d. d.	19,1662 odstotka
3. Firma Del, d. o. o.	0,0029 odstotka

Opomba: Radenska, d. d., je v večinski lasti Pivovarne Laško, d. d.,

Delo, d. d., izdaja dva pomembna dnevnika: Slovenske novice v nakladi 100.624 izvodov in Delo v nakladi 76.341 izvodov. Delo, d. d., izdaja še tednik Nedelo, ki izhaja v nakladi 57.339 izvodov, ter edicije Ona (170.250 izvodov), Vikend (212.371), Delo in dom (165.129), Polet (163.058), Delo FT (74.550) tednik Mag (15.227) in brezplačnik Total tedna (375.000).

Podjetje Delo, d. d., ima pomembne deleže v naslednjih medijih:

1. RADIO PTUJ (radio)	10 %
2. ŠTAJERSKI TEDNIK (tiskani medij – tednik)	10 %
3. MARIBORSKE NOVICE (tiskani medij – tednik)	10 %
4. VEČER (tiskani medij – dnevnik)	20 %
5. 7DNI (tiskani medij – tednik)	20 %
6. GORENJSKI GLAS (tiskani medij – tednik)	10 %
7. RADIO IN (radio)	10 %

VEČER

Lastniška sestava Časopisno-založniškega podjetja Večer, d. d.

1. INFOND HOLDING, D.D.	58,82 %
2. DELO, D.D.	20,00 %
3. SLOVENSKA ODŠKODNINSKA DRUŽBA, D.D.	10,00 %
4. DELO PRODAJA, D.D.	6,94 %

Infond Holding, d. d., posredno obvladuje Pivovarna Laško, d. d. Največji lastnik ČZP Večer, d. d., je Infond Holding, d. d., največji lastnik Infond Holdinga, d. d., pa družba Kolonel, d. o. o. 20-odstotni delež v Večeru ima tudi družba Delo, d. d. Pivovarna Laško tako prek svojih podjetij obvladuje statutarno večino družbe, to je 78,82 odstotka. Večer, d. d., velja za tretjo največjo medijsko hišo v državi.

Časopisno-založniško podjetje Večer, d. d., izdaja dnevnik Večer, in sicer v nakladi 53.000 izvodov, tedensko prilogo Kvadrati (53.000), tednik Bombon (72.000), TV Večer (68.700), tednik 7DNI (9500 izvodov), tednik Naš dom (10.000) in mesečnik Vroči kaj (5000 izvodov).

Družba ČZP Večer, d. d., ima lastniške deleže v naslednjih medijih:

1. DNEVNIK D.D.	6,25 %
- Vključuje
- VESTNIK (tiskani medij – tednik)
  - RADIO MURSKI VAL (radio)
  - PRIMORSKE NOVICE (tiskani medij – dnevnik)
  - GORIŠKA (tiskani medij – mesečnik)
  - DIREKT (tiskani medij – dnevnik)
  - ARSVITA D.O.O. (lastnik Delo-revij d.d.)

Pred dnevi (v ponedeljek) je nadzorni svet ČZP Večer razrešil predsednika uprave Milana Predana in na njegovo mesto imenoval Uroša Skuhalo. Predsednik nadzornega sveta je Dušan Mohorko, člani pa Željko Vogrin, Tamara Zajec ter predstavnik zaposlenih Petrina Šebart Žižek in Borko De Corti.

Predsednik nadzornega sveta ČZP Večer, d. d., Dušan Mohorko je član nadzornega sveta družbe Mercator, d. d., ki ga prek lastniških deležev obvladuje Pivovarna Laško, d. d.

Boško Šrot v imenu SD obvladuje drugi medijski konglomerat.

PRIMORSKE NOVICE

Primorske novice, d. o. o., izdajajo dnevnik Primorske novice (25.000) in mesečnik Goriška (25.000).

Lastniška struktura družbe Primorske novice, d. o. o.

1. BANKA KOPER D.D.	17,12 %
2. PRIMORJE D.D.	16,92 %
3. DNEVNIK D.D.	12,10 %
4. LUKA KOPER D.D.	10,83 %
5. KB 1909	10,81 %
6. INTEREUROPA D.D.	10 %
7. HIT D.D.	9,94 %
8. FORMA INN KOPER	7,09 %

Republika Slovenija v družbi Primorske novice neposredno nima lastniškega deleža, imajo pa ga podjetja v večinski lasti države (Luka Koper, Intereuropa, Hit), vendar ne večinskega.

Direktorica družbe je Suzana Zornada Vrabec. Predsednik nadzornega sveta je Gorazd Humar, člani pa Aleksander Lozej, Marjan Zahar, Mirko Pavšič in Boris Ugrin.

Največji komercialni radio v državi je Radio City. 100-odstotni lastnik Radia City, d. o. o., je Mišo Hoelbl. Drugi največji komercialni radio je Radio Hit, lastnik je R Domžale, d. o. o., lastnika sta Stane in Vanda Cencelj. Tretji največji komercialni radio je Radio 1, lastnik Radio 1, d.o.o., lastniki družba Infonet media, Boštjan Protner, Leopold Oblak in drugi manjšinski delničarji.

Pomembnejši komercialni digitalni mediji

POP TV IN KANAL A - Televizijska kanala POP TV (najbolj gledani slovenski program) in KANAL A sta v lasti podjetij POP TV, d. o. o., in KANAL A, d. o. o. Podjetji imata skupnega lastnika PRODUKCIJO PLUS, d. o. o., katerega 100-odstotni lastnik je Central European Media Enterprises LTD s sedežem na Bermudih. Direktor družbe je Marjan Jurenc. Družba nima nadzornega sveta.

TV 3 - Lastnik televizijskega kanala TV 3 je švedska medijska družba MODERN TIMES GROUP. Direktor družbe Prva TV, d. o. o., ki je lastnik kanala, je Mart Luik.

SDS bo svoje moči usmerila na ključne izzive prihodnosti.

Priprave na volilno leto 2008

Petra Janša, foto: SDS

Na posvetu SDS v Topolšici je njen predsednik in premier Janez Janša poudaril, da v času, ko je Slovenija pred pomembnimi nalogami in ko SDS nosi ključno težo odgovornosti izvršilne oblasti, razmere v državi niso rožnate.

Vrh Slovenske demokratske stranke (SDS) se je preteklo soboto sešel v Topolšici na rednem letnem posvetu z naslovom Volilno leto 2008, na katerem so pozornost namenili volilnemu letu 2008, obravnavi aktualnih političnih razmer in predlogom SDS za povečanje blaginje državljanov in državljanov Slovenije. Na tiskovni konferenci je predsednik SDS in predsednik vlade Janez Janša dejal, da se v obdobju, ko bi Slovenci morali nastopiti enotno, v javni prostor vsiljujejo teme, ki nas ne združujejo, ampak delijo. Predsednik je izpostavil, da so v SDS odločeni, da tem provokacijam ne bodo nasledili, ampak bodo še naprej poskušali delati povezovalno in se koncentrirati na ključne izzive prihodnosti.

O blaginji in okolju Po besedah predsednika SDS je bil v prvi polovici mandata te vlade ustvarjen pomemben manevrski prostor, saj se je splošna blaginja v Sloveniji povečala, nastopila

je visoka gospodarska rast, povečala se je vrednost slovenskih podjetij in na podlagi realne rasti se je mogoče pogovarjati tudi o pravičnejši delitvi rezultatov dela in gospodarjenja. SDS bo zato vztrajala, da se znotraj koalicije in vlade v prihodnosti sprejemajo ukrepi, ki bodo zagotovili pravičnejšo delitev skupnega dela in gospodarjenja.

Na posvetu stranke so ocenjevali tudi širše okolje in izzive prihodnjega desetletja. Predsednik SDS je izpostavil, da se v nasprotju z nekaterimi temami, ki so ključne za prihodnost človeštva, Evrope in Slovenije, pri nas še ni začela realna politična razprava o nekaterih ključnih izzivih. Eden teh so negativne posledice podnebnih sprememb. Čeprav je vlada sprejela vrsto ukrepov in čeprav se je Slovenija vključila v skupna evropska prizadevanja in bo v času vodenja EU prav Slovenija poskušala usklajevati delitev bremen iz okoljsko-energetskega svetovanja, ta razprava v širši javnosti ni navzoča. Po besedah predsednika

SDS je to velika pomanjkljivost, saj zastavljenih ciljev ni mogoče doseči, dokler ukrepi ne izhajajo iz realne zavesti in zavestnega ukrepanja posameznikov. To velja tako za ukrepe pri varčevanju z energijo kot tudi v odnosu do okolja. SDS bo zato v prihodnje sprožila vrsto širših razprav v javnosti in političnih debat o ključnih izzivih v Sloveniji zato, da bo Slovenija po svojih najboljših močeh pomagala v boju proti podnebnim spremembam in na tem področju postala ena ključnih članic Evropske unije.

O zadnjih političnih dogodkih

Predsednik SDS Janez Janša je dejal, da se po zadnjih političnih dogodkih kažejo neposredni merljivi učinki v interesu za članstvo, v podpori stranki, ki jo izražajo pisma, elektronska pošta, klici in vabila za različna srečanja. V času, ko je treba na izzive enotno odgovoriti in ljudje veliko pričakujejo od največje parlamentarne stranke, saj ima največjo odgovornost, je prišlo do pomembne strnitve vrst.

Predsednik SDS je na tiskovni konferenci komentiral tudi pismo predsednika uprave Pivovarne Laško Boška Šrota, ki mu očita klientelizem v njegovih vrstah, in dejal, da na seznamu najbogatejših Slovencev, ki so ga pred kratkim objavili mediji, ni zasledil nobenega člana SDS, zato bo Šrot moral klientelizem iskati kje drugje. Sicer pa se zdi Janši Šrotovo pismo zelo nenavadno za gospodarsko družbo. Glede interpelacije, ki sta jo v parlament zoper notranjega ministra Dragutina Mateja vložili stranki Zares in LDS, se Janši zdi zanimivo, da med očitki manjka očitok o slabem preganjanju korupcije in gospodarskega kriminala, saj bi si ta po njegovo zaslužil mesto v interpelaciji. Zaradi znanega ravnanja opozicije širše enotnosti ni, vendar bo SDS naredila vse, da se bo tudi v prihodnje izogibala ideološkim temam, ki Slovence delijo in ne združujejo. Zato bo SDS vse svoje moči usmerila na ključne izzive, ki bodo pred Slovenijo v prihodnjih mesecih. **D**

Novi državni svetniki

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven

V novi sestavi 40-članskega državnega sveta po dvodnevni posredni volitvi manjkata le še dva svetnika: predstavnik volilne enote Koper in predstavnik samostojnih poklicev. Iz državnega sveta pa odhaja dosedanji predsednik Janez Sušnik.

Pretoklo sredo, prvi dan volitev, je bilo izvoljenih 21 državnih svetnikov, predstavnikov lokalnih interesov oz. občin. Elektorji so drugi dan volitev na volilnih zborih izvolili še preostalih 17 državnih svetnikov, ki bodo zastopali t. i. funkcionalne oz. poklicne interese. Sestava državnega sveta pa še ni popolna, saj je ustavno sodišče zadržalo izvedbo posrednih volitev za dva svetnika, predstavnika obalnih občin in samostojnih poklicev, kar pa na postopek konstituiranja novega sklica državnega sveta ne bo vplivalo. Tako bo v državnem svetu za zdaj 38 svetnikov.

Skoraj popolni DS Kot prvi so svojega predstavnika izvolili obrtniki. Njihove interese bo prihodnjih pet let zastopal predsednik Območne obrtne zbornice Ljubljana - Bežigrad Alojz Kovšca.

Delodajalcem v državnem svetu pripadajo štiri mesta. Še en petletni mandat bo v državnem svetu Stojan Binder, nekdanji direktor Steklarne Hrastnik, ki ga je predlagala Gospodarska zbornica Slovenije (GZS). Izvoljen je bil tudi Dušan Črnigoj, generalni direktor ajdovskega gradbenega podjetja Primorje, ki ga je prav tako predlagala GZS. Za predstavnika delodajalcev sta bila izvoljena tudi Borut Meh in Bojan Papič. Meha, ki ta čas opravlja funkcijo predsednika uprave družbe Prevent Global, je predlagalo Združenje delodajalcev Slovenije, Papiča pa je predlagala Trgovinska zbornica Slovenije, katere predsednik je.

Svoje predstavnike v državni svet so izvolili tudi sindikati. Na predlog Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) državni svetnik še en mandat ostaja njen predsednik Dušan Semolič.

Izvoljena sta bila tudi preostala dva kandidata ZSSS Lidija Jerkič, predsednica Sindikata kovinske in elektro industrije Slovenije (SKEI), in Drago Ščernjavič, sekretar Sindikata državnih in družbenih organov Slovenije. Četrto svetniško mesto, ki bo v državnem svetu pripadlo delojemalcem, bo zasedel glavni tajnik Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije (SVIZ) Branimir Štrukelj, ki ga je predlagala Konfederacija sindikatov javnega sektorja Slovenije.

Interese kmetov bosta v državnem svetu še en mandat zastopala predsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije Peter Vrisk in član sveta te zbornice Cvetko Zupančič.

Področje vzgoje in izobraževanja bo tudi v prihodnjem petletnem obdobju v državnem svetu zastopal Zoltan Jan, ki je državni

svetnik 15 let, področje raziskovalne dejavnosti pa Janvit Golob. Ponovitev mandata je uspela tudi nekdanjemu rektorju ljubljanske univerze Jožetu Mencingerju, ki bo v državnem svetu še naprej predstavljal univerze, visoke in višje šole. Namesto Petre Kersnič bo v državnem svetu za področje zdravstva skrbel Peter Požun, ki je podpredsednik Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveze društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije.

Področje socialnega varstva ter področje kulture in športa bosta v prihodnjem petletnem mandatu v državnem svetu predstavljala Boris Šuštaršič ter Anton Peršak. Šuštaršič je bil državni svetnik prva dva mandata, Peršak pa v zadnjem. Šuštaršič je predsednik Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS). Župan Trzina Peršak ta čas predseduje Slovenskemu centru PEN.

Prvi dan volitev je bilo izvoljenih 21 svetnikov, ki bodo v državnem svetu zastopali lokalne interese. To so: Andrej Rus (Ljubljana), Toni Dragar (Kamnik), Vincenc Otoničar (Logatec), Drago Žura (Maribor), Milan Ozimič (Slovenska Bistrica), Drago Bahun (Velenje), Marijan Klemenc (Slovenj Gradec), Jože Korže (Celje), Rajko Fajt (Ptuj), Darko Fras (Ljutomer), Rudi Cipot (Murska Sobota), Blaž Kavčič (Kranj), Bogomir Vnučec (Jesenice), Matej Arčon (Nova Gorica), Rastislav Jože Reven (Tolmin), Jernej Verbič (Sežana), Bojan Kek (Novo mesto), Jože Mihelčič (Črnomelj), Jože Slivšek (Krško), Jernej Lampret (Grosuplje) in Branko Majes (Trbovlje).

V novi sestavi državnega sveta ne bo Janeza Sušnika.

Zeitgeistovsko enačenje...

Dr. Drago K. Ocvirk, foto: arhiv Demokracije

... okupacije z osvoboditvijo.

Delo me je za tri mesece odpeljalo na drug konec sveta, na Salomonove otoke. Čez damo skupaj več kot 900 otokov, jih je za dobro Slovenijo, prebivalcev pa le pol milijona in vendar govorijo 63 različnih jezikov in prav toliko sorodnih. Melaneziji so vseh črnih in rjavih barv, nasmejani, zadovoljni, revni, a ne lačni, ker jim zemlja in morje dajeta dovolj za pod zob.

Čeprav sem šel tja poučevat, sem že prvi dan dojel, da so se začele učne ure zame. Brez zadržka sem moral pritrčiti pisatelju: »Nedvomno bi človek nikoli ne smel imeti za potovanje v tuje kraje drugega razloga kakor to, da natančno izmeri, kaj vse mu manjka.« To je zapisal Jean-Marie Gustave Le Clézio v romanu o tihomorskem otoku Raga, ko je zdaj tu, zdaj tam naletel na negativne posledice evropskega nasilnega »razsvetljevanja« in »osvobajanja«.

Po predavanjih v bogoslovju sem se v knjižnici poglobljal v melanezijsko zgodovino, kulturo in religijo, ob koncih tedna pa sem šel na misijonske postojanke ali v notranjosti Guadalcanala ali pa na otoke Savo, Tulagi in Malaita. V dneh, ki sem jih v spremstvu katehista preživel na vasi, sem prišel v stik z vsakdanjim življenjem, prisluhnil pripovedim in zgodbam, v katerih se mešajo starodavna verovanja s krščanskimi. Predniki in duhovi so del vaškega življenja, rajni so sredi med njimi. V vasi blizu Visale so tri grobove prebarvali rdeče, in ko sem jih vprašal zakaj, sem zvedel, da oddaja rdeča barva življenjsko moč. Ker so v hiši dobili otroka in z njim novo življenje, so bili te pozitivne deleži tudi rajni člani družine.

Spoznavanje kulture domačinov Pred sto leti bi Evropejec imel takšno početje za praznoverje in zaostalost. Ker so zdaj domačini kristjani, se je odnos do njihovih verovanj in običajev zelo spremenil, saj sami povedo, kaj jim pomenijo in kaj z njimi izražajo. Tako v pripovedih, legendah in mitih kot v obredih in običajih se izraža odnos do življenja, njegovo praznovanje in življenjska modrost. Vse to, skratka, kar je tem ljudstvom omogočilo, da so tisočletja preživel v ne ravno naklonjenem okolju in okoliščinah. Zato se danes iz te njihove civilizacijske dediščine, ki se neločljivo prepleta z njihovo religijo, nihče več ne norčuje. Nasprotno, človek, ki živi med njimi, z občudovanjem opazuje, kako jo ustvarjalno preoblikujejo v novih okoliščinah, ko so iskreno sprejeli krščanstvo in se že srečujejo z globalizacijo. Dediščina se ne ohranja kot

folklor, marveč je vpeta v življenje kot njegov del; je živo izročilo, ki navdihuje življenje in mu daje sočnost in moč, kar na Zahodu le redko kje zasledimo. »Naprednost«, »razsvetljenost« in »racionalnost«, s katerimi se tako radi ponašamo in zaradi katerih gledamo zviška na druge, so z dolgočasile naše življenje, mu odvzele čar, privlačnost in sočnost. »Pametni« smo, to je pa tudi vse!

Vzemite to za retorično pretiravanje, saj vem, da nismo vsi »pametni«, hvala Bogu, in da mnogi pustimo življenju, da živi po svoji logiki, ne pa po »pameti«. Navsezadnje, saj je ja skozi tisočletja dokazovalo, da zna živeti! Ker za »pametne« to ni bilo dovolj, so ga vzeli v roke in ga krojijo po »pameti«. Da bi ga spametovali in uredili, so ti sodobni prokrusti zamenjali posteljo za enega z množičnimi znamke Gulag, Auschwitz, Goli otok, Teharje, Laogai ... Edino »pametno«: ker življenje ne uporablja glave, se obglavi!

Dediščina se ne ohranja kot folklor, marveč je vpeta v življenje kot njegov del.

Zatiranje kot osvoboditev K takšnim čudnim depresivnim tuhtanjem na življenja polnih Salomonih me je pripravil prijatelj Bogomil, ki me je obiskal sredi džungle v bogoslovju v Tenaru. V strahu, da ne bi pozabil na dom, mi je prinesel več kilogramov časnikov in z njimi pokvaril odlično razpoloženje. Takrat sem še bil prevelik mazohist – no, Salomoni so me ozdravili –, da bi se mogel odreči tako učinkovitemu mučilnemu sredstvu, kakor so izdelki slovenskega novinarskega ceha. In seveda neizogibna posledica tega so bili jeza, bes, slaba volja, ki pa so se polegli ob spoznanju, da ne na Salomonih ne v vsej Oceaniji živ krst ne bere neumnosti, ki jih berem, ker na srečo ne znajo slovensko. V stiski je pač tudi slaba tolažba boljša kot nič tolažbe! Pojdimo k stvari. V Dnevnikovem Objektivu je učen možakar zavito v celofan pošteno popljuval katoličane. Pospravil jih je v sendviču med udrihanjem po budistih in povelečevanjem materializma. Za uvod je namreč pribil na sramotilni steber tibetske budiste, za konec pa razglasil novo religijsko dogmo, in sicer da ni drugega boga razen boginje Materije in Richard Dawkins je njen prerok. Najbolje, da prisluhnemo privržencu nove vere.

»Lani sem med potovanjem po Tibetu bral uspešnico S. Harrisa, naslovljeno Konec vere: religija, terorizem in

O avtorju

Dr. Drago K. Ocvirk, član Misijonske družbe lazaristov, je redni profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani. Študiral, doktoriral in šest let je predaval v Parizu. Znanstveno se je izpopolnjeval v Londonu, Clevelandu in New Yorku; predaval semester v Leuvenu in trimester v Honiari-Tenaru (Salomonovi otoki). Lani je pri založbi Družina v Znanstveni knjižnici izšlo delo Misijoni – povezovalci človeštva. Antropologija misijonov, v decembru bo izšlo kulturološko in religiološko potopisno delo Kristus v kraljestvu vudujev.

bodočnost razuma. Moram reči, da je bila v svojem ikonoklazmu dobrodošel antipod šamanski verziji budizma, s katerim sem se srečeval na 'strehi svetá'. Templji, prenatrpani s kulturnimi predmeti, zatohli od jakovega masla, ki je dajalo netiva svetilkam, oblegani od množice vernikov, prepričanih, da si lahko s kupi bankovcev zagotovijo naklonjenost tega ali onega božanstva, so bili po svoje zanimivi, a tudi odbijajoči. Ko sem videl, kako se ljudje v maničnem obredu mečejo po tleh, razpirajo roke v molitev, se dvigajo, priklanjajo, in to stokrat in stokrat ponavljajo, da so vsi krvavi, sem začel pri sebi razpletati marsikatero pregrešno misel. Spraševal sem se, kakšen bi bil Tibet šele, če bi Kitajci ne uničili fevdalne teokracije dalajlame in bi vanj ne prinesli vsaj nekaj laične miselnosti. Nisem dvomil, da so pri tem kršili marsikatero človekovo pravico, nisem pa mogel spregledati dejstva, da so na tisoče mladih rešili samostanske ječe in jim dali možnost, da se ozrejo po svetu brez plašnic podedovanega praznoverja. »

Zeitgeist – obračanje po vetru Ko je Sovjetska zveza okupirala Afganistan, je šef francoske partije Georges Marchais podučil rojake, da je okupacija nujna, ker da ima tam tast »pravico prve noči«, se pravi, da na poročno noč spi s sinovo mladoporočenko. Z okupacijo so Sovjeti rešili ta problem tako, da so posiljevali vse ženske po vrsti, in ni bilo tasta, ki bi še mogel »prvo noč« razdevičiti snaho, ker so jo že prej sovjetski »osvoboditelji«. Osvoboditev žensk in napredek brez primere!

Z argumentom enake teže in veljave zagovarja komunistično okupacijo Tibeta akademik dr. Jože Pirjevec, letošnji Zoisov nagrajenec. Ker je baje poznavalec zgodovine Primorske, bi ga vprašal, ali ni mogoče najti podobne argumentacije, kot je njegova, tudi pri fašističnih strokovnjakih. Mar niso utemeljevali zatiranja Primorčev tudi s sklicevanjem na fašistično civiliziranost in naprednost, s katerima so »na tisoče mladih rešili ječe zaostalosti in jim dali možnost, da se ozrejo po svetu brez plašnic podedovanega slovanskega kretenizma«? In drugo: Kateremu mlademu Tibetancu neki so okupatorji dali možnost, da »se je ozrl po svetu«? Res so mnogim staršem vzeli otroke in jih nekaj zdresirali v janičarje, še več upornih pa zaprli v laogai, kitajski gulag, kjer zdaj jočejo za »samostansko ječo«.

Zoisov nagrajenec se zaveda šibkosti Marchaisovega argumenta, zato se s področja dejstev preseli v metafiziko. »Danes se močno strinjam z Dawkinsom, da morala ni odvisna od verovanja v Boga, temveč se oblikuje in se spreminja v času, kakor narekuje Zeitgeist. Ta pa izvira iz splošnega konsenza o tem, kaj je prav in kaj ni.« Spet nekaj vprašanj. Če je vse Zeitgeist – duh časa, kje je potem opravičilo za vsiljevanje komunističnega Zeitgeista budistom, kitajskega Zeitgeista Tibetan-

Na Zeitgeist se sklicujejo tisti, ki skladno z ideološko pripadnostjo opravičujejo laogai ali revolucionarno morijo pri nas.

cem? Je kitajski laični Zeitgeist boljši od tibetskega zgolj zato, ker so ga na Tibet pripeljali tanki in bombniki? Zakaj potem obsojanje Američanov, če na podoben način izvažajo demokracijo, ko pa je ta zeitgeistovsko neprimerno bolj sprejemljiva od komunofašizma? Kaj pa če zdaj pod tujčevim kopitom, ki zatira vero, »oblegajo množice vernikov« templje zato, da ohranijo dušo in dostojanstvo, ne pa ker bi bili »prepričani, da si lahko s kupi bankovcev zagotovijo naklonjenost tega ali onega božanstva«? Z »obleganjem templjev« se to goloroko in razlašeno ljudstvo pogumno upira do zob oboroženemu okupatorju in ogromnemu številu kitajskih kolonov, ki si prilaščajo njegovo zemljo.

Na Zeitgeist se sklicujejo tisti, ki čutijo potrebo, da skladno z ideološko pripadnostjo opravičujejo laogai ali revolucionarno morijo pri nas, auschwitzte ali gonarje. Nasprotno pa drugi – običajno žrtve – vedo, da so dejanja ali dobra ali slaba, in sicer v vseh časih ne glede na Zeitgeist, na ideologijo ali obračanje po vetru. V. Havel se je golorok uprl komunizmu, ker je hotel živeti v resnici in ne v laži. Niti preganjanje in zapor – učinkovito orožje komunističnega Zeitgeista – ga nista omajala v zvestobi resnici in pravici. V nasprotju s zeitgeistniki poziva ta veliki neuklonljivi duh Evropo, naj znova »skladno z najboljšim v svojem duhovnem izročilu upošteva višji red sveta kot nečesa, kar nas presega, in upošteva moralni red, ki izhaja iz višjega in presežnega« (Govor v parlamentu EU, 2000).

Janševo neobvladovanje »aparata« Akademik dr. Jože Pirjevec, je zagotovo »ambasador slovenske znanosti« v svetu – dokaz Zoisova nagrada. Pamet, ki so mi jo prepihali salomonski vetrovi, pa ga dojema kot metalca pasjih bombic: zdaj na vernike vseh vrst, zdaj na škofa Rožmana, zdaj na Demos in, kakopak, na Janševo vlado. Tudi ta ni bila namreč v načrtih boginje Materije, kot se po novem imenuje bog Diamat – saj še pomnite, tovariši, svoj Dialektični Materializem. V njegovem Predgovoru v Bučarjevo *Rojstvo države* beremo: »O pravilnosti te ugotovitve (da so predstavniki Demosa zoreli 's komunističnim pojmovnim aparatom') nam še kako zgovorno pričajo izkušnje zadnjih treh let. Kljub tej porazni oceni ...« No, dokler nam je vladala levica »s komunističnim pojmovnim aparatom«, ni imel Pirjevec nobene pripombe, saj je tovarišija »aparata« obvladala. Janša in njegovi pa ga očitno ne. Hočete neizpodbiten dokaz? Če bi Janševa vlada vsaj za silo obvladala »komunistični aparat«, bi Pirjevec, njen brezobzirni nasprotnik in zagrizen privrženec kontinuitete, nikoli ne prejel Zoisove nagrade iz rok Janševe ministrice. ■

Napovedan oster boj podražitvam

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Proračun je odraz preudarne fiskalne politike, podražitev električne energije je neupravičena, novega vršilca dolžnosti direktorja vladnega urada za varstvo konkurenčnosti pa čaka veliko dela.

S prvim januarjem 2008 naj bi se podražila električna energija.

Zvidika gospodarstva je bil pretekli teden precej razgiban. Poleg tega, da so državljani čakali v vrstah za nakup delnic Nove Kreditne banke Maribor (končal se je v torek ob

16. uri, izidi pa bodo znani konec tedna) in so vrednosti delnic na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev začele naraščati (drastično so se znižale ob napovedi premierja Janeza Janše o mogočem

odstopu vlade), so elektropodjetja napovedala podražitev električne energije. Dejavní so bili tudi v Zvezi potrošnikov Slovenije, kjer budno spremljajo dogajanje na področju cen, poslanci pa so obravnavali predlog državnega proračuna za leti 2008 in 2009. Ob tem so potekale razprave o konkurenčnosti trga, vlada je imenovala tudi novega vršilca dolžnosti direktorja urada za varstvo konkurence. Pa pojdemo po vrsti.

Za večjo blaginjo Vlada v predlogu državnega proračuna za leti 2008 in 2009 nadaljuje s preudarno fiskalno politiko, je v uvodni predstavitvi proračunskih dokumentov za prihodnji dve leti poudaril finančni minister Andrej Bajuk. Vsebinsko gre za nadaljevanje ciljno naravnane fiskalne politike in za korak naprej pri uresničevanju lizbonske strategije in strategije razvoja Slovenije, vse za večjo blaginjo državljanov in državljanov. Predlog proračuna za prihodnji dve leti je razvojno naravnán, kar dokazuje vztrajno zviševanje sredstev za znanost in tehnologijo. Vlada poleg tega z davčnimi olajšavami prepušča vlaganje v raziskave in razvoj tudi podjetnikom. Bajuk je zagotovil, da bo vlada nadaljevala s preudarno politiko načrtovanja javne porabe in prihodkov, pri čemer je ocenil, da so napovedi konservativne. V letu 2008 je tako v proračunu načrtovanih 8,63 milijarde evrov prihodkov in 8,86 milijarde evrov odhodkov, v letu 2009 pa je predvideno zvišanje prihodkov na 8,99 milijarde evrov in odhodkov na 9,11 milijarde evrov. Tako naj bi proračunski primanjkljaj prihodnje leto znašal 0,6 odstotka BDP in se v letu pozneje znižal na 0,3 odstotka BDP. Primanjkljaj za leto 2008 bi bil lahko po ministrovih

besedah še nižji, če v njem ne bi upoštevali organizacijskih sprememb na področju železníc oz. s tem povezanih investicij v železniško infrastrukturo ter stroškov za predsedovanje EU. Brez tega bi lahko proračunski primanjkljaj že prihodnje leto znižali na 0,2 odstotka BDP in ga v letu 2009 odpravili. Proračun za leto 2008 je parlament sprejel že novembra lani, vlada pa v zdaj predstavljenem predlogu sprememb predlaga povečanje sredstev predvsem na področju prometa, zunanje politike, kmetijstva, gospodarstva in zdravstvenega varstva. Več sredstev namenja tudi znanosti in tehnologiji ter aktivni politiki zaposlovanja. Največji delež odhodkov v predlogu proračuna za leto 2009 je namenjen izobraževanju, pokojninskemu varstvu, socialnemu varstvu ter prometu, prometni infrastrukturi in komunikacijam. Predlog pa še ne vključuje sprememb, povezanih s pokrajinami. Te bo vlada upoštevala, ko se bodo ustanovile pokrajine in bo parlament sprejel pokrajinsko zakonodajo.

Precenimo cene Zelo zanimive in odmevne ugotovitve, do katerih so prišli v okviru akcije Precenimo cene, so predstavili v Zvezi potrošnikov Slovenije (ZPS). Ugotovili so, da ugodna cena ni vedno najugodnejša; tako pri istovrstnih izdelkih obstajajo zelo veliki cenovni razponi, velike so razlike pri različnih pakiranjih, a večja embalaža ni vedno tudi ugodnejša. Breda Kutin, predsednica ZPS, je dejala, da lahko ozavešeni potrošnik pomembno prihrani na letni ravni. V zvezi ugotavljajo, da so razlike med cenami znotraj skupine izbranih istovrstnih prehranskih izdelkov zelo velike, zaznavajo pa tudi primere neprimernih trgovskih praks in po-

trošnike opozarjajo, naj bodo pri svojih nakupih pozorni.

Zveza ugotavlja, da različne oblike promocijske prodaje znotraj trgovine ne pomenijo nujno najugodnejše cene izdelka, da so pri različnih pakiranjih velike cenovne razlike, poleg tega pa so še ugotovili, da obstajajo pri istovrstnih izdelkih zelo veliki cenovni razponi, pri čemer, kot so opozorili, niso upoštevali kakovosti. Preverjanje cen je pokazalo, da lahko štiričlanska družina pri npr. nakupu paniranega fileja osliča ob predvidevanju, da ga porabijo kilogram na teden, na letni ravni prihrani od 112 do 231,50 evra, odvisno od znamke izdelka. Pri kupovanju paniranega osliča Brumec Runčigaj lahko, če ga kupuje v Leclercu (kilogram stane 4,99 evra) in ne v Mercatorju (7,25 evra za kilogram) letno prihrani 113 evrov. Pri paniranem osliču Mariva lahko, če ga kupuje v Sparu (6,94 evra za kilogram) in ne v Mercatorju (11,57 evra za kilogram), privarčuje 231,50 evra. Cena kilograma najdražjega fileja paniranega osliča je v primerjavi z najcenejšim 3,2-krat višja. Enako velja za koruzne kosmiče, kjer je cena za kilogram najdražjih v primerjavi z najcenejšimi 4,4-krat višja. Pri osliču lahko družina, ki na teden porabi kilogram izdelka, privarčuje 398 evrov, pri kosmičih, če jih poje na teden okoli 750 gramov, pa 236,25 evra. Med zanimivejšimi ugotovitvami je analiza cen polnozrnatnega peciva, ki je pokazala, da je lahko kilogram tega izdelka vreden tudi več kot deset evrov. Preračunano bi tako za kilogram rustike sončnične makovke v trgovini Tuš odšteli 10,02 evra, za predpakirano pecivo temno s semeni v Sparu pa 9,77 evra. Zgodba o kruhu se bo očitno nadaljevala.

Elektrika – vsi hkrati Zanimivo je, da so vsa elektroenergetska podjetja (Elektro) skoraj hkrati napovedala dvig cen električne energije. 6-odstotna podražitev naj bi začela veljati 1. januarja 2008. Čeprav v vseh elektropodjetjih zatrjujejo, da se niso dogovorili za povečanje, je to težko verjeti, saj spominja na uvedbo bančnih tarif za dvig gotovine na bančnih avtomatih pred leti. Spo-

Breda Kutin, Zveza potrošnikov Slovenije

Minister Andrej Bajuk

Minister Andrej Vizjak

mnimo, da se je trg energije s 1. julijem odprl za konkurenco, dobavitelji pa so zagotavljali, da do konca leta ne bodo dvigali cen, a hkrati poudarjali, da so te podcenejene za 20 do 30 odstotkov.

Podražitve neupravičene Na napovedane podražitve električne energije so se nemudoma odzvali tako na ministrstvu za gospodarstvo kot v vladnem uradu za makroekonomske analize in razvoj. Boštjan Vasle pravi, da ne vidi razlogov za napovedane podražitve. Po ocenah Umarja bi napovedani dvig cen električne energije v povprečju za šest odstotkov k inflaciji neposredno prispeval 0,15 odstotne točke, kar pomeni okoli pet odstotkov pričakovane inflacije v prihodnjem letu. Pri tem v uradu poudarjajo, da so pri ocenah upoštevali le neposredni učinek, pričakovati pa je tudi posredne demonstracijske inflacijske učinke. Glede ukrepov na področju napovedanih podražitev pa menijo, da je na potezi Urad RS za varstvo konkurence. Smiselno bi bilo, da država kot

največja lastnica podjetij presodi upravičenost napovedanih podražitev z vidika stroškovne strukture poslovanja elektrogospodarstva. Na ministrstvu za gospodarstvo pojasnjujejo, da na očitke o kartelnem dogovoru distribucijskih podjetij še ne morejo odgovoriti, saj mora Urad RS za varstvo konkurence najprej sprožiti potrebne postopke. »Šele ko bodo ugotovitve znane, bomo lahko potrdili oziroma zavrnili očitke o kartelnem dogovoru,« so zapisali v sporočilu za javnost. Na gospodarskem ministrstvu poleg

Boštjan Vasle, Umar

tega ocenjujejo, da imajo dobavitelji gospodinjiskim odjemalcem razvito dolgoročno poslovno sodelovanje z obema največjima veletrgovcema z elektriko, s Holdingom Slovenske elektrarne in z družbo Gen energija, zato lahko elektriko pri teh dveh trgovcih kupijo v nekaterih primerih tudi ugodneje, kot je zdajšnja maksimalna veleprodajna cena na trgu. Ministrstvo tudi opozarja, da cene električne energije niso več pod nadzorom države. Določajo jih dobavitelji sami, odjemalci pa imajo možnost dobavitelja izbrati oz. zamenjati, so pojasnili. Minister Andrej Vizjak pa je veletrgovce in dobavitelje gospodinjiskim odjemalcem pozval tudi k družbeni odgovornosti.

Varstvo konkurence Vse navedeno je poleg številnih drugih razlogov vplivalo na to, da je vlada pretekli teden na predlog ministra za gospodarstvo Andreja Vizjaka s položaja direktorja Urada RS za varstvo konkurence (UVK) razrešila Andreja Plahutnika in za v. d. direktorja imenovala Janija Soršaka, in sicer do imenovanja direktorja po opravljenem razpisnem postopku, vendar za največ šest mesecev. Soršak je diplomirani pravnik, ki je bil na omenjenem uradu zaposlen od leta 1997 do 2000, pozneje pa je delal kot odvetnik. Zanimivo je, da je njegovo imenovanje sprva vzbudilo začudenje, saj je kot odvetnik delal pri Miru Senici (partnerju Katarine Kresal, predsednice LDS), nato pri Stojanu Zdolšku (članu nadzornega sveta družbe Delo in pravnem zastopniku Pivovarne Laško). Soršak je bil namreč v svoji odvetniški karieri odgovoren tudi za obrambo Pivovarne Laško med pivovarsko vojno in v postopkih pred Andrejem Plahutnikom. Vendar pa so njegove izjave po imenovanju razblinile omenjene pomisleke. Izkazal se je s poznavanjem področja, saj je napovedal resno delo urada, »kjer marsikaj ni najbolje delovalo«. Številne naloge mu je naložila tudi javnost, saj bo moral med drugim preveriti napovedano podražitev električne energije, zakonitost dela posameznih trgovskih družb z vidika varstva konkurence in nekatere prevzeme v preteklih letih. ■

Poslanci pred odgovornostjo

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Vlada je pripravila drugi del pokrajinske zakonodaje. Število pokrajin, ki je rezultat političnih kompromisov, ostaja isto, to je 14. Pri tem v vladi poudarjajo, da poskušajo, kolikor je le mogoče, upoštevati mnenja s terena.

Vlada je sprejela in poslala v nadaljnjo obravnavo še preostale tri zakone iz svežnja pokrajinske zakonodaje. Med njimi je zakon o ustanovitvi pokrajin, ki bo določil njihova območja, sedeže in imena. Za njegovo sprejetje bosta morali v parlamentu glasovati dve tretjini navzočih poslank in poslancev. Po besedah ministra za lokalno samoupravo in regionalno politiko Ivana Žagarja so poskušali pri pripravi zakona v čim večji meri upoštevati pripombe občin, nekaj sprememb pa je vlada v besedilo vnesla še na seji, kjer je sprejemala zakone. Žagar, ki je vsebino zakonov predstavil na posebni tiskovni konferenci po seji vlade, pričakuje obsežno razpravo o podobi prihodnjih

pokrajin tudi v državnem zboru. Gre za odločitve, ki zahtevajo konsenz velike večine političnega prostora, v vladi pa si želijo, da bi bili tudi drugi zakoni čim širše usklajeni. Vlada je pripravila še zakon o volilnih enotah za voli-

tve v prve pokrajinske svete in t. i. tehnični zakon o prenosu nalog v pristojnost pokrajin.

Izbrana različica Žagar je pojasnil, da so na podlagi pripomb občinskih svetov na izhodiščni

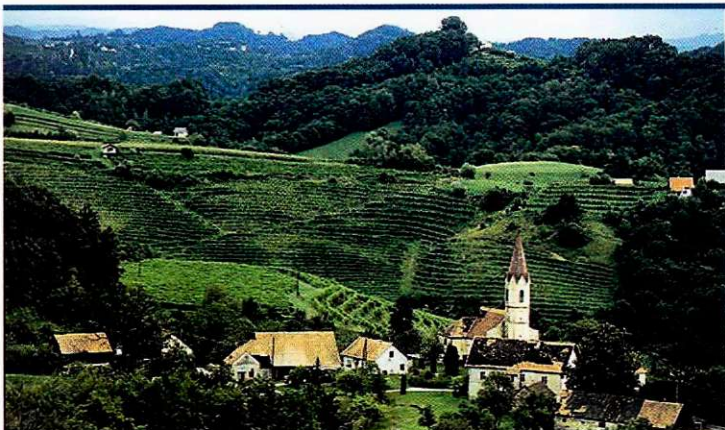
predlog za regionalizacijo države pripravili štiri variantne predloge in med njimi izbrali enega, v katerega so bile vnesene še nekatere spremembe. Zemljevid prihodnjega razreza države na pokrajine objavljamo posebej. Sprememb je več, ena pomembnejših pa se nanaša tudi na območje osrednjeslovenske pokrajine, ki naj bi po zdajšnjem predlogu poleg glavnega mesta in devetih nekdanjih ljubljanskih občin obsegala še Kočevsko, Ribnico in Grosuplje. Imenovala bi se ljubljanska pokrajina.

Belokranjecem uspelo Dolenjska pokrajina naj bi se preimenovala v dolenjsko-belokranjsko in bi obsegala ožji del Dolenjske in Belo krajino, iz nje pa bi iz-

Vlada je sprejela še zadnje zakone s področja pokrajinske zakonodaje.

Belokranjem je uspelo spremeniti ime pokrajine.

ločili Kočevsko. Na preimenovanje je nedvomno vplivalo to, da so predstavniki Belokranjcev dva dni pred vladno potrditvijo Francetu Cukjati, predsedniku državnega zbora, predstavili peticijo za ohranitev Bele krajine. Cukjati je tako 13. novembra sprejel predstavnika podpisnikov peticije za ohranitev Bele krajine, v kateri se zavzemajo za ohranitev imena Bela krajina v imenu prihodnje pokrajine. Zbrali so približno 4.500 podpisov, poleg tega pa so se tudi trije občinski sveti iz Bele krajine zavzeli, da bi se pokrajina imenovala dolensko-belokranjska pokrajina. Belokranjci namreč niso Dolenjci in bi dolensko pokrajino težko vzeli za svojo. Bela krajina je geografsko zaokroženo območje in je imela v zgodovini Slovenije pomembno vlogo. Pomembnejša kot preteklost pa je prihodnost. Bela krajina se poskuša gospodarsko razvijati, začela se je razvijati kot samostojno turistično območje, poskuša se prikazati kot območje, primerno za investicije, uveljaviti pa se želi tudi pri čezmejnem sodelovanju. Če Bela krajina v imenu prihodnje pokrajine ne bi bila zapopadena,

bi to omejilo in preprečilo njen nadaljnji razvoj, so prepričani podpisniki peticije. Cukjati je zagotovil, da bo peticijo posredoval vsem poslankam in poslancem. Obljubo je izpolnil, saj je le dva dni pozneje vlada sprejela popravljenno ime te pokrajine.

Sedeži Več zakonskih sprememb je vezanih tudi na sedeže prihodnjih pokrajin, pri čemer se je vlada v primerih, ko ne obstaja dominantno središče, odločila za kompromisno rešitev, po kateri bi bil svet pokrajine kot politični organ v enem središču, uprava pa v drugem. Za kamniško-zasavsko pokrajino je tako predvideno, da bi bila uprava v Domžalah, svet pa bi deloval v Trbovljah. Na Koroškem bi bil svet v Slovenj Gradcu, uprava na Ravnah. V notranjski pokrajini bi bil sedež sveta na Vrhniki, uprava pa bi bila v Postojni. Po Žagarjevih besedah so pri predvideni pomurski pokrajini upoštevali želje za preimenovanje s terena, tako da bi se pokrajina po zdajšnjem predlogu imenovala prekmursko-prleška z upravo v Murski Soboti in s svetom v Ljutomeru. V Posavju bi bil svet v Brežicah, uprava v Krškem. Primorska pokrajina bi se preimenovala v istrsko-kraško pokrajino. V savinjsko-šaleški bi bil svet v Mozirju, uprava bi ostala v Velenju. Severnoprimorsko pokrajino bi preimenovali, kot so že predlagali, v goriško s svetom v Idriji in z upravo v Novi Gorici. Vzhodnoštajerska pokrajina bi se preimenovala v ptujsko-oromoško, svet bi deloval v Ormožu, uprava na Ptuj.

Sprejemanje Zakon o volilnih enotah za volitve v prve pokrajine

France Cukjati, predsednik DZ

Predstavitev zakonov

1. Predlog zakona o ustanovitvi pokrajin

Cilj je ustanovitev pokrajin kot samoupravnih lokalnih skupnosti. Predlog določa območja štirinajstih pokrajin, z njihovo ustanovitvijo pa se določa teritorialna sestavina pokrajinske samouprave. Zakon določa ustanovitev pokrajin oziroma določitev njihovih območij, temelji na prostorski členitvi, kot izhaja iz obstoječih procesov povezovanja, regionalni identiteti in pripadnosti ljudi, naravnih geografskih značilnostih in poselitvi Slovenije. V predlogu so upoštevane zgodovinske, kulturne, gospodarske in upravne značilnosti posameznih območij. Predlog temelji na upoštevanju stališč in mnenj občinskih svetov, ki so jih posredovali po pozivu vlade maja letos. Območja predlaganih pokrajin so oblikovana tako, da je območje pokrajine zaokrožena geografska celota. Predlog določa tudi njihova imena in sedeže, število članov prvih pokrajinskih svetov in postopek konstituiranja prvih pokrajinskih svetov.

2. Predlog zakona o volilnih enotah za volitve v prve pokrajinske svete

Cilj je določitev števila in območja volilnih enot ter števila članov, ki se po posameznih volilnih enotah volijo na prvih volitvah v pokrajinske svete. Predlog določa volilne enote za volitve v prve pokrajinske volitve, nato bodo lahko pokrajine to področje urejale samostojno. Določa tudi število članov pokrajinskih svetov glede na velikost pokrajine (33 do 55) in liho število članov pokrajinskega sveta. Temeljna enota za določitev volilnih enot je občina; samo pri velikih slovenskih mestih se od tega načela odstopa, zato so v nekaterih primerih območja volilnih enot določena po četrtinah ali krajevnih skupnostih.

3. Predlog zakona o prenosu nalog v pristojnost pokrajin

S predlaganim zakonom se 1. januarja 2009 na pokrajine prenašajo pristojnosti v zadevah širšega lokalnega pomena in zadevah regionalnega pomena ter posamezne upravne naloge iz državne pristojnosti. Spreminja in dopolnjuje se 52 področnih zakonov.

Če zakonodaja v parlamentu ne bo sprejeta, se lahko zgodi, da to področje ne bo rešeno še vsaj 10 let. S to ureditvijo je povezano tudi črpanje evropskih sredstev, zato bi bila Slovenija zaradi neurejenega področja pokrajin s finančnega stališča zelo prikrajšana. Tega pa si noben poslanec ne sme privoščiti, saj bi z nasprotovanjem taki ureditvi naredil državljanom velikansko škodo, za kar pa ni dobil mandata na zadnjih državnoborskih volitvah.

ske svete je pomemben predvsem zaradi bojzani o t. i. pokrajinskem centralizmu. »Ne želimo decentralizirati države in nato dobiti 14 pokrajinskih centralizmov,« je dejal Žagar in dodal, da so zato poskušali volilne enote pripraviti tako, da v čim večji meri zagotovijo enakost volilnih enot po številu volivcev in s tem enakomerno zastopanost v pokrajinskih svetih. T. i. tehnični zakon je v tehničnem smislu najtežji in tudi najobsežnejši, saj se z njim spreminja in dopolnjuje 52 področnih zakonov. Na pokrajine naj bi skupaj z nalogami z države prenesli 1,2

milijarde evrov. »Ocenjujemo, da je sedaj omogočeno, da bo zakonodaja sprejeta pravočasno, da bi prihodnje leto izpeljali prve volitve v pokrajinske svete in bi pokrajine s 1. januarjem 2009 lahko začele delovati,« je dejal minister. Menil je tudi, da se v letošnjem letu v državnem zboru lahko opravi vsaj ena od razprav in se uskladijo vprašanja, ki so v političnem smislu najbolj evidentna. Verjetno pa je ta čas težko pričakovati, da bi bila zakonodaja v celoti sprejeta letos, po ministri omeni, da se to lahko zgodilo v prvi četrtini prihodnjega leta. **D**

Nova protikorupcijska zakonodaja

Damjan Popič, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Vlada je nedavno izdelala predlog zakona o ratifikaciji konvencije Združenih narodov proti korupciji. Gre za instrument, ki se korupcije loteva na institucionalni in regulativni ravni, hkrati pa poudarja preventivni vidik boja proti korupciji.

Konvencija, ki jo je izdala Organizacija združenih narodov, opredeljuje in narekuje preventivno in proaktivno delovanje v protikorupcijski politiki, opredeljuje ustanovitev preventivnih protikorupcijskih organov, prav tako pa vsebuje tudi določbe za zasebni sektor. Besedilo konvencije posebno pozornost posveča povečanju preglednosti pri financiranju kandidatur za voljene predstojnike organov in financiranje političnih strank, osredinja pa se tudi na pregleden

sistem javnih naročil, ki mora po besedilu konvencije temeljiti na konkurenčnosti in objektivnih merilih pri odločanju. Poleg tega konvencija od vseh držav podpisnic zahteva boj proti korupciji tudi v zasebnem sektorju in v okviru pravosodnih organov, opozarja pa na nujno sodelovanje civilne družbe.

Preventiva namesto kurative

Konvencija državam nalaga, da v skladu z ureditvami svojega pravnega sistema zagotovijo obstoj

neodvisnega organa ali organov, ki preprečujejo korupcijo z izvajanjem preventivnih strategij. Konvencija države hkrati zavezuje, da v svoji zakonodaji inkriminirajo podkupovanje uslužbencev v javnem sektorju, podkupovanje tujih javnih uslužbencev, poneverbo, protipravno pridobitev ali drugačno zlorabo premoženja s strani javnega uslužbenca, pranje denarja in oviranje dela pravosodnih organov.

Od držav zahteva sodelovanje na vseh področjih boja zoper

korupcijo, vključno s preventivo, preiskovanjem in pregonom kršilcev, države pa spodbuja k medsebojni pravni pomoči, ki se naša na zbiranje in posredovanje dokazov za uporabo na sodišču in na izročanje kršilcev drugim državam. Pomembna novost, ki jo vpeljuje konvencija, je predpisano vračanje premoženja, ki je bilo nezakonito pridobljeno s korupcijo, v državo izvora premoženja.

Nov protikorupcijski organ Kot dodatek predlogu te konvencije

namerava vlada vpeljati tudi nov način boja proti korupciji, saj namerava ustanoviti nov protikorupcijski organ, in sicer pooblaščenca za preprečevanje korupcije. To je odgovor vlade na poziv konvencije Združenih narodov, da mora vsaka država institucionalizirati neodvisen organ (ali več organov) za boj proti korupciji. Ta telesa izvajajo proaktivno oziroma preventivno varstvo pred korupcijo. Vlada zato predlaga ustanovitev novega protikorupcijskega organa, ki ga bo imenovala sama.

Predlog zakona določa, da pooblaščenec kot neodvisna in samostojna služba izvaja preventivne protikorupcijske ukrepe, in sicer sistemsko-analitične, koordinacijske in svetovalno-izobraževalne naloge. Ena od nalog pooblaščenca je tudi, da pripravi resolucijo, ki opredeljuje protikorupcijsko delovanje in načine izvajanja, seveda pa skrbi tudi za dosledno izvrševanje te resolucije. Prav tako je zadolžen za spremljanje in analizo statističnih podatkov glede korupcije, hkrati pa aktivno sodeluje s pristojnimi državnimi organi pri pripravi predpisov s področja preprečevanja korupcije in sodeluje z ustreznimi organi drugih držav.

Na ministrstvu za javno upravo je sočasno nastal tudi predlog novele zakona o nezdržljivosti opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo. S to novelo, katere namen je, da zakon uskladi z odločbo ustavnega sodišča, bi se pristojnosti sedanje komisije za preprečevanje korupcije prenesle na druge organe, med njimi na računsko sodišče, ustavno sodišče, sodni svet in občinske svete. To naj bi se zgodilo po prehodnem obdobju, saj zdajšnja komisija, ki jo vodi Drago Kos, ostaja do konca svojega mandata, ki se izteče leta 2010.

Seveda so tovrstne namere vlade naletele na burne odzive v opoziciji, zlasti pri komisiji za boj proti korupciji. Tako je Drago Kos, od katerega v SDS in nekaterih drugih strankah zaradi dokaznega prisluškovanja novinarju Tomažu Rancu pričakujejo odstop, dejal, da poskuša vlada z uvedbo protikorupcijskega pooblaščenca komisiji nataktni nagobčnik. Na vlado je letelo tudi več obtožb,

Drago Kos, predsednik komisije za boj proti korupciji

zavrnitev pa so argumentirali z dejstvom, da bo protikorupcijski pooblaščenec svojo službo nastopil leta 2010, torej v času vladanja druge vlade ne glede na to, v kakšni postavi bo ta nastopala – zaradi česar je logično, da zdajšnja vlada od razpustitve komisije ne bi imela nobenih »koristi«, četudi bi si zanje prizadevala.

Minister Gregor Virant

Poskus optimizacije Eden glavnih argumentov vlade – da gre pri oblikovanju nove oblike nadzora nad korupcijo za poskus znatnega znižanja stroškov, ki jih tovrstna oblika boja proti kriminalu predstavlja – je bil nenehna tarča nasprotne strani. Tako je bilo mnogokrat rečeno, da bo sistem s protikorupcijskim pooblaščencom dejansko stal več, saj naj bi bil uveden nov mehanizem, ki bo opravljal samo funkcije sedanje komisije, to pa naj bi ob končni računici proračun bremenilo bolj kot zdajšnja ureditev. To je seveda pravilna predpostavka, vendar ne upošteva, da se z ustanovitvijo pooblaščenca komisija razpusti; dvojnih mehanizmov

Tomaž Ranc je dokazal Kosovo krivdo.

da gre pri aktualni protikorupcijski zakonodaji za obračunavanje s komisijo in z Dragom Kosom osebno. Drago Kos je med drugim dejal, da je ustanovitev protikorupcijskega pooblaščenca samo poskus, da bi se onemogočilo nadaljnje učinkovito delovanje komisije. Te trditve so predstavniki vlade ostro zavrnil,

lesa, saj njihove člane imenujejo politične stranke. Kos tudi dodaja, da bo pooblaščenec vladna in ne neodvisna služba, kakor narekuje konvencija.

Med navedbami vodje protikorupcijske komisije se skriva kar nekaj predpostavk, ki jih je mogoče gledati tudi iz drugega zornega kota. Prva je seveda neodvisnost organa, ki nadzoruje boj proti korupciji. Iz Kosovega pojmovanja neodvisnosti lahko izpeljemo enačbo, da je neodvisen enako kot neimenovan s strani vlade Janeza Janše. Zdajšnja vlada želi namreč uveljaviti drugačen organ za nadzor nad korupcijo, enako pa je pred leti storila prejšnja vlada, ko je ustanovila protikorupcijsko komisijo. Mar to pomeni, da tudi protikorupcijska komisija, kot jo poznamo danes, ni neodvisna? Drugo, kar ponavadi obravnavamo, ko želimo ugotoviti stanje neodvisnosti posameznega telesa, je financiranje le-tega. Protikorupcijska komisija se kakopak financira iz državnih sredstev, kar Kosu ne bi smelo biti težko priznati – spomnimo se samo odmevnega primera, ko je komisija potrebovala dodatna sredstva in je zato pozvala vlado, naj ji jih ta dodeli, kar je vlada seveda storila.

Iz Kosovega pojmovanja neodvisnosti sledi enačba: neodvisen je enako neimenovan s strani vlade Janeza Janše.

za opravljanje istih funkcij torej ne bo, pristojnosti pa se prav tako razpršijo med že obstoječe organe, s čimer se mora učinkovitost celotnega sistema za boj proti korupciji povečati.

Na udaru je bil tudi zakon o nezdržljivosti funkcij, saj po Kosovem mnenju ne rešuje vprašanj, ki jih je poudarilo ustavno sodišče v odločbi, s katero je odločalo o zakonu o nezdržljivosti opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo. Kosa prav tako moti, da bo za izvajanje funkcij, za katero zdaj skrbi en organ – komisija za boj proti korupciji – kasneje razpršeno med več državnih teles, med katerimi se zdijo Kosu najbolj sporne volilne komisije, za katere meni, da so neustrezna te-

Ob upoštevanju teh dveh dejavnikov kaj hitro naletimo na vprašljivost Kosovih trditve. Glede na to, da bo obstoječa državna infrastruktura nase prevzela večji delež funkcij boja proti korupciji, bi morala biti zasnova proračunu veliko prijaznejša. Ker mora vsako komisijo ali pooblaščenca ustanoviti vlada, je zelo težko govoriti o tem, kateri od obeh konceptov je bolj »neodvisen«, zlasti ker oba koncepta financira vlada. Kljub prikladnosti tematike za politično obračunavanje pa pri odločanju o najbolj optimalni rešitvi za tako pomembno problematiko, kot je korupcija, vprašanje, katera vlada imenuje katero komisijo, ne sme igrati nobene vloge. ■

Evropski kmetijski izziv

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije, EU

V minulih tednih smo dobili dva pomembna dokumenta, ki urejata gospodarjenje z gozdovi. Kmetijski minister Iztok Jarc je ovrednotil minulo delo ministrstva in predstavil smernice nadaljnje kmetijske politike.

Državni zbor je na novembrski seji prejšnji teden sprejel resolucijo o nacionalnem gozdnem programu, temeljni strateški dokument, ki določa nacionalno politiko gospodarjenja z gozdovi, in novelo zakona o gozdovih. Zavrnili pa je predlog novele zakona o Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije (KGZS), ki ga je predlagala skupina poslancev s prvim podpisanim Alojzom Posedelom (Zares) in predvideval dvig ka-

tastrskega dohodka za obvezno članstvo v zbornici.

Evalvacija minulega dela Po dobrih osmih mesecih delovanja novega ministra za kmetijstvo Iztoka Jarca je slednji delovanje ministrstva ocenil kot razmeroma uspešno. Dejal je, da je ministrstvo v preteklem letu vzpostavilo stabilnost in zadovoljivo odgovorilo na glavne izzive. »Vodilo pri mojem delu, kot sem že dejal v državnem zboru pred

sprejetjem mandata, je to, da na ministrstvu poskušamo rešiti odprte probleme, ki so bili v tistem trenutku pač tam, in predvsem uvesti večjo stabilnost v sistem ter sektor pripraviti na to, kar je nujno potrebno za nadaljnji razvoj. To so dvig konkurenčnosti in priprava na globalne izzive in s tem tudi na klimatske spremembe.« S pomočjo kmetijske svetovalne službe je ministrstvo kljub začetnim težavam z računalniškim sistemom zagotovilo

uspešno izvedbo elektronskega zbiranja vlog za neposredna plačila. Skupaj z ministrstvom za finance in celotno vlado je kmetijskemu ministrstvu uspelo zagotoviti vsa zaostala izplačila iz obdobja med letoma 2004 in 2006. Namesto v dveh letih naj bi že letos v celoti izplačali tudi pomoč za odpravo posledic škode v kmetijstvu po naravnih nesrečah iz leta 2006.

Prihodnje leto se bodo v skladu s spremembami proračuna sredstva, namenjena kmetijski politiki, povečala kar za četrtino. »To so večinoma sredstva Evropske unije in že to pove, da gre v večini za sredstva, ki so namenjena za izplačila naših obveznosti – za neposredna plačila, za program razvoja podeželja ali za tržne ukrepe v zvezi z reformo sektorja sladkorja,« je pojasnil minister Jarc. Ministrstvo je sprejelo program razvoja podeželja 2007–2013, objavljeni so bili že prvi trije razpisi: za posodabljanje kmetijskih gospodarstev, za mlade prevzemnike kmetij in za povečanje gospodarske vrednosti gozdov. Skupaj z zunanjimi strokovnjaki pa ministrstvo pripravlja tudi strategijo o prilagoditvi slovenskega kmetijstva podnebnim spremembam.

Pod budnim očesom zavoda

Čeprav prejšnji teden sprejeta resolucija o nacionalnem gozdnem programu temelji na mednarodnih obveznostih Slovenije, je bistveni razlog za njeno pripravo po mnenju piscev resolucije postavitve temeljev za ohranjanje gozdov. Gozdarstvo

Državni zbor je sprejel dva ključna dokumenta, ki urejata gospodarjenje z gozdovi.

pri nas ima pri delu z gozdom že več desetletij vgrajeno načelo večnamenskosti, vendar pa je to načelo zaradi čedalje večjih javnih in zasebnih interesov vedno teže usklajevati. Med bistvenimi cilji resolucije navajajo trajnostni razvoj gozda kot ekosistema, ohranitev prostoživečih živali in njihovega okolja, razvoj podeželja in učinkovit sistem komuniciranja z lastniki gozdov. Minister za kmetijstvo Iztok Jarc je izpostavil še povečanje izkoriščenosti proizvodnega potenciala gozdnih rastišč, povečanje odprtosti gozdov z gozdnimi prometnicami ter povečanje rabe lesa in lesnih izdelkov.

Novela zakona o gozdovih med drugim določa, da bodo prednostno pravico pri podelitvi koncesij za izkoriščanje gozdov v lasti države imeli višinski in gorski kmetje. »S tem jim bo omogočeno delo v gozdovih ter tudi preživetje in razvoj v težjih naravnih razmerah,« je dejal Jarc. Poleg tega novela zakona predvideva predkupno pravico države pri prometu gozdov večjega obsega ter prepoveduje gospodarjenje z gozdovi in trženje lesa delavcem zavoda za gozdove. Spodbuja pa prostovoljno združevanje lastnikov gozdov, da bi tako povečali trženje gozdnih proizvodov in lesne biomase. Od določil, ki neposredno zadevajo državljanke, omenimo, da bo še vedno mogoč prost vstop v gozdove. A po novem bo nad aktivnostmi v gozdovih – nabiranjem gob in gozdnih sadežev ter kolesarjenjem in jezenjem – bedel zavod za gozdove.

Prednostne teme EU Pred ministrstvom je tudi oblikova-

Kmetijski minister Iztok Jarc

Komisarka Mariann Fischer Boel

Različni vzroki podražitev

Evropska komisarka za kmetijstvo in razvoj podeželja Mariann Fischer Boel je nedavno predstavila vmesni pregled skupne kmetijske politike (CAP) Evropske unije. V obdobju med letoma 2009 in 2013 naj bi unija sicer znižala najvišja plačila kmetom, a s tem razširila krog upravičencev do sredstev. »Umaknimo psevdokmetovalce iz sistema in se osredotočimo na pravo kmetijstvo,« je poudarila komisarka in pojasnila, da je razlika med kmetovalcem, ki svojo zemljo res obdeluje, in tistim, ki ima samo »eno kozo na vrtu«. V praktičnem smislu njena napoved pomeni, da se bo povečala najnižja površina zemljišč, upravičenih do neposrednih plačil, z 0,3 hektarja na višjo vrednost. Pri zniževanju največjih plačil kmetom – tistih nad sto tisoč evrov – pa bi bile po besedah Fischer Boelove najbolj prizadete Velika Britanija, Češka, Nemčija in Danska. Slovensko kmetijsko ministrstvo je predloge Bruslja pozdravilo, saj takšne spremembe po njihovih besedah »že potekajo v smeri dolgoročne vizije politike«.

Komisarka se je dotaknila tudi letošnjih podražitev kmetijskih proizvodov po vsej uniji. Poudarila je, da je do njih prišlo zlasti zaradi »zgodovinsko nizkih cen«, saj so cene kmetijskih proizvodov zadnjih 15 let ostale praktično enake, nekatere pa so se celo znižale. Komisarka Fischer Boelova je komentirala tudi podražitve žita v zadnjem času. »Med drugim gre vzroke iskati v suši v Avstraliji, vročini na jugu in poplavah na severu Evrope, zadržanosti Ukrajine in Rusije do izvoza ter intenzivni proizvodnji bioetanola iz koruze v ZDA,« je dejala komisarka.

Mariann Fischer Boel: Vzroki za dvig cen žita so suša v Avstraliji, vročina na jugu in poplave na severu Evrope ter zadržanost Ukrajine in Rusije do izvoza.

nje primerne kmetijske politike v času predsedovanja Slovenije Evropski uniji. Po besedah državne sekretarke na kmetijskem ministrstvu Branke Tome bo v prvih šestih mesecih prihodnjega leta osrednja kmetijska tema v EU pregled skupne kmetijske politike. »Pregled skupne kmetijske politike bo ocenil, kakšno je izvajanje reforme iz leta 2003

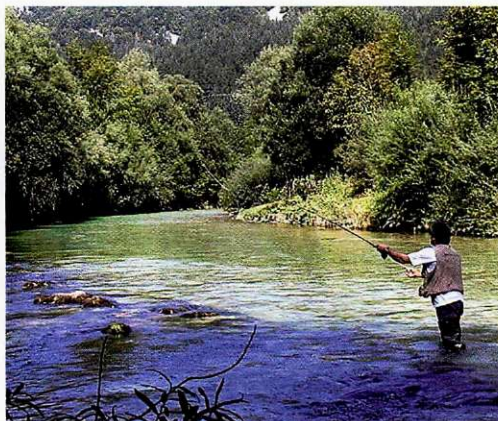
v državah članicah, in poskušal ugotoviti, ali je izvajanje te reforme učinkovito ter ali so mogoče kakšne poenostavitve in prilagoditve do leta 2013,« je dejala Tometova. Med ključnimi temami kmetijske politike v času slovenskega predsedovanja bo še preprečevanje nezakonitega ribištva pa tudi vinska reforma, saj slednja v času portugalskega

predsedovanja najverjetneje še ne bo sprejeta. Ministrstvo bo v času predsedovanja vodilo sestance 29 delovnih skupin in za ta namen je usposobljenih več kot 150 ljudi, od tega 50 predsedujočih. V Sloveniji bo potekalo tudi sedem neformalnih srečanj, med njimi zasedanje kmetijskih ministrov in ministrska konferenca ribiških ministrov. »Mislim, da bomo dobro vodili Evropsko unijo na tem področju in da bomo tudi izpolnili pričakovanja, ki jih imajo v zvezi s tem do nas države članice,« je prepričan minister za kmetijstvo Iztok Jarc.

Glede na mnoge naravne nesreče, ki v zadnjih letih marsikdaj za seboj puščajo precejšnjo škodo v kmetijstvu, se Slovenija v času svojega predsedovanja EU verjetno ne bo mogla izogniti problemu podnebnih sprememb in prilagajanju kmetijske politike novim razmeram. **D**

Gorske kmetije bodo prednostno upravljale z gozdovi.

Slovenija bo preprečevala nezakonito ribištvo.

Spremembe pri zaposlovanju

Primož Pečnik, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

V zadnjem času brezposelnost na Slovenskem upada. Hkrati kot rezultat novodobnih civilizacijskih sprememb narašča število zaposlitvenih agencij. Vendar je položaj delavca pri njih drugačen kot pri navadni zaposlitvi.

V zaposlitvenih agencijah je največ delavcev z najnižjo izobrazbo.

Brezposelnih v Sloveniji je bilo v oktobru 2007 po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje 69.500, kar je za 14,5 odstotka manj kot oktobra 2006. Vendar se v zadnjem času povečuje zaposlovanje za določen čas. Trg dela je živahen, k čemur pripomore tudi fleksibilnost zaposlovanja. Vse bolj se uveljavlja delo na domu, delo s krajšim delovnim časom pa tudi zaposlitve za določen čas, ki lahko pomenijo za delavce slabši delovnopравни in socialni položaj. Tako je tudi z agencijami za posredovanje in zagotavljanje delavcev.

Prepuščanje delavcev Zaposlitvene agencije so pri nas zaživele po noveli zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (ZZZPB) iz leta 1998,

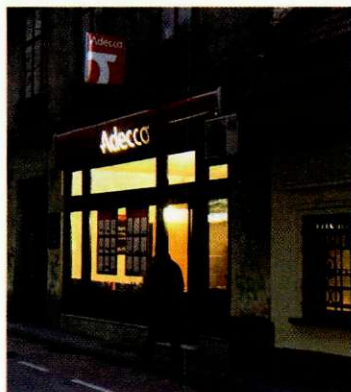
celovito pa je ta institut delovnopravno uredil zakon o delovnih razmerjih (ZDR), ki je v veljavi od leta 2003. Gre za tristransko razmerje med delavcem, delodajalcem (agencija) in podjetjem, kjer delavec dejansko opravlja delo (uporabnik). Delavec sklene

pogodbo o zaposlitvi z agencijo, ki je tudi njegov formalni delodajalec, dejansko pa agencija delavca napoti na delo k uporabniku. Ker je delodajalec agencija, mu ta izplačuje plačo in nadomestila, vendar glede na dejansko opravljeno delo pri uporabnikih in po

določilih kolektivne pogodbe in drugih predpisov, ki zavezujejo uporabnika. Prav tako agencija izplačuje delavcu nadomestilo plače za ves čas, ko mu ne zagotavlja dela, pri čemer nadomestilo ne sme biti nižje od 70 odstotkov minimalne plače. O pravicah in obveznostih delavca vključno z izrabo letnega dopusta se dogovorita agencija in uporabnik.

Dejansko stanje Leta 2006 je bilo v Sloveniji 78 zaposlitvenih agencij s pridobljeno koncesijo ministrstva za delo. Zaposlovale so več kot 6.500 ljudi, kar je nekaj manj kot odstotek delovno aktivnega prebivalstva (v EU 15 je ta odstotek okoli 1,5 in se je v zadnjem letu povečal za 10 odstotnih točk). Agencija lahko z delavcem sklene pogodbo o zaposlitvi za nedoločen ali določen čas. ZDR ne pozna omejitev pri zaposlovanju za določen čas, zato bi po mnenju strokovnjakov za delovno pravo morali natančneje določiti pogoje in okoliščine, v katerih je zaposlitev za določen čas sprejemljiva, saj postavlja delavca v slabši položaj. V letu 2006 je bilo po podatkih ministrstva za delo, družino in socialne zadeve v agencijah okoli 90 odstotkov zaposlenih le za določen čas. Direktor zaposlitvene agencije Atama Alojz Šket je za časnik Delo 20. 11. 2007 dejal, da je »iluzorno pričakovati, da bodo agencije ljudem ponudile pogodbe za nedoločen čas, dokler bomo imeli študentske servise«.

Treba pa je razumeti, da so zaposlitvenim agencijam poleg študentskih servisov nelojalna konkurenca tudi agencije, ki niso registrirane za dejavnost prepuščanja delavcev uporabnikom. Zato ne preseneča, da si registrirane agencije želijo nadzora nad opravljanjem te dejavnosti.

Ena od agencij za zaposlovanje

Brezposelnost strmo pada.

Registracija agencije ni več odvisna od koncesije.

Tega izvaja inšpektorat za delo pri ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, ki pa zaradi obsega dela vseh kršitev ne more odkriti. Največ težav pa izposojenim delavcem prinašajo uporabniki, ki imajo do njih mačehovski odnos. To je logično, če pomislimo, da ne gre za "njihove" delavce, ampak za delavce, ki bodo pri njih delali največ eno leto klub prekinitvam do enega meseca, kakor določa ZDR. Čeprav bi jih včasih zaradi potreb po delu lahko celo obdržali oziroma sami zaposlili, pa se temu tako ali

no ogroženi, saj je bila lani med njimi skoraj polovica le s prvo ali z drugo stopnjo izobrazbe. Na drugi strani je bilo delavcev s sedmo stopnjo izobrazbe 158, med njimi pa je nekaj takih, ki jih zanima pridobivanje izkušenj v čim več podjetjih.

Položaj delavca Agencijski delavec je torej postavljen med interese agencije in uporabnika. Ta nanj vselej gleda kot na ceneno delovno silo. Naj povemo, da je položaj agencijskih delavcev slabši od položaja rednih delavcev

Največ težav izposojenim delavcem povzročajo uporabniki, ki imajo do njih mačehovski odnos.

drugače izogibajo, ker so pač cenejši od drugih delavcev. Uporabniki agencijske delavce navadno zaposlujejo v času povečanega obsega dela. Pri tem prihaja tudi do nadurnega dela, pri katerem so agencijskim delavcem potencialno kršene pravice. Podobno je pri zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu. Uporabniki izposojenih delavcev med drugim ne pošiljajo na preventivne zdravstvene preglede ali pa jim ne dajo ustrezne delovne opreme oziroma jim ne zagotavljajo primerne delovne okolja. Tako so izposojeni delavci pogosto v neenakopravnem položaju glede na druge delavce, čeprav oboji opravljajo popolnoma enako delo.

Naj povemo, da so agencijski delavci že sami po sebi social-

tudi zato, ker zaposlitvene agencije pobirajo svoj odstotek in se v opisanem tristranskem razmerju postavijo med delavca in tistega, pri katerem ta opravlja delo. Zaposlitvena agencija je namreč gospodarska družba in je strošek v tristranskem razmerju. Te stroške v praksi nosi delavec. Zaposlitev pri agenciji je za delavca pogosto le začasna rešitev, saj je njegov cilj redna zaposlitev pri uporabniku.

Kakor koli že, instituta zaposlitvenih agencij in posoja delavcev sta še relativno mlada in vsakdo se uči na napakah. Razmere na trgu pa se počasi urejajo, sodna praksa se bogati, s čimer pravila igre postajajo preglednejša. Glavno pa je, da delavci čedalje bolj spoznavajo svoje pravice in da so jih pripravljeni tudi uveljavljati. **D**

Študentski servisi

Študentski servis je agencija, ki išče delo študentom in se od zaposlitvenih agencij razlikuje po več elementih. Študentski servis in študent ne skleneta pogodbe o zaposlitvi in njuno razmerje nima delovnopравnih učinkov. Tudi pravice in obveznosti študenta pri delu v podjetju, v katerem dela, niso enake delovnim. Poleg tega delo v študentskem servisu ni obremenjeno s prispevki za zdravstveno in socialno zavarovanje. Če dodamo še dejstvo, da ima študent enako splošno davčno olajšavo, navadno pri nižjem letnem zaslužku, kot drugi državljani, ugotovimo, da je študentsko delo veliko cenejše od dela navadnih državljanov. Zato delodajalci raje vzamejo v službo študenta.

Koncesije

Zdaj veljavni ZZZPB (nazadnje spremenjen leta 2006) v petem odstavku 6. člena določa:

»Organizacija oziroma delodajalec (agencija, op. a.) lahko zagotavlja delo delavcev drugemu delodajalcu, če izpolnjuje kadrovske, organizacijske in druge pogoje in se pred začetkom opravljanja dejavnosti vpiše v register agencij za zagotavljanje dela, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za delo.« Tako koncesija ni več potrebna za vpis agencije v register agencij za posredovanje dela. Tej ureditvi je sledil tudi novi zakon o delovnih razmerjih (ZDR-A), sprejet novembra, veljati pa bo začel v teh dneh. V prvem odstavku 57. člena piše: »Delodajalec (agencija, op. a.), ki lahko v skladu s predpisi o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev drugemu delodajalcu (v nadaljnjem besedilu: uporabniku), sklene s temi delavci pogodbo o zaposlitvi.« ZDR-A torej za zakonito delovanje agencije ne določa več potrebne koncesije.

Agencije in brezposelnost

V zaposlitveni agenciji Adecco so nam dejali, da iščejo delavce predvsem po krajih, kjer je ponudb za delo manj in je brezposelnost visoka. Dodajajo, da je dobro delavce motivirati, da bi permanentno ohranili stik s trgom dela, saj je ob hitrih spremembah na njem najslabša možnost, da so brezposelni po več mesecev ali celo eno leto in več doma.

Tako je zaposlitvena agencija lahko včasih prehodna stopnja med brezposelnostjo in redno zaposlitvijo.

ma-tisk, d. o. o.

p.p. 313
špelina ul. 2
2102 maribor
slovenija

telefon
+386 (02) 330 16 30

fax
+386 (02) 330 16 65

e-mail
info@ma-tisk.si

web
www.ma-tisk.si

črna na belom u barvah

V Trstu je potekal posvet ob 60-letnici slovenskega političnega delovanja v mejah današnje Italije.

Šest desetletij slovenske politike

Ana Müllner, foto: Primorski dnevnik, arhiv Demokracije

Prejšnji teden je potekal v znamenju dogodkov med Slovenci v Italiji. Prav te dni mineva 60 let od začetka političnega delovanja Slovencev v Italiji, obletnico pa je zasenčila smrt deželnega poslanca Mirka Špacapana.

V petek je v Furlaniji-Juljski krajini (FKJ) močno odmevala razglasitev novega statuta te pokrajine, po katerem ime FKJ ne bo več napisano v štirih jezikih, kot je bila dosedanja praksa. Komisija italijanske poslanske zbornice za ustavna vprašanja je na seji pretekli teden iz novega statuta (ki ga je deželni parlament z veliko večino izglasoval že pred časom) črtala štirijezični naziv FKJ v italijanščini, furlanščini slovenščini in nemščini. Ta poteza je bila narejena na predlog Luciana Violanteja iz vladajoče levsredinske stranke. Po mnenju slednjega je-

zikovna pluralnost ni tisti temelj, na katerem mora sloneti posebna avtonomija pokrajine. Ta razlaga je sprožila zaskrbljenost pri večini predstavnikov slovenske manjšine. Predsednik Sveta slovenskih organizacij v Italiji Drago Štoka je tako opozoril, da je dovolj pogledati v akte parlamentarne razprave, ki je privedla do podelitve statusa avtonomne dežele FKJ leta 1963, po kateri je jasno razvidno, da je FKJ nastala prav zaradi navzočnosti slovenske narodne skupnosti.

60-letnica nastopanja Sporna odločitev italijanske poslanske

zbornice pa ni bila edina stvar na petkovem dnevnem redu. Ta dan je v Trstu namreč potekal posvet ob 60-letnici samostojnega političnega nastopanja Slovencev v sedanjih državnih mejah Italije, ki ga je organiziral tržaški Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček. Leta 1947 je namreč v Gorici in Trstu med nekomunistično organiziranimi pripadniki slovenske narodne skupnosti nastala Slovenska demokratska zveza (SDZ), poleg nje pa sta na političnem področju delovali še Slovenska krščansko-socialna zveza (SKSZ) in Skupina neodvisnih Slovencev. Namen posveta je bil predstaviti

nastanek teh političnih skupin, iz katerih je pred dobrimi tridesetimi leti nastala Stranka Slovenska skupnost (SSK). Svoje poglede na takratno dogajanje je predstavilo osem zgodovinarjev, raziskovalcev, novinarjev in šolnikov, ki so iz različnih zornih kotov orisali razmere na Primorskem po drugi svetovni vojni, začetke delovanja nekomunističnih političnih skupin in odnosa jugoslovanskih oz. slovenskih komunističnih oblasti do teh skupin.

Smrt slovenskega poslanca Omenjeni posvet je minil v znamenju smrti deželnega poslanca

Tedenski utrip

USPEŠNI V ARGENTINI V argentinskem mestu Mendoza se je v nedeljo končal pevski festival Cantapueblo (Ljudstvo poje), na katerem je nastopilo skoraj tri tisoč pevcev iz Argentine, Brazilije, Kolumbije, Venezuele, Urugvaja, Čila in Slovenije. Slovenske barve je zastopal črnuški oktet Deseti brat, ki je imel na desetdnevni turneji po Argentini kar 24 nastopov, med drugimi dva na najelitnejših lokacijah na tem festivalu, in sicer v gledališču Independence ter v cerkvi sv. Frančiška. Oktet Deseti brat je bila edina nastopajoča skupina iz Evrope, ki je bila povabljen na festival prav zaradi kakovosti. Na obeh nastopih so doživeli navdušene ovacije občinstva, zato so vsakokrat morali zapeti nekaj dodatnih pesmi. Oktet Deseti brat je na več literarnih večerih spremljal tudi pisatelja Ivana Sivca, zelo branega pisca med argentinskimi rojaki. V oktetov repertoar so vključene tako domače kot tuje skladbe, renesansa in modernejše umetne pesmi, daleč največje pozornosti pa so deležne tradicionalne slovenske pesmi. Pevci so že večkrat gostovali po Evropi, ZDA, Južni Ameriki in Avstraliji, v večini primerov na povabilo rojakov v izseljenstvu. Na festivalu je nastopil tudi Slovenski pevski zbor iz Mendoze.

Črnuški oktet Deseti brat

sandra Bianchija, s katerim sta govorila predvsem o sodelovanju med pristaniščema Koper in Trst ter o čezmejni železniški povezavi. Slednja je del t. i. šestega prednostnega projekta in predstavlja enega najpomembnejših projektov tako za Slovenijo kot za Italijo. Študija izvedljivosti proge Koper–Divača–Trst je ta čas še v pripravi, ministra pa se zavzemata za čim hitrejši sestanek medvladne mešane komisije o tem projektu. Medtem ko se omenjeni projekt šele začneja realizirati, je sodelovanje med dvema najpomembnejšima pristaniščema na območju že v teku. Čeprav je sodelovanje med Koprom in Trstom že vrsto let v vzponu, bi ga bilo treba še okrepiti, da bi dosegli boljše poslovne rezultate obeh pristanišč. Obe ministrstvi pripravljata še en skupni projekt, in sicer organizacijo konference o varnosti v cestnem prometu, ki bo prihodnje leto potekala v Veroni.

ZA VEČJE SODELOVANJE MED KOPROM IN TRSTOM Minister za promet Radovan Žerjav je prejšnji teden gostil italijanskega kolega Ales-

Slovenski in italijanski minister za promet na pogovorih o sodelovanju

SADOVNIK VODI SSK Na občnem zboru Skupnosti koroških Slovencev in Slovenk (SKS) je bil v nedeljo v Šentprimozu na avstrijskem Koroškem za predsednika znova potrjen Bernard Sadovnik, ki združenje vodi od ustanovitve leta 2003. Tudi upravni odbor je bil izvoljen v isti sestavi kot doslej. Sadovnik je napovedal, da se bo SKS trudila za mirno sožitje in izkoriščanje gospodarskih potencialov slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem, od avstrijske vlade pa pričakuje ureditev področja dvojezičnih topografskih napisov. Kot je SKS zapisala v resoluciji, sprejeti na nedeljskem drugem občnem zboru, glede dvojezičnih krajevnih tabel pozivajo avstrijsko vlado, naj nemudoma uredi to vprašanje. Zveza slovenskih organizacij (ZSO) in Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) sta namreč julija letos kot kompromis predlagala postavitve dvojezičnih krajevnih tabel na avstrijskem Koroškem sprva v 163 naseljih, število pa bi kasneje lahko še razširili. Predlog je nato podprla tudi SKS. Predsednik SKS Sadovnik je na občnem zboru tudi poudaril, da se je združenje medtem uspelo uveljaviti kot neke vrste zastopniška organizacija slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem. Večino pozornosti nameravajo poleg skrbi za mirno sožitje nameniti socialnim in gospodarskim vprašanjem, je napovedal novi stari predsednik.

Bernard Sadovnik še naprej vodi SKS.

stranke SSK Mirka Špacapana, ki je umrl v 55. letu starosti po nekajmesečni bolezni. V znak žalovanja je deželni parlament Furlanije-julijske krajine prekinil petkovo zasedanje. Špacapan se je rodil leta 1953 v Argentini kot sin slovenskih staršev v begunstvu. Do leta 1963 je obiskoval tamkajšnjo osnovno šolo, nato pa se je z družino preselil v Gorico, kjer je končal študij na tamkajšnjih slovenskih šolah. Po končanem študiju medicine na tržaški univerzi je opravil

specializacijo iz pediatrije v Veroni, kasneje pa je delal v splošni bolnišnici v Gorici in bil kot pediater-neonatolog zaposlen v bolnišnici v Vidmu.

Politično aktivno je začel delovati leta 1976, ko je v Gorici ustanovil mladinsko sekcijo Stranke Slovenska skupnost. V stranki je bil sprva goriški pokrajinski podtajnik, od leta

2001 pa tajnik. Že konec osemdesetih let prejšnjega stoletja je bil izvoljen v deželno tajništvo stranke. SSK je zastopal v gori-

Umrle je slovenski deželni poslanec Mirko Špacapan.

škem pokrajinskem svetu in v pokrajinski vladi, kjer je bil odbornik za šolstvo, organizacijo, lov in ribolov. Leta 2003 je bil izvoljen za deželnega poslanca v deželni svet FJK v okviru levosredinske koalicije. V okviru svojega dela se je Mirko Špacapan vedno potegoval za pravice Slovencev v Italiji. Njegova smrt bo za seboj pustila praznino tako v SSK kot v celotni slovenski skupnosti v Italiji, ki ji je posvetil velik del svojega življenja. ■

Zmagovalka hrvaških parlamentarnih volitev je HDZ pod vodstvom Iva Sanaderja.

Sanaderjevo politično vstajenje

Ana Müllner, foto: Reuters

Na nedeljskih parlamentarnih volitvah na Hrvaškem so zmago slavili pripadniki aktualne oblasti. Stranka premierja Sanaderja HDZ je dobila večino v parlamentu, čeprav so javnomnenjske ankete kot zmagovalko napovedovale SDP.

Minule volitve so pokazale predvsem to, da se ne moremo vedno zanesti na javnomnenjske raziskave in na vzporedne volitve. Čeprav sta obe metodi napovedovali majhno razliko med glavnima političnima strankama, so predvsem prvi izidi vzporednih volitev udarili mimo in kot zmagovalko volitev napovedali SDP.

Tesni izidi Realnejši volilni izid se je začel kazati nekaj ur po zaprtju volišč. V ponedeljek je osrednja hrvaška volilna komisija preštela 99,93 odstotka glasov in sporočila, da je večino v parlamentu dobila vladajoča stranka Hrvaške demokratične skupnosti (HDZ), ki ji je pripa-

dlo 61 poslanskih sedežev. Tesno za petami ji je opozicijska Socialdemokratska stranka (SDP) s 56 poslanskimi mandati. Po pričakovanjih so zadostno število glasov za vstop v parlament dobile tudi manjše stranke; na tretje mesto se je uvrstila koalicija Hrvaške kmečke stranke in Hrvaške socialdemokratske stranke, ki ima skupaj z regionalnima partnerjema Primorsko-goransko zvezo in Zagorsko demokratično stranko osem poslancev. Hrvaški narodni stranki - liberalnim demokratom pripada sedem mandатов, regionalni stranki Hrvaška demokratska stranka Slavonije in Istrski demokratični zbor bosta v prihodnjih štirih letih v saboru

imeli po štiri poslance, Hrvaška stranka upokojencev in Hrvaška stranka prava pa po enega. Pričakovane tri poslanske sedeže je v 12. volilni enoti za manjšino dobila Samostojna demokratska srbska stranka. Analitiki ocenjujejo, da bo HDZ dodatnih pet mandатов osvojila v 11. volilni enoti med Hrvati, ki živijo na tujem. Pri sestavi nove vladajoče koalicije bodo pomembno vlogo igrale prav manjše stranke, ki jim je uspelo priti v parlament. Zmagovalna HDZ si tako že zdaj obeta sodelovanje s Hrvaško kmečko stranko in stranko upokojencev, druge stranke pa so pogovore s Sanaderjem kot morebitnim novim mandatarjem že zavrnille. Volitve je

zaznamovala tudi manjša volilna udeležba, kot so pričakovali; glasovalo je 63 odstotkov volivcev, kar je pet odstotkov manj kot pred štirimi leti.

Politični preobrat Volilni izidi so nemalo presenetili tako hrvaške volivce kot opazovalce v tujini. Še pred nekaj meseci je namreč kazalo, da bodo volitve prinesle konec Sanaderjevi politični karieri in na vladni prestol znova povzdignile liberalce. Slednjim je skokovit vzpon priljubljenosti zagotovil Zoran Milanović, ki je vajeti stranke prevzel po smrti nekdanjega predsednika stranke in premierja Ivice Račana. Milanović je ob prevzemu stranke veljal za nov obraz v hrvaški

politiki, kar je njemu in njegovi stranki prineslo val podpore in javnomnenjske ankete so ga kmalu začele razglašati za novega premierja. A Milanović je storil usodno napako, ko je dejal, da bo po zmagi SDP na volitvah novi premier postal nekdanji finančni minister Ljubo Jurčić. Slednji ni nikoli veljal za priljubljenega ministra in Hrvatje ga preprosto niso videli na čelu nove vlade. Če bi Milanović položaj premierja zadržal zase, bi mu to prav gotovo prineslo boljši volilni izkupiček. Milanovićev napačni korak so seveda sebi v prid izkoristili v HDZ in začeli volivce opozarjati, da bi bil Jurčić ob izvolitvi le „papirotni premier“, njegove poteze pa bi načrtovali drugi. Eden pomembnih razlogov za poraz SDP

minister za gospodarstvo pa naj bi postal Damir Polančec. Člani HDZ naj bi prevzeli vse pomembnejše resorje, medtem ko bi „manj pomembna“ ministristva pripadla koalicijskim strankam. Pomembno vlogo pri oblikovanju nove vlade in pri zasedanju ključnih položajev bo zagotovo igral Sanaderjev t. i. splitski krog, kamor šteje svoje najpomembnejše politične zaveznike.

HDZ pa ni edina, ki začenja priprave za sestavo nove vlade. V taboru SDP so namreč v ponedeljek sporočili, da so začeli pogovore z Istrskim demokratičnim zborom in s pripadniki manjšin, s katerimi bi potencialno lahko sklenili koalicijo s parlamentarno večino, za katero je potrebnih 77 poslanskih mandatov. V nedeljo

Sanader je svojo politično upokožitev preprečil z izredno premišljeno kampanjo in s prikritim blatenjem nasprotnikov.

naj bi bil po pisanju Jutarnjega lista tudi ta, da SDP ni znala prepričati volivcev, da so odpravljene razlogi, zaradi katerih je stranka izgubila volitve leta 2003. Na nedeljskih volitvah so Hrvatje nagradili dosedanje delovanje vlade pod vodstvom HDZ, ki je v preteklih štirih letih državi nedvomno prinesla napredek, še posebej na gospodarskem področju.

Kdo bo vladal Hrvaški? Takoj po razglasitvi volilnih izidov so se začela ugibanja o sestavi nove vlade. Pred njo bo težka naloga voditi državo v času, ko naj bi Hrvaška predvidoma vstopila v NATO in v Evropsko unijo. Četudi bo Sanader postal novi mandatar, se bo nova vlada kar precej razlikovala od zdajšnje. Sanader je nekatere kadrovske spremembe napovedal že pred volitvami; prva na seznamu za zamenjavo je zagotovo zunanja ministrica Kolinda Grabar Kitarović, ki s svojim delom v preteklem mandatu ni navdušila niti svojih političnih zaveznikov. Njena morebitna naslednika sta Marija Pejčinović Burić in Goran Jandroković,

je hrvaški predsednik Stipe Mesić izjavil, da bo mandat za sestavo vlade dobil tisti, ki bo predložil podpise 77 poslancev. Teoretično se torej lahko zgodi, da bo vlado kljub drugemu mestu na volitvah sestavljala SDP. A po mnenju analitikov je to malo verjetno; HDZ namreč lahko brez večjih zapletov računa na zaveznitvo več manjših strank, ki so v večini bolj naklonjene aktualni vladni garnituri. Koalicija, ki bi jo sestavila HDZ, bi bila prav gotovo tudi trdnjša kot koalicija SDP in manjših strank, ki bi v najboljšem primeru zajele polovico sabora. Hrvaška pa v letih, ki prihajajo, potrebuje močno koalicijo, ki bi delovala brez večjih notranjih sporov. Ustanovna seja sabora je predvidena za sredino decembra, novo vlado pa naj bi v Zagrebu predstavili med božično-novoletnimi prazniki.

Moč dobre kampanje Nedavne volitve na Hrvaškem so znova pokazale moč dobro premišljene politične kampanje, ki je bila najbolj zaslužna za nedeljsko presenečenje. V HDZ so

Vodja SDP Zoran Milanović

Hrvaški predsednik Stipe Mesić

Volilna udeležba je bila 63-odstotna.

namreč že nekaj mesecev pred volitvami, ko je še vse kazalo na njihov poraz, začeli s kampanjo, katere namen je bilo prikazati HDZ kot boljšo izbiro od SDP. Celotna kampanja HDZ je delovala na logiki, da je „bolje izbrati manjše zlo“, kakor so njihovo kampanjo označili v zagrebškem Večernjem listu. Sanader je svojo podporo povečal tudi z vrnitvijo k nacionalni in domoljubni retoriki, ki ima na Hrvaškem

zelo pomembno vlogo pri prepričevanju volivcev. Po pisanju Slobodne Dalmacije je HDZ uspelo ponoviti uspeh izpred štirih let tudi zaradi „podkupovanj volivcev, ki jih je HDZ storila v zadnjih mesecih: vrnitev dolgov upokojemcem, razdeljevanja učbenikov ipd.“ Volilno dogajanje na Hrvaškem pa je potrdilo znano dejstvo, da je v politiki vse mogoče in da vedno lahko pride do preobrata. **D**

Diamantna poroka

Britanska kraljica Elizabeta II. in princ Filip sta praznovala 60. obletnico poroke. Najprej sta prestolonaslednik princ Charles in njegova žena Camilla, vojvodinja Cornwallska, kraljevemu paru ob 60-letnici zakona pripravila slovesno večerjo, praznovanje pa se je nadaljevalo naslednji dan z zahvalno slovesnostjo v Westminsteri opatiji. To je prva diamantna poroka v zgodovini britanske monarhije. V Westminsteri opatiji sta 20. novembra 1947 takratna princesa Elizabeta in princ Filip dahnili usodni da. Na letošnjo slovesnost, ki jo je neposredno prenašala britanska televizija, je bilo povabljenih več kot 2.000 gostov, med njimi nemški plemiči iz družine princa Filipa in britanski premier Gordon Brown ter železna lady Margaret Thatcher, nekdanja britanska premierka. Na počitnice se je kraljevi par odpravil na Malto. 81-letna Elizabeta in 86-letni Filip sta kot mlad par v tej otoški državi v Sredozemskem morju živela nekaj let, še preden sta zasedla prestol. Elizabeta II. je kraljica od leta 1952.

Svetišče Italijanski arheologi so javnosti predstavili podzemno jamo, ki naj bi jo bili stari Rimljani častili kot kraj, kjer je rimska volkulja dojila legendarna ustanovitelja Rima Romula in njegovega brata dvojčka Rema. Obokano svetišče leži 16 metrov globoko v Palatinu, enem od sedmih rimskih gričev. Znanstveniki

ga z različnimi sondami previdno raziskujejo že dve leti, saj je strop deloma udrt, bojijo pa se tudi, da bi normalno izkopavanje jamo še bolj poškodovalo. Svetišče je okrašeno s školjkami in z barvnim marmorjem, arheologi pa so nad oboki našli simbol rimskega imperija. Jama leži tik pod ruševinami palače cesarja Avgusta, ki naj bi bil svetišče tudi obnovil.

Zahvalni dan Ameriški predsednik George Bush je pred zahvalnim dnevom tudi letos nadaljeval šest desetletij dolgo tradicijo in pred Belo hišo pomilostil purana, ki bosta preostali del svojega življenja mirno preživela v Di-

sneylandu na Floridi. Puranoma, ki jima je letos pripadla čast, da sta se izognila usodi milijonov pripadnikov svoje vrste, ki so na zahvalni dan končali na praznični mizi, sta s farne v Duboisu v ameriški zvezni državi Indiana. Ameriški predsednik je dejal, da so za praznik, ki je povezan z žetvijo, Američani hvaležni za bogat pridelek, s katerim lahko

nahranijo na milijone ljudi, hvaležni so vsem tistim, ki pomagajo potrebnim, zaposlenim, ki zagotavljajo napredek države, predvsem pa vojakom, ki zagotavljajo varnost Američanov. Tradicijo pomilostitve puranov je leta 1947 začel predsednik ZDA Harry Truman in se je obdržala ne glede na to, da na zahvalni dan milijoni drugih puranov končajo v pečici. Povprečni Američan menda na leto zaužije skoraj sedem kilogramov puranega mesa, največ prav vsak četrty četrtek v novembru. Ameriška tradicija praznovanja zahvalnega dne po legendi sega v čase prvih priseljencev, ki so jih prijazno pogostili Indijanci.

TUJI TISK

ABC

Prijatelji in sovražniki

Najnovejše raziskave elitne Univerze Yale so pokazale, da otroci razvijejo sposobnosti ločevanja med »prijatelji« in »sovražniki« že pri šestih mesecih življenja. Dojenčki neko osebo določijo za simpatično oz. antipatično na

podlagi njenega individualnega obnašanja, odnosa do njih in telesnih gibov. Pri tem pa najpomembnejši dejavnik ni samo odnos določene osebe do otrok; otroci med šestim in desetim mesecem pogosto ocenjujejo odrasle tudi po tem, kako se obnašajo med sebi enakimi. Ta ugotovitev pomeni pomembno prelomnico za preučevanje otrokovega razvoja, saj potrjuje teorijo o veliki razvitosti otrokovih psihičnih sposobnosti v prvem letu življenja. Glede na izsledke raziskave imajo otroci ob sebi najraje odrasle, ki znajo pomagati, in tiste z nevtralnimi telesnimi kretnjami.

L'Express

Petič uspešno

Francozi so letos že petič v vesolje poslali svoj satelit Ariane 5, ki tehta kar 9,5 tone. Čeprav je satelit ponos francoskega naroda, v vesolju ta čas opravlja delo za britansko ministrstvo za obrambo in za brazilsko podjetje Star

One. Vzlet je bil dvakrat preložen zaradi tehničnih težav, nato pa je bil prejšnji teden uspešno izveden v francoski Gvajani. Pri vzletu je bila navzoča tudi letošnja poraženka na francoskih predsedniških volitvah Ségolène Royal. Satelit Ariane 5 deluje v sklopu britanskega vesoljskega programa Skynet 5, ki predstavlja glavni telekomunikacijski vir tako za britansko vojsko kot za NATO. Britanci so za razvoj omenjenega programa, ki ga nameravajo uporabljati do leta 2020, namenili 5,5 milijarde evrov. Tako Skynet kot Ariane 5 sta še en dokaz o intenzivnem sodelovanju evropskih držav na področju vesoljske tehnologije.

Arijska maskota Londonska policija je bila prisiljena umakniti svojo maskoto, ki jo uporabljala pri obiskih na osnovnih šolah. Svetlolasa in modrooka maskota policista Stevea, ki mu nekateri očitajo, da je prebel in premoški, bo tako dobil etnično raznoliko podobo, ki bo davkoplačevalce stala 21.000 evrov. Šef londonske policije je ukazal izdelavo nove podobe po pritožbi azijskega policista, ki ga je zmotilo, da ma-

skota ne odraža raznolikosti londonskih policistov in zanemarija ženske ter uslužbenke azijskega rodu. Nova podoba bo pripravljena v začetku prihodnjega leta.

Razveze V Španiji se je lani zaradi novega zakona, ki je poenostavil in pospešil formalno končanje zakonskih zvez, občutno povečalo število razvez. Zabeležili so jih 128.952, kar je za skoraj 75 odstotkov več kot v letu pred tem. Povečanje števila razvez je bilo še posebej očitno med tistimi, ki so

bili poročeni manj kot leto dni, saj se je v primerjavi z letom pred tem število razvez povečalo kar za 330 odstotkov. V povprečju so se španski zakonci lani razvezali po 15 letih zakona. V 45 odstotkih tisti, ki so se odločili za razvezo, niso imeli otrok. Španija je junija 2005 sprejela zakon, ki je odpravil dotedanjo zahtevo, da se lahko formalni razvezni postopki začnejo, šele ko zakonski par nekaj časa živi ločeno. Odpravil je tudi zahtevo, da morajo pari navesti razlog za razvezo.

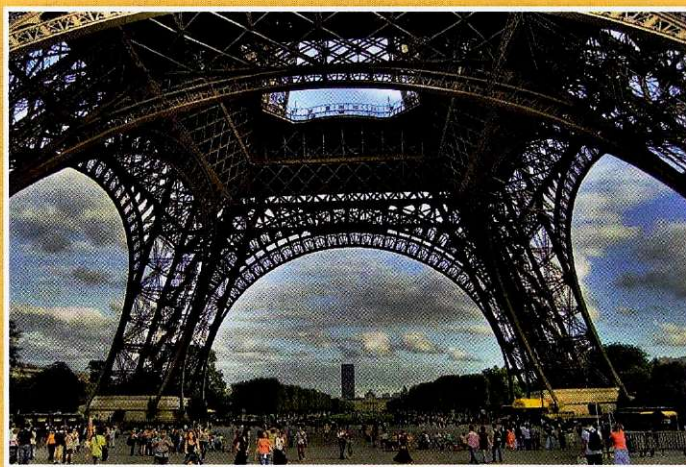
Nesrečni rudarji V eksploziji v rudniku na vzhodu Ukrajine je umrlo več deset rudarjev. Do eksplozije plina je prišlo v premogovniku Zasjadko v regiji Doneck, šlo pa naj bi za doslej najhujšo ru-

dniško nesrečo v Ukrajini. V času eksplozije, do katere je prišlo nekaj po 3. uri po lokalnem času, je v rudniku delalo 457 ljudi, od katerih so jih reševalci evakuirali okoli 350. Premogovnik Zasjadko velja

za enega največjih, zaradi visoke koncentracije plina v rudniških rovih pa tudi za enega najnevarnejših v Ukrajini. Zasjadko zaposluje okoli 10.000 ljudi, v preteklosti pa je bilo v njem že več nesreč s

smrtnim izidom. Septembra lani je zaradi uhajanja plina umrlo 13 rudarjev, več pa jih je zbolelo. V letu 1999 je eksplozija terjala 50 življenj, v letu 2001 je v nesreči umrlo 55 rudarjev.

Originalno stopnišče prodano

Del originalnega stopnišča Eifflovega stolpa so na dražbi v Parizu prodali za 180.000 evrov, kar je desetkrat več, kot je bilo sprva ocenjeno. Dvajset železnih stopnic v višini 4,5 metra in težkih okoli 700 kilogramov, po katerih se je ob odprtju stolpa leta 1889 povzpel tudi sam Gustav Eiffel, je kupil nizozemski investitor in predsednik nizozemskega košarkaškega kluba Eiffel Towers Erik Kurvers. Eifflov stolp so zgradili med letoma 1887 in 1889 v čast svetovni razstavi, ki jo je leta 1889 gostil Pariz. Načrte za stolp je izdelal Gustav Eiffel, konstrukcija pa je zgrajena iz 120.000 kovinskih delov s skupno težo 10.000 ton. Del prodanega stopnišča je povezoval drugo in tretje nadstropje stolpa v času, ko v stolpu še ni bilo dvigala. Del stopnišča je tudi zadnji, ki je bil naproday.

VIR: STA

TUJI TISK

The Times

Elektronski življenjepis

V današnjih časih za iskalce dela ne zadostuje več, da svoj življenjepis na papirju prinesejo potencialnemu delodajalcu. V skladu s splošnim trendom namreč večina delodajalcev zahteva, da kandidati svoje podatke pošiljajo izključno

po elektronski pošti, nekateri pa pričakujejo tudi osebno spletno stran kandidata. Večina podjetij v Veliki Britaniji že ima poseben računalniški sistem, ki v življenjepisih prosilcev za delo išče ključne besede in tako poskuša kar najbolje narisati njihov profil. V ZDA so čedalje bolj priljubljene osebne spletne strani s podrobnim življenjepisom, s katerim lahko svoje dosedanje delo pokažete vsem in ne le prihodnjim šefom. Ali napredek tehnologije torej pomeni konec prošnje na papirju? »Prav gotovo ne,« trdi britanski strokovnjak za zaposlovanje James Innes. Na osebne pogovore je še vedno bolje priti z »navadnim« življenjepisom, po možnosti na čim boljšem papirju.

National Post

Okoljsko ozavešeni

Na kanadskih cestah je približno 600 tisoč avtomobilov, ki jih poganja biogorivo, kljub temu pa sta v državi le dve javni bencinski črpalni, kjer si ga lahko vozniki priskrbijo. Kanadske organizacije si ta čas na vse na-

čine prizadevajo povečati število črpal z biogorivom. V primerjavi z drugimi državami Kanada močno zaostaja tako v številu vozil na biogorivo kot v številu črpal. V ZDA je tako več kot 1.200 črpal z biogorivom. Slednji vsebuje 85 odstotkov etanola in 15 odstotkov navadnega bencina. ZDA so število takšnih črpal močno povečale, potem ko so lastnikom ponudile davčne olajšave za rabo alternativnih virov energije. Podoben scenarij želi sedaj izvesti kanadska vlada, ki v preteklosti ni posvečala kaj dosti pozornosti »zelenim« temam. Sedaj pa na vlado pritiskajo številni okoljsko ozavešeni Kanadčani, ki želijo voziti do okolja prijaznejše avtomobile.

Dr. Brane Senegačnik

Neodvisnost od aktualne formalne oblasti še ne pomeni dejanske avtonomije

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Rodil se je leta 1966 v Ljubljani. Doktoriral je iz klasične filologije na filozofski fakulteti, kjer je tudi zaposlen, glavni področji njegovega znanstvenega raziskovanja sta grška tragedija in poznostoiška filozofija. Je član redakcije več vodilnih slovenskih revij za literaturo in kulturo ter predsednik Društva za antične in humanistične študije Slovenije. Doslej je izdal štiri pesniške zbirke, izbori njegovih pesmi so bili objavljeni v več antologijah slovenske poezije (tudi v prevodih v angleškem, hrvaškem in madžarskem jeziku) ter objavil knjigi esejev o duhovnih problemih sodobne slovenske kulture in o poglavitnih literarnoteoretičnih in poetoloških vprašanjih. Izdal je več knjig prevodov iz grške, rimske in renesančne književnosti, opremljenih s komentarji in spremnimi študijami (npr. Sofoklove Trahinke, Evripidovega Blaznečega Herakla, izbor iz Epiktetove filozofije in Senekovih filozofskih spisov, *Oratio de hominis dignitate* Pica della Mirandola), in objavil več znanstvenih člankov ter številne publicistične prispevke. Od letos je urednik Nove revije.

Letos ste postali urednik Nove revije, na tem mestu ste nasledili Nika Grafenauerja. Nova revija je zaznamovala dva pomembna jubileja, in sicer petindvajseto obletnico začetka izhajanja in dvajseto obletnico izida 57. številke, v kateri je bil zapisan slovenski nacionalni program. Kako kot urednik vidite poslanstvo Nove revije danes?

To poslanstvo je prav gotovo navezano na to, kar je Nova revija že bila. Mislim, da ni pretirano reči, da je bila Nova revija v preteklih dveh desetletjih osrednja kulturna publikacija na Slovenskem. Njena velika vloga v času osamosvajanja je zgodovinsko dejstvo, pomemben je tudi njen vpliv na dogodke ob prehodu iz komunizma v demokracijo. Širši družbeni in kulturni kontekst, ki je nastal z vključitvijo Slovenije v Evropsko unijo, prinaša v marsičem zelo drugačne izzive. Težko si

predstavljam, da bi bila lahko vloga Nove revije v tem kontekstu tako spektakularna, kot je bila v dneh svoje največje slave. (Pravzaprav upam, da politične razmere ne bodo več »omogočale« take politične slave, čeprav se žal v javnem diskurzu kažejo nekateri znaki »kolektivne poblazelosti«.) S tem pa nočem reči, da našnja žgoča vprašanja niso komplicirana, da, po svoje še bolj komplicirana. Smisel kulture in umetnosti, smisel nacionalnosti, ohranitev individualnosti, vse to zahteva nenehen in neusmiljen premislek, premislek, ki je mogoč v neatraktivni medijski tišini, ker je predvsem samopremislek, a je vendarle vitalnega pomena za vso kulturo. Zakaj? Zato, ker se navezuje na neko drugo, bistveno vprašanje, ki ga je v zadnjem času močno izpostavil nepogrešljivi uredniški kolega, filozof Dean Komel: to je vprašanje humanitete, vprašanje, kaj je človek in kakšen je njegov položaj.

Glede na to, da ste urednikovanje šele dobro prevzeli, boste uvedli kakšne spremembe?

Personalne spremembe so nastopile že s tem, ko sem bil imenovan za urednika in se je konstituiral nov uredniški odbor. Dejanske spremembe bomo prinesli uredniki s svojim delovanjem. No, nekatere bodo vidne že na prvi pogled. Tako npr. sprememba likovne podobe, ki ni nepomembna, saj je Nova revija ena redkih, če ne edina splošno kulturna revija, ki je vztrajno reflektirala tudi slovensko likovno ustvarjalnost, pa čeprav to ni bilo v prvem planu. Rad bi poglobil in intenziviral refleksijo umetnosti, najprej predvsem literature, kajti Nova revija je zasnovana kot revija za mišljenje in pesništvo, a tudi drugih umetniških praks: dobro bi bilo npr. odpreti diskusijo o razmerju med likovno in vizualno umetnostjo, o filmu, o tem, ali sploh še in zakaj danes govoriti o umetnosti. Na drugi strani pa seveda vsekakor želim, da Nova revija ohrani ali poveča občutljivost za širša družbena vprašanja, da poskuša mirno vztrajati pri tem

navkljub goreči ljubezni, ki ji jo izkazujejo visoki teoretiki dezinterpretacije in brezargumentnega (psevdoargumentnega) družbenega inženiringa. Sicer pa bodo te spremembe vidne s številkami, ki bodo prihajale.

Zanimivo je, da izhajate iz katoliških krogov; tudi v samem krogu Nove revije je kar nekaj katoliških intelektualcev, je pa precej tudi takšnih, ki se v političnem smislu nagibajo bolj k levi. Je torej mogoče reči, da je Nova revija še naprej prostor srečanj in razhajanj?

Moja želja je, da bi bila Nova revija še naprej ali bi še v večji meri postala prostor resničnega pogovora, ne samo formalnega, kot ga zahteva politična korektnost, ta mišljenju sovražni bonton našega časa. Soočenje različnih pogledov zahteva odgovorno presojanje sogovornikovih pogledov in pripravljenost, da mu izročiš v presojo svoja lastna prepričanja in si jih sposoben tudi korigirati, če spoznaš, da so manj resnična od njegovih. Toda če resno jemlješ drugega, moraš tudi sebe, zato ne moreš kar tako spreminjati svojih prepričanj. Če so plod resničnega eksistencialnega napora, jih pravzaprav moraš zagovarjati tako zaradi sebe kot zaradi drugega, saj so izraz tvojega uztja resnice, ki zadeva oba. Tak dialog je seveda vedno bolj ideal kot realnost; v kolikšni meri ga bo uresničevala Nova revija, bo pokazala prihodnost.

Vsako leto tudi sodelujete na forumu za dialog med vero in kulturo. Kaj je tisto, kar zaznamuje razmerje med krščanstvom oz. evangelijem na eni strani in prevladujočo kulturo na drugi?

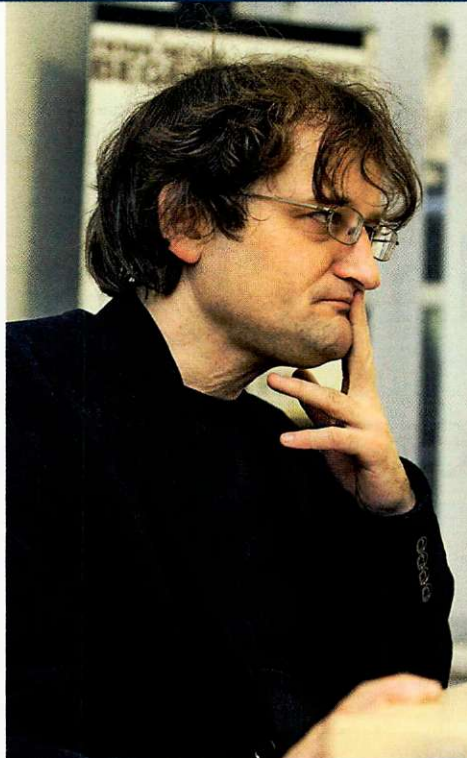
Vsi, ki smo se kdaj zbrali tam, smo za sekularno državo. To je bil eden od poudarkov teh srečanj in je ena od temeljnih in nevprašljivih vrednot sodobne zahodne civilizacije. Drugo vprašanje pa je, ali naj je podlaga take države sekularizem, radikalna,

► čeprav navidez odprta ideologija areligiozne kulture, o kateri danes kritično govori celo mislec tako nesporno »levo« provenience, kot je Jürgen Habermas. Temeljni problem pri tem razmerju je, da je težko definirati, kaj je prevladujoča kultura (če jo že a priori postavljamo zunaj krščanstva, kar je samo na sebi vprašljivo). Morda bi morali prav v tej na pol zavestno gojeni »izmuzljivosti« videti njeno (problematično) identiteto. O različnih vzrokih te izmuzljivosti pa na tako omejenem prostoru ni smiselno razpredati. Krščanstvo v vseh svojih različicah je seveda utemeljeno v evangeliju in ima zato bolj ali manj razvidno identiteto.

Kje vidite pglavitne razloge, da ima Katoliška cerkev v Sloveniji tako nizek ugled?

To je seveda kočljivo vprašanje. Vsekakor gre za več plasti. Cerkveni ljudje so v predvojnem času včasih ravnali v precejšnjem nasprotju s krščanskim naukom, kar ima lahko vedno hude posledice, pa čeprav se zgodi le na medosebni, mikroravni. Cerkev kot instituci-

Nekatere stvari prejšnjega sistema so res šle v pozabo, besno sovraštvo do katolištva pa ne, nasprotno – danes doživlja nov razcvet.

ja se je premalo in včasih nerodno odzivala na žgoče probleme (socialno in žensko vprašanje, razumevanje umetnosti) in ti problemi še niso odpravljeni, čeprav mislim, da se stanje izboljšuje. Toda neprimerno pomembnejša je t. i. polpretekla zgodovina: nizek ugled Cerkve v prvi vrsti izhaja iz naše politične preteklosti, ko je bila Cerkev dolga desetletja načrtno ekskomunicirana in lažno predstavljena. Vsaka napaka, ki jo je kakšen predstavnik Cerkve storil, je bila pri priči postavljena pod velika povečevala, celovita zgodovinska realnost krščanstva pa je bila sistematično zamolčevana in pačena. Katoličane v Sloveniji so dolgo časa na različne načine šikanirali, med drugo svetovno vojno in po njej so jih pobijali, zapirali v taborišča, ovajali, ves čas nadzorovali ... Dediči vsega tega smo mi. Nekatere stvari prejšnjega sistema so res šle v pozabo, besno sovraštvo do katolištva pa ne, nasprotno: danes doživlja nov razcvet. Mislim, da ima ta kulturni boj še globlje korenine ...

Katere? Kaj za vas pravzaprav pomeni kulturni boj? Nekateri ga imenujejo celo »ne-kulturni boj«.

Da, strinjam se, po svojih oblikah je to prav gotovo nekulturni boj. Razvoj zahodne kulture je šel izrazito v imanentizem. Tega trenda ne smemo prezreti in po moje v marsičem pojasnjuje vedno večjo irelevantnost pa tudi tujost in nesprejemljivost Cerkve, in

to ne samo pri nas. V Evropi tako krščanstvo ni samo določena religija, ampak predstavlja tudi drugačno, radikalni (post)moderni bistveno tujo podobo človeka: ki ni ujet v imanenco, ampak tudi izročen transcenden- ci v dobrem in slabem. Če si (post)moderni človek sam dozira transcendentno doživljanje, zato da se malce odšteka iz naporne vsakdana, iz zanj edino resnične pragmatične stvarnosti, pa religiozni človek doživlja transcendenco v pravem pomenu besede, kot nekaj, kar ga presega, kar vdira v svet s svojimi nepojmljivimi zahtevami, a daje resničnosti globino in dela iz njegovega življenja dramo. Večinski zahodnjaški intelektualci ima rad budizem, ne mara pa krščanstva, zlasti ne katolištva. Zakaj? Ne samo zaradi papeža, ki je v spotiko vsplošnemu demokratu, ampak še bolj zato, ker krščanstvo (še sploh katolištvo) ne zanika vsakdanje realnosti (en minus), jo pa relativira (drug minus); poleg tega krščanstvo (vsaj za zdaj) nima eksotičnega vonja in je zato manj estetsko dražljivo (tretji minus).

Danes smo pravzaprav vsak dan deležni intenzivnega protireligioznega misijona – medijskega, »znanstvenega«, »umetniškega« – tega protiverouka pa niti ne zaznavamo, ker ni (samo) vsiljen, ampak je posledica zgodovinskih odločitev, ki jih tako ali drugače ponavljamo iz dneva v dan. Za vsakogar se najde pravi pedagoški pristop: od rumenega tiska in družbenokritičnih filmov do znan-

stvenih razprav se lahko poučujemo o psihični škodljivosti religij, ki so zgolj vir družbenih konfliktov in poglavitna ovira znanosti, ki gradi širokopasovne povezave z rajem. Izboljšanje življenjskega standarda in povečanje človekovih pravic pa samo zaostrojuje vprašanje smisla smrti in smisla posameznikovega obstoja. Smrti ne moreš ustreliti, zapreti v koncentracijsko taborišče ali vreči v kraško brezno in niča ne moreš vsečno dizajnirati in ga znanstveno razložiti kot religijsko izmišljijo ali psiho-nevrološko motnjo, ker ni ne sociološki ne nevrološki pojav – od tod trdoživost religij, ki v praosnovi izhajajo iz realnega soočenja s temi razsežnostmi bivanja, čeprav jih interpretirajo na še tako primitiven in nesprejemljiv način. Tako preprosto je to in tako usodno za našo civilizacijo.

Nekaj časa ste poučevali grščino na Škofij- skih klasični gimnaziji v Ljubljani. Kako gledate na to, da je vlada iz predloga ZOFVI umaknila stoođotno financiranje programov zasebnih šol, kar je bil glavni razlog nasprotovanja opozicije in sindikatov?

Kaj pa naj bi drugega storila v tej nori situaciji? Kajti situacija je res nora v marsikaterem pogledu. Pred kratkim sem nekje zapisal, da je tri krat tri res devet, ampak če kdo dovolj glasno vpije, da je tri krat tri dve, potem tako tudi drži. Da, to sploh ni karikatura našega kulturnega boja. Kljub vsemu: treba je verjeti, da se bo nekoč mogoče pogovarjati. Če ne danes, pa jutri.

Ta čas je precej aktualna debata o medijih. Sami ste tudi član društva novinarjev in publicistov, ki je ta čas še v ustanavljanju. Iz kakšnih razlogov ste vstopili vanj?

Čisto kratek bom: ker ne želim nikogar spraševati, koliko je danes tri krat tri.

Kako sicer ocenjujete politično dogajanje v zadnjem času? Janševi vladi je bila izglasovana zaupnica, vendar enotnosti pred predsedovanjem Slovenije Evropski uniji ni na vidiku ...

Nisem ne profesionalni politik ne profesionalni komentator. Zdi pa se, da je bilo to vprašanje zaupnice logično. Kapitalsko-medijske strukture očitno delujejo kot zunajparlamentarna podpora opozicije, celo kot odločilni parapolitični dejavnik, proti kateremu je formalna politična oblast praktično nemočna, in to je po moje stvar, ki potrebuje resen premislek. Enkrat sem v radijski oddaji o šolski zakonodaji slišal, da je dr. Slavko Gaber uporabil izraz »javna oblast«. Ne vem, ali je šlo samo za spodrsrlaj, kakršni se nam vsem dogajajo, ali se je v tem spodrsrlaju (lakanovsko) izrazila nezavedna vera ali pa je mislil čisto resno. Vsekakor je posredno izrazil veliko resnico o slovenski družbi in njeni dvojni oblasti: javni, ki jo predstavljajo

voljena politična telesa, in nejavni, ki deluje s kapitalsko-medijskimi sredstvi in dejansko veliko bolj vpliva na zavest ljudi, še zlasti ker se hkrati skriva v plašču civilne družbe. Dr. Makarovič je nedavno v enem izmed svojih člankov v Delu pisal prav o odnosu med formalno oblastjo in civilno družbo. Če se oblast spopade s civilno družbo, je že a priori izgubila. Avtonomija medijev je seveda »sveta« zadeva in jo je treba varovati. Toda vprašati se moramo, kaj ta avtonomija sploh pomeni. Neodvisnost od aktualne formalne oblasti še ne zagotavlja dejanske avtonomije. Marsikaj v medijski realnosti kaže na drugačno vezanost njenih idejnih protagonistov. Tedaj pa je avtonomija le prijetno zvoneče ime za čisto drugačne medijske usluge: za transmisijo parapolitičnih interesov. Bojim se, da se srečujemo z novim trikom iz repertoarja demokratičnega formalizma: kdor je zaposlen pri prav usmerjenem mediju, je avtonomen od vsega, tudi od resničnosti. In pika.

Kako pa gledate na nedavne delavske demonstracije? Še nedavno je predsednik vlade Janez Janša razburil z izjavo o štrukah kruha v smeteh ...

To je bila spet značilna situacija, v kateri je mogoče neomejeno manipulirati. Socialni položaj v Sloveniji vendarle ni tako drastičen, kot se pogosto prikazuje, predvsem pa ne gre tako slabo tistim, ki ga slikajo v najbolj temnih tonih. Osebnost mi sicer socialna občutljivost veliko pomeni in čutim, da je ekskluzivno poudarjanje vrednot, kakršna je konkurenčnost, problematično. Bolje rečeno: zahteva stalen socialni korektiv. Vendar se mi ne zdi, da bi bila prav sedanja vladna garnitura socialno neobčutljiva. Delovanje sedanje ministrice za delo kaže prej dejanski

(ne deklarativni) napredek glede na izročilo ministrov iz »delavskih« strank.

Kako pa ste zadovoljni z izidom predsedniških volitev?

Razlika je bila nepričakovano velika. Mislim pa, da je bila že prav na začetku zadeva postavljena napačno, ker je bil kandidat izvirno demokratičnih strank pravzaprav samooklican in je pritisnil ob zid tiste, ki naj

Srečujemo se z novim trikom iz demokratičnega formalizma: kdor je zaposlen pri prav usmerjenem mediju, je avtonomen od vsega, tudi od resničnosti.

bi ga podprli. Potem je pretiraval z ideologijo sredinskosti, ki je lahko prav tako fanatična in neobčutljiva za resničnost kot levičarstvo in desničarstvo. Tako da si je pravzaprav prislužil svojih trideset odstotkov.

Ste asistent na oddelku za klasično filologijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Za to smer je bilo znano, da je komunistična oblast ni cenila. Zakaj?

Nekje – ne spominjam se več kje – sem prebral, da so bili v revolucionarnem družbenem inženiringu klasični filologi med prvimi na spisku za likvidacijo. To je bil sad zelo lucidnega razmisleka o tem, kaj klasična filologija (vsaj idealno) pomeni. Po svojem bistvu namreč živi iz tradicije in nanjo opominja. Opominja, da je človeška družba neke vrste kontinuiteta. Ob strani puščam nasprotja med glavnimi antičnimi filozofijami in marksizmom. Človek s spominom, kar naj bi bil klasični filolog, ni uporaben material za družbeni inženiring.

Kaj lahko današnji civilizaciji pove antično kulturno izročilo grškega in rimskega sveta? Ko so se omenjali komunistični povojni poboji na Slovenskem, se je pogosto omenjala tudi Antigona.

Omenjala in zlorabljala. Vzemimo Sofoklovo Antigono, o kateri je bilo sicer napisanih kar nekaj dram v antiki in kasneje: v tej drami Polinejk napade svojo domovino, po njegovi smrti se potem razvije diskusija, ali ima pra-

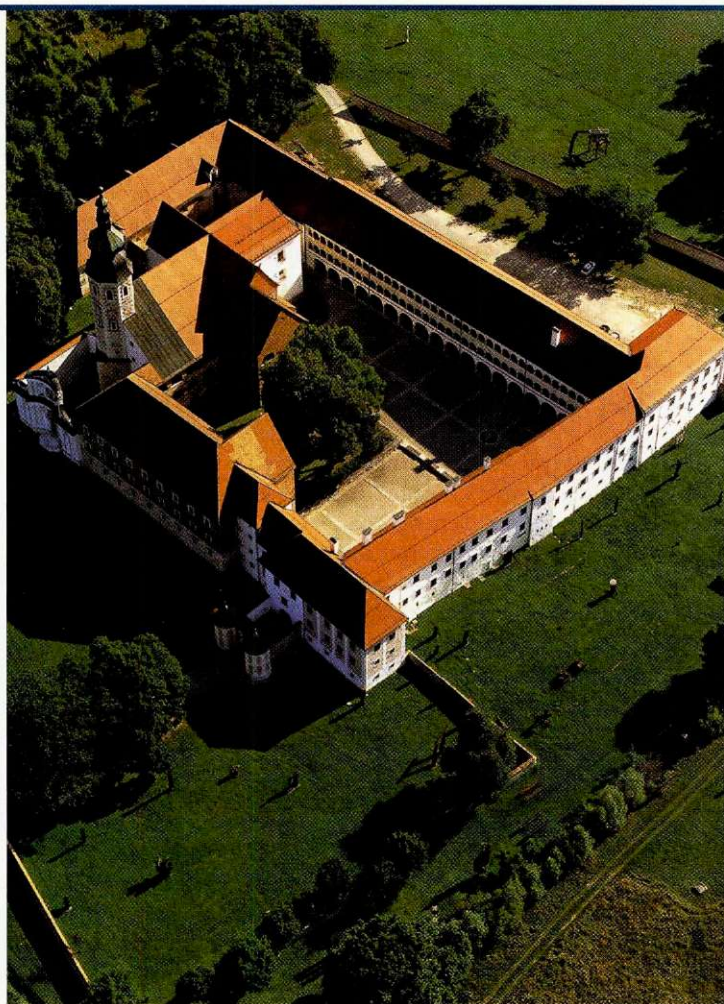
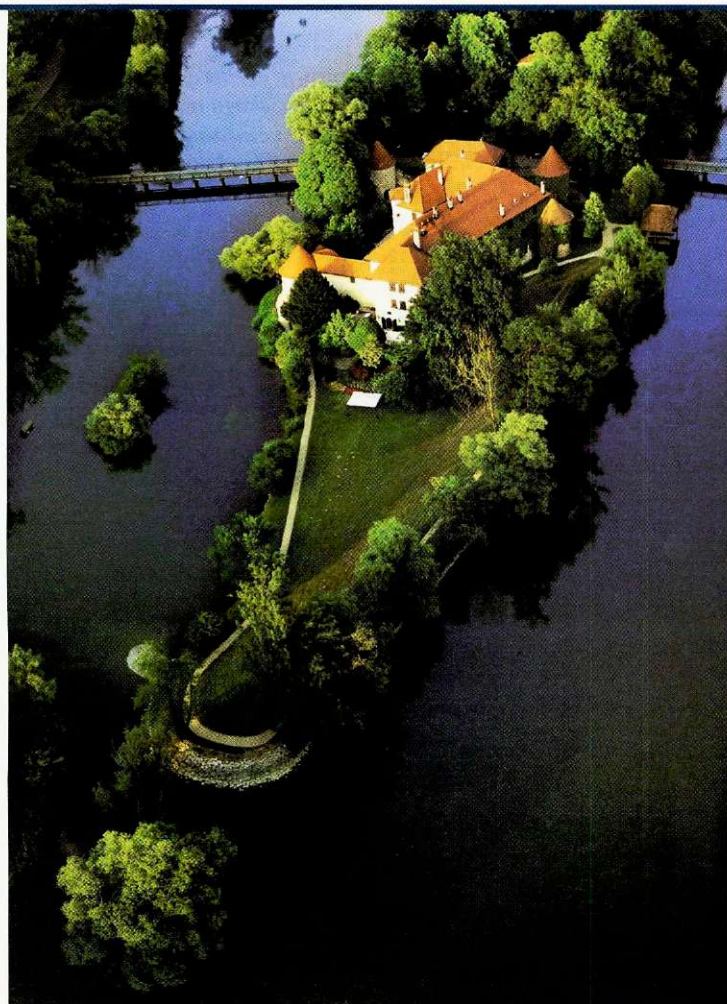
vico do pokopa ali ne. Povsem jasno je, da je v tej zgodbi Polinejk izdajalec. V slovenski družbi se je poskušala ustvariti Antigona, pri tem pa se je izhajalo iz situacije, ki naj bi bila analogna tisti v mitoloških Tebah: protirevolucionarji in (komunizmu nenaklonjeni civilisti) so bili Polinejki, izdajalci, toda vseeno si zalsužijo grob, ker so kot mrtvi posvečeni. Ne trdim, da ni bilo pri tem nobenega pietetnega vzgiba, toda taka interpretacija je omogočila adaptacijo revolucionarnega mita na nove razmere in ustvarjanje podlage za simbolno zaledje tranzicijskih sil. Komunisti so najprej pobili tisoče ljudi, nekatere celo ekshumirali in jih vrgli v brezimna brezna ter razglasili za izdajalce slovenskega naroda. Potem so lahko naredili velik korak k spravi, s tem da so se zavzeli za njihov pokop, toda »resnico« o njihovi »izdaji« so seveda ohranili, saj je ta mitologem edini temelj njihovih posttranzicijskih političnih formacij. »Mi smo za spravo naredili dovolj,« pravijo, »ničesar pa ni storila nasprotna stran, ki brska za kostmi in odpira stare rane ...« Ki razmišlja, bi lahko dodal. Hud vir slovenske shizofrenije je to, da velik del družbe prisega na zgodovino in hkrati prepoveduje razmišljati o njej. Svoje racionalistične principe utemeljuje torej z nasiljem (nasilne) mitologije.

Poleg tega, da ste klasični filolog in publicist, ste tudi pesnik. Kaj je po vaše poslanstvo oz. namen poezije?

O tem sem napisal precej debelo knjigo esejev z naslovom *Paralipomena poetica*. Gre za precej osebno vprašanje. Pravzaprav je po mojem mnenju namen poezije takšen kot namen vse umetnosti, to je posredovati bolj kompleksno in globlje občutje življenja. Pogoj za to je, da pesnik to sam izkusi in je sposoben to izkustvo prenesti drugim. Poezija je zelo drugačna od vseh drugih besednih dejavnosti, ki govorijo o površinskih segmentih življenja. Poezija namreč ni nič, če ne pove vsega, če parafraziram Pabla Nerudo. Temu bom poskušal slediti pri urejanju Nove revije. **D**

Čista studenčnica resnice

V. M., fotografije so iz knjige Slovenija, lepota Evrope

Založba uglednega fotografa Joca Žnidaršiča Veduta je izdala novo fotomonografijo *Slovenija, lepota Evrope*. V njej je zbranih enaintrideset znanih fotografov oziroma izbor njihovih fotografij, ki predstavljajo Slovenijo.

Tako kot v vseh fotomonografijah Joca Žnidaršiča lahko tudi v tej občudujemo predvsem dvojce: poleg vrhunskih fotografij se lahko čudimo lepotam in raznolikosti naše domovine. Urednik se je obrnil na trideset slovenskih fotografov in iz njihovega opusa fotografij izbral

250 posnetkov. Fotografi so doma z različnih koncev Slovenije, zato je v knjigi Slovenija predstavljena v vsej svoji veličastni pokrajinski in kulturni raznovrstnosti Primorske, Notranjske, Dolenjske, Gorenjske, Štajerske, Koroške in Prekmurja. Občutljivo ujete vedute segajo od njenih morskih vrat v

Sredozemlje prek vzhodnih alpskih gorskih verig tja do ravnin, s katerih je v pradavnini otekalo Panonsko morje. Knjiga odseva tako sodobno kakor brezčasno podobo dežele, za katero velja posrečena ponarodela trditev, da leži »na sončni strani Alp«.

Zelena in naravna Slovenci živimo v 5.988 naseljih in mnoga od njih ležijo v hriboviti in celogorati pokrajini, katere polovico prekrivajo gozdovi, nekaj več kot četrtino pa travniki in polja. Zato je dežela izrazito zelena in z očmi sodobnega mestnega človeka naravna. Naravni danosti so številni rodovi dodali posebno kulturno podobo, za katero so značilna

posebna agrarna okolja, enakomerno obvarovana po vsej deželi, slikovita stara urbana središča in religiozna znamenja, ki jim ne po obliki ne po številčnosti ni par nikjer po Evropi. Zaradi vsega tega je Slovenija lepota Evrope, kot je poudarjeno v naslovu knjige.

Uvodno besedilo je s svojo izjemno pesniško govorico pod naslovom *Slovenija, sončna, senčna in srečna* napisal naš morda največji mojster slovenske besede Tone Pavček, kar da knjigi še dodatno vrednost. Kot večino Žnidaršičevih knjig je tudi to oblikoval Miljenko Licul, izbrane besede pa je k fotografijam napisal dober poznavalec Slovenije Željko Kozinc.

ALPE ADRIA "ZELEN VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Polno prgišče lepega Naj iz Pavčkovega besedila izberemo samo nekaj uvodnih misli. »Navadno se dobre zgodbe začnajo preprosto, podobno, kot teče studenec v večnost. Tudi ta skuša biti taka. Uvaja jo čista studenčnica resnice. Lepa je moja dežela.

Tako so govorili naši predniki, tako govorimo sodobniki in tako bodo govorili naši nasledniki. Vsi s prepričanjem in s ponosom. In z neskrto ljubeznijo. Ta ljubezen je kot pač ljubezen: malo

dežele, je tolažljiva, opogumlja: Ta lepota je večna. Od nekdaj je in je za zmeraj.

Nebesa pod Triglavom Greš po dolinah, hodiš po gričih, vzpneš se na gore, spustiš se k obali, pogledaš na vse štiri strani neba in vidiš – vsepovsod razkošje lepega, od vsepovsod odmeva, kliče, vpije: Pridi, prisluhni glasni tišini lepega. Z njo boš tudi ti imel svoj glas.

Istovetnost tega glasu prihaja tudi iz zgodovinske neprekinje-

samoljubna, malo uživaška, a včasih tudi neizmerna in nenasična; hoče čez, v presežnost. Razumljivo in naravno: Slovenija je presežnost polnosti in nepopolnosti. Veliko je v majhnem, majhnost s preobiljem danega. Za pest zemlje, vendar polno prgišče lepega.

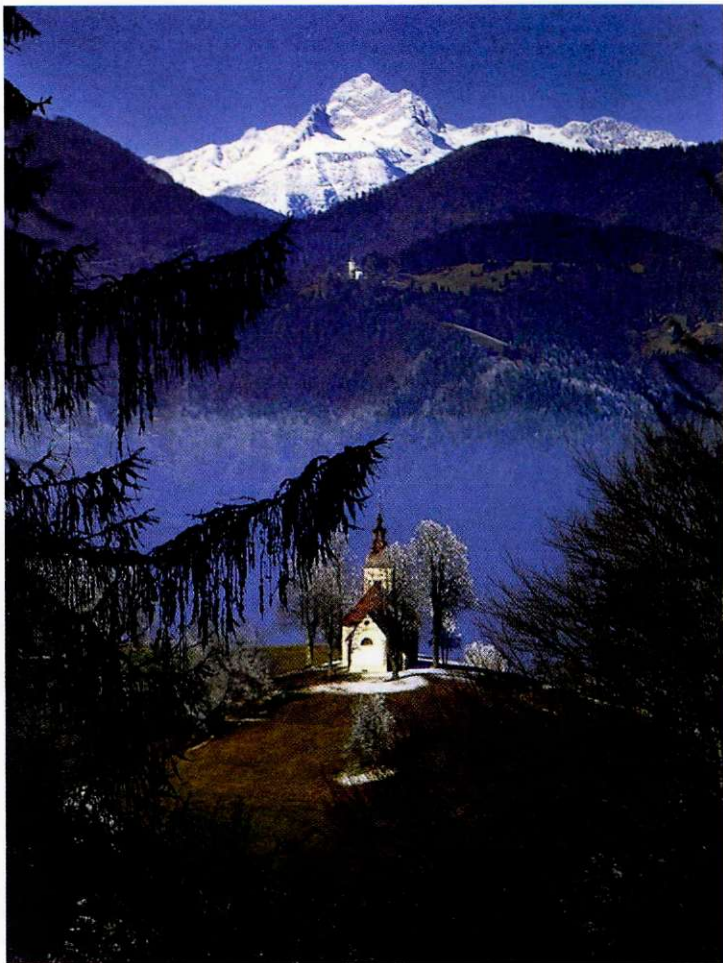
Lepa je moja dežela. Meni najlepša. Ta čarobni izrek zveni zmeraj bolj čisto in samoumevno pa tudi, kar ni prav nič narobe, samovšečno. Sliši se med gorami in polji, po košnih lokah in v krošnjah logov, po narečjih rek in v naročjih gor, iz brezizraznosti sodobnih babilonskih zmešnjav se prebija na plano in polni zavest ljudi. Besede hvalnice, besede nevidnega psalmista odmevajo od gora, sprejemajo jih kot odmev hoste in trate in njive, žubore o njih bistri studenci, posnemajo jih ptice pod nebom, tudi tiste, ki morajo od tod na jug, in o njih govorijo neme ribe v rekah in morju. Vse živo in neživo ponavlja: Slovenija je lepa. Misel, ki te nevsiljivo spremlja po poteh in brezpotjih

nosti, vstaja kakor iz brezbrežne silnosti časa, z obličja slovenske zemlje in iz govorljivosti njenega pisma. Njegov pričevalec je poimenoval svojo in našo deželo Raj pod Triglavom. Zapisal je: 'O, domovina, ko te je Bog

ustvaril, te je blagoslovil z obema rokama.'

Nebesa pod Triglavom so torej ta dežela. Ljudje, ki tod živijo, pa naj bi bili nebeščani in raj njihovo domovanje. Triglav je njihovo razpoznavno znamenje in simbol.

Visok, velik, veličasten; mnogi gledajo vanj, malokateri ga doseže; pot k vrhu je težka, vrata v raj priprta. Priprl jih je že Bog sam, pripirali so jih mejaši, a še najbolj sami ljudje, ki so živeli in ki še živijo pod Triglavom.« [1]

Slovenske ljudske pesmi

V. M.

Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU ter Založba ZRC in Slovenska matica so izdali peto knjigo Slovenske ljudske pesmi, v kateri je pet glasbenih strokovnjakov zbralo slovenske pripovedne pesmi.

Skoraj deset let je moralo miniti, da je izšla peta knjiga *Slovenskih ljudskih pesmi*. To se morda zdi dolgo, vendar gre za zajetno (955 strani) strokovno delo, ki bo poslej pomenilo trajno in temeljno literaturo, kar se tiče slovenskih pripovednih pesmi.

Etnomuzikološke analize Peta knjiga se nekoliko razlikuje od prejšnjih štirih. Uredniki pojasnjujejo, da so se zaradi izkušenj prejšnjih izdaj in odzivov bralcev odločili, da iz knjige izločijo dva muzikološka registra, namesto njiju pa poleg etnotekstoloških komentarjev ob posameznih tipih pesmi dodajo obsežnejše etnomuzikološke analize. Druga novost so dodane dialektološke analize enajstih izbranih tipov pesmi, ki osvetljujejo narečno podobo pesmi, v prilogi pa so dodali še barvne zemljevide razširjenosti desetih tipov pesmi po

slovenskem ozemlju, ki geografsko strokovno in nazorno prikazujejo, kakšna je bila razprostranjenost pesmi po slovenskem etničnem ozemlju od prvih zapisov pesmi pa do danes.

Za neslovenske bralce so dodali še obširnejše povzetke tipov pesmi in komentarjev v angleščini

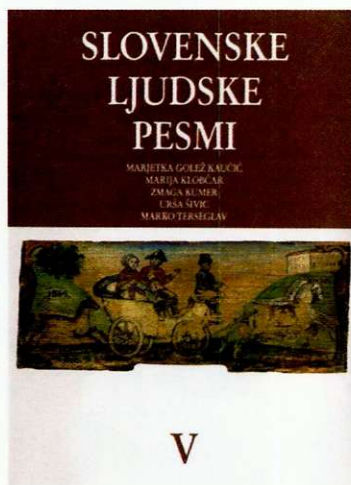
ter osem značilnih variant osmih tipov pesmi in objavili prevode besedil. Čeprav je uredništvo zapisalo, da so za tuje strokovnjake poskrbeli iz izkušenj, da ti prav na podlagi prevedenega besedila slovensko gradivo vključujejo v svoje raziskave, se zdi to danes, ko »tehnologija« (medmrežje) ponuja boljše možnosti, skoraj štirideset strani odveč v že tako zajetni knjigi. Namesto tega bi obojim, tako domačim kot tujim uporabnikom, morda lahko dodali še več; domačim tisto, kar so izpustili, tujim pa na medmrežju še več prevedenega besedila.

Zgoščenka z 22 pesmimi Peto knjigo spremlja tudi zgoščenka z izbranimi zvočnimi primeri družinskih pripovednih pesmi, ki nadaljuje niz zgoščenk z naslovom *Slovenske ljudske pesmi*, vključenih v serijo *Iz arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta*, ki

so jo začeli pripravljati leta 1997, takrat v sodelovanju z RTV Slovenija. Tokrat so zgoščenko pripravili samostojno, z izvirnimi terenskimi zvočnimi posnetki. Na njej je 22 pesmi, od *Ta star purgar za mizo sedi* (Dobec) do *Nekaj novega sem zvedew* (Zagorica v Dobropoljski dolini). Zgoščenki je dodana knjižica z obširnimi spremnim besedilom. Avtorji in uredniki knjige so Marjetka Golež Kaučič, Marija Klobčar, Zmaga Kumer, Urša Šivic in Marko Terseglav.

Pesmi o družinskih usodah V tej peti knjigi je objavljenih kar 54 tipov pripovednih pesmi o družinskih usodah z 857 variantami (in še 62 variant srbskih in hrvaških na slovenskem ozemlju).

Kaj so družinske pripovedne pesmi? To so družinske balade oziroma pesmi o družinskih usodah in konfliktih, kar označujejo

Na naslovnici so objavili motiv s panjske končnice iz leta 1869, ki upodablja zgodbo Genovefe Brabant-ske, po krivem obtožene nezvestobe. Najeta morilca sta jo z otrokom pustila v gozdu, kjer jima je košuta pomagala preživeti. Mož je ženo z otrokom in košuto našel v gozdu in jih odpeljal domov. Oskrbnik, ki je Genovefo po krivem obtožil, je zločin priznal.

in bazičnost družinskih odnosov, podobnost življenjskih zgodb, tragični zapleti in odzivi nanje so podobni pri ljudstvih po svetu. Zato so nekatere teme in motivi arhetipi in nas povezujejo z najglobljim v nas, s svetom in z drugimi ljudmi s podobnimi usodami.

Pesmi so morale vsebovati občečloveške teme, zanimive zaplete in osnovna čustva, da so na podlagi teh lahko nastale zgodbe, kar je značilno za celotno evropsko baladno tradicijo. Tudi nekatere slovenske balade so tematizirale tako močan in bazični motiv ali semantično tako odprto zgodbo, da so postale predloge za mnogoteri kasnejša literarna dela. To velja zlasti za *Lepo Vido*, ki je ena najbolj znanih ženskih arhetipskih balad, za izvirno slovensko balado *Galljot*, ter *Rošlina* in *Verjanka*.

Pomen družine V družinskih baladah so predstavljene usode ljudi, ki sestavljajo odnose v ožji in širši družini ter prikazujejo te odnose znotraj različnih socialnih in zgodovinskih okvirov posameznega časovnega obdobja, saj je družina ena od najstarejših oblik združevanja ljudi. Družinsko-sorodstveni odnosi so bili eni od najpomembnejših odnosov v življenju ljudi in so zajemali t. i. krvne odnose (med posamezniki in skupinami) ter tudi t. i. umetno ali duhovno sorodstvo (npr. pobratinstvo ter botrina).

Mati npr. nastopa v slovenski pripovedni družinski pesmi v dveh podobah: kot zahtevna in oblastna do otrok in kot žrtvujoča se zanje. Ta druga podoba je redkejša, saj je v ljudskih pesmih pragmatičnost prevladala nad razčustvovanostjo. Mati odloča o ženitvi otrok, njena oblast je brezpogojna in nastopa tudi kot odgovorna za smrt lastne hčerke. Nekatere pesmi v knjigi so no-

vejšega izvora, nastajale naj bi od druge polovice 19. do sredine 20. stoletja na vzhodnem Štajerskem in se imenujejo tudi »slovesa«. Ustvarili so jih na podlagi resnične nesreče ali uboja z navedbo oseb, kraja in časa, kot neke vrste pesmi obsmrtnice. Šele kasneje so se prevrstile v pripovedne ter tematizirajo nenadno smrt hčera, uboj matere, uboj sinov.

Obsežna kazala Obsežnost te knjige je torej razumljiva, saj so objavili vse dosegljive variante ne glede na estetsko podobo, tudi tiste, ki so okrnjene, saj le tako lahko prikažejo kontinuiranost v nastajanju in odmiranju ljudskih pesmi in njeno razprostranjenost po slovenskem ozemlju. Knjiga, kot se za tako strokovno delo spodobi, vsebuje tudi obsežna kazala na več kot stotih straneh,

ki vsebujejo: pregled pesmi, objavljenih pri Štreklju in njihova uvrstitev v to knjigo, kazala pesmi po prvem verzu, po drugem verzu ter po krajih in pokrajinah, kazali zapisovalcev ter pevcev in pevk, kazalo pesmi po metro-ritmčnih tipih in po kritični strukturi besedila, podrobno kazalo pesemskih tipov in variant.

Temeljno delo Ta znanstveno-kritična izdaja pomeni temeljno delo slovenske ljudske duhovne kulture, ki je z objavo celotnega gradiva s spremnimi znanstvenimi komentarji lahko podlaga za vse kasnejše strokovne študije ter morebitne antologijske izdaje, hkrati pa je to monografija, ki slovenskemu narodu omogoča poznavanje slovenske ljudske pesemske tradicije, s tem pa krepi njegovo identiteto in kulturni spomin. **D**

že naslovi, npr: *Oče določa usodo hčere*, *Smrt neveste pred poroko*, *Tašči se izjalovi umor snahe*, *Ugrabljena žena ne sme domov*, *Smrt daleč omožene*, *Smrt matere na porodu*, *Treh hčera nagla smrt*, *Mačeha in sirota*, *Mati iz groba tolaži sirota*, *Nezvesta žena pobegne možu*, *Prešušnik in ljubica kaznovana*, *Žena da umoriti moževo ljubico*, *Pastorek umori očima*, *Brat in sestra se najmeta*, *Žena noče z možem na pot*, *Sinovi zavržejo mater*, *Nezvesta detomorilka*.

Že iz teh naslovov se vidi pretresljiva tragičnost v knjigi objavljenih pripovednih pesmi. Pesemska besedila pa nam skozi kratke pesemske zgodbe prikažejo, kako je ljudska pesem zvesto sledila vsem življenjskim preizkušnjam, tako lepim kot seveda tudi tistim manj lepim in tragičnim.

Občečloveške teme Družinske pripovedne pesmi skupaj z ljubezenskimi predstavljajo kar 34 odstotkov vseh snovi pripovednih pesmi (legendarne 42, mitološke in zgodovinske pa le 15 odstotkov). Po definiciji so to ljudske pripovedne pesmi, ki govorijo o družinskih usodah, imenujejo pa se tudi družinske balade. Podobne evropske baladne zbirke kažejo, da so poleg ljubezenskih prav družinske zelo razširjene. Univerzalnost

Z vami smo že 13 let!

Ujemite nas na svoji frekvenci.

Radio Krka

106.6 MHz

Vsestranski oče naroda

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Janez Bleiweis je opravljal vzporedno celo vrsto različnih funkcij. Bil je urednik časopisa, deželnozborski poslanec, predsednik več narodnopolitičnih društev in čitalnice, profesor in ravnatelj ter za nameček še sodni izvedenec.

Eden najpomembnejših slovenskih politikov v devetnajstem stoletju je bil nedvomno Janez Bleiweis plemeniti Trsteniški. Bleiweis se ni ukvarjal le s politikom, bil je tudi publicist in začetnik slovenskega častnikarstva. Poleg tega je bil ugleden veterinar in dolgoletni ravnatelj veterinarske šole. Po prepričanju je bil sicer konservativec, vdan veri, domu in cesarju, vendar je s svojim mnogostranskim delom med sonarodnjaki upravičeno dobil častni naziv »oče naroda«. Neprecenljive so njegove zasluge za uveljavljanje slovenščine na področjih, kjer je do tedaj kraljevala nemščina, to je v uradih in šolah. Seveda je imel tudi precej idejnih in političnih nasprotnikov, vendar so tudi ti cenili njegovo delo in niso niti želeli niti mogli zmanjšati njegovega ugleda, ki ga je užival med sonarodnjaki.

V nasprotju z večino kasnejših uspešnih in znanih slovenskih velmož se Janez Bleiweis ni rodil v siromaštvu.

Rojen je bil 19. novembra 1808 leta v Kranju. Njegov oče je bil premožen trgovec in posestnik, rod Bleiweisovih pa je izhajal iz Trstenika pri Golteh. Otroška leta je tako Bleiweis preživel v relativnem udobju in obilju, ki za večino njegovih sonarodnjakov tedaj ni bilo običajno.

Glede na to, da je bilo v družini dovolj denarja, ni bilo nobenih zadržkov, da ne bi mladi Janez po osnovnem šolanju odšel naprej v višje šole. Oče ga je najprej poslal

v Ljubljano, kjer je Janez obiskoval filozofski odderek gimnazije. Po uspešno končanem šolanju v Ljubljani je izrazil željo, da bi se še naprej šolal. Oče je sinovi želji ugodil in bil pripravljen primakniti za tiste čase dokaj zajetna finančna sredstva za študij na fakulteti. Najbližja tovrstna šolska ustanova je bila na cesarskem Dunaju, kjer življenje in šolanje seveda ni bilo poceni. Janez Bleiweis se je odločil za študij medicine na dunajski univerzi.

Zdravnik in veterinar Upravičil je zaupanje svojih staršev in denarja, ki so ga vložili v njegov študij, in leta 1832 v roku končal študije. Medicinski študij je promoviral z disertacijo o uporabi pijavk namesto instrumentalnega puščanja krvi. Po tem prvem študijskem uspehu je želel študirati še naprej in oče se je s sinovo željo strinjal. Janez Bleiweis je na dunajski univerzi opravil magistrij s področja humanega poročništva. Odločil se je še za študij veterine in leta 1835 opravil vse potrebne izpite, da si je pridobil veterinarski naziv.

Po šolanju se je nekaj let ukvarjal z veterino, potem pa je leta 1841 zajadral v prosvetne vode. Tega leta se je namreč vrnil v Ljubljano, kjer je prevzel mesto pedagoga na kirurškem zavodu v Ljubljani, v tako imenovani Mediki.

Učiteljstvo v Mediki pa ni bilo edino njegovo pedagoško delo. Leta 1849 je postal profesor živinozdravstva na tedanji triletni kmetijski šoli v Ljubljani, kamor so premožni kmetje in posestniki pošiljali svoje dediče, da se naučijo modernejših metod kmetovanja in s tem povečajo prihodke svojih kmetijskih zemljišč. Na triletni kmetijski šoli je Bleiweis ostal profesor vse do leta 1863. Vzporedno s profesuro na triletni

Kmetijske in rokodelske novice, ki jih je Bleiweis urejal celih 38 let, so postale pomemben narodno-buditeljski časnik.

kmetijski šoli je leta 1849 prevzel še profesuro na Podkovski in živinozdravstveni šoli v Ljubljani. Na tej šoli je ostal vse do svoje smrti, v zadnjem obdobju pa je poleg profesure postal tudi njen ravnatelj.

Z uspešnim pedagoškim delovanjem na področju živinozdravstva si je Janez Bleiweis pridobil velik strokovni ugled. Ta ugled si je ob profesuri povečeval še z objavljanim vrste strokovnih spisov. Razprave s področja veterinarstva in tudi kmetijskega gospodarstva so mu že leta 1842 prinesle imenovanje za tajnika Kmetijske družbe za Kranjsko. To tako pomembno in častno funkcijo je Bleiweis tako kot profesuro in ravnateljstvo na Podkovski in veterinarski šoli opravljal vse do svoje smrti.

Vrsta državnih funkcij Zaradi velikega strokovnega ugleda seveda ni niti najmanj čudno, da so ga poskušale kar najbolj izkoristiti tudi tedanje kranjske deželne oblasti. Leta 1856 ga je namreč deželna vlada imenovala za glavnega deželnega živinozdravnika, se pravi nekakšnega deželnega inšpektorja na tem področju, kar je ostal do uradne upokojitve leta 1874. Skoraj tri leta, od 1861 do 1863, je na prošnjo deželnih oblasti opravljal tudi funkcijo ravnatelja deželne porodnišnice v Ljubljani. Njegovo veliko strokovno znanje pa so želeli izkoristiti tudi pravosodni organi in tako je Bleiweisa ljubljansko sodišče imenovalo za sodnega izvedenca s področja medicine in veterine.

A kakor da mu vse te njegove funkcije in službe, ki jih je opravljal, ne bi zadostovale, se je Bleiweis lotil še časnikarstva. Leta 1843, ko je bil star petintrideset let, je postal glavni urednik Kmetijskih in rokodelskih novic. Ča-

sopis se je sicer leta 1856 preimenoval v Gospodarske, kmetijske in narodne novice ali na kratko kar Novice. Novice je Bleiweis urejal celih osemindeset let, praktično vse do svoje smrti.

Razsvetljevanje prebivalstva Časopis, ki ga je začel urejevati, je bil izrednega pomena za slovenski narod v tistem času. Ko so nehale izhajati Ljubljanske novice, ki jih je nekoč urejal Valentin Vodnik, slovenski narod tako rekoč ni imel nobenega svojega časopisa in se je bil prisiljen informirati v nemških časnikih.

Ena najpomembnejših nalog, ki si jih je Bleiweis zadal z urejanjem časopisa (v njem je seveda tudi sam pisal oziroma objavljaj), je bila nedvomno ta, da je treba

Bleiweis je bil vedno zvest cesarju.

povečati pismenost in splošno izobraženost kmečkega življa, ki je bil seveda tedaj na Kranjskem v veliki večini, čeprav je bil seveda časopis namenjen vsem slojem prebivalstva na Kranjskem, ne le podeželskemu.

Časopis pa seveda ni bil namenjen le opismenjevanju in izobraževanju slovenskega podeželskega prebivalstva, ampak si je zadal tudi nalogo odpraviti precejšnjo zaostalost podeželja na splošno. Še posebej je Bleiweis v svojem časniku »napovedal vojno« ljudskemu vraževerju, ki je bilo v tistih časih predvsem na podeželju zelo močno. V časniku seveda ni manjkalo naprednih gospodarskih nasvetov, prav tako je velik del spisov s področja veterine in medicine

prispeval Bleiweis sam. Zaradi vsega tega se je časnik med bralstvom dobro prijel in dosegel za tiste čase zavidljivo naklado.

Uveljavitev slovenščine Novice pa niso bile le gospodarski ali strokovni časnik. Njegov precejšnji del so obvladovale tudi narodne teme. V njem so objavljali prispevke s področja narodne zgodovine, narodopisja in etnologije. Bleiweis pa je posebno velik del časopisnega prostora namenil uveljavljanju slovenskega jezika v javnosti. Zaradi velikega vpliva, ki so ga Novice imele, mu je uspelo uveljaviti gajico, s čimer je naredil veliko delo pri poenotenju slovenske pisave. Bleiweis je bil jezikovni čistun in je dosledno zavračal ideje nekaterih tedanjih jezikoslovcev, ki so pod vplivom porajajočega se južnoslovenskega zanosa zagovarjali uvedbo južnoslovenskega jezika. Ta naj bi bil mešanica slovenskega, hrvaškega in srbskega jezika, nekaj podobnega, kot so za časa Kraljevine Jugoslavije desetletja kasneje hoteli znova uvesti nekateri zagovorniki vsejugoslovanske ideje.

Prek svojega časopisa je Bleiweis stalno pozival oblasti, naj končno dovolijo rabo slovenščine tudi v šolah in uradih, kjer so do tedaj govorili praktično izključno nemščino. Bleiweisova

Janez Bleiweis je na dunajski univerzi diplomiral iz medicine, magistriral iz porodništva in opravil izpite za veterinarja.

V pomladi narodov, ki je sledila Metternichovemu odstopu, Bleiweis ni sledil prekipevajočemu navdušenju sonarodnjakov, ampak se je zavzemal za realno politiko.

prizadevanja so obrodila sadove, kajti čez nekaj časa so oblasti le sprejele predlog in slovenščina se je uveljavila tudi na teh do tedaj »prepovedanih« področjih. V šolah so uvedli razrede, v katerih se je poučevalo v slovenščini, in paralelke, v katerih je bil učni jezik nemščina, starši pa so izbrali, kam bodo vpisali svojega otroka. V uradih je slovenščina poleg nemščine postala drugi uradni jezik. S tem ko so se morali tudi državni in sodni uradniki naučiti vsaj temeljev slovenščine, da so lahko uradovali, je bil zadan močan udarec nemški hegemoniji in tudi monopolizmu na področju

Poslanci prvega deželnega zbora leta 1861, med njimi je bil izvoljen tudi Janez Bleiweis.

► državnih služb. Povedati pa je seveda treba, da Bleiweis ni bil nikakršen revolucionar ali prekucuh in je bil zvest Avstriji in cesarju.

V svojem časopisu je na jezikovnih straneh dajal prostor tudi slovenskim pisateljem in pesnikom, da so objavljali svoja dela v

domačem jeziku. Zanimivo je, da je dajal precej prostora pesniku Koseskemu, ki so ga skoraj vsi njegovi sodobniki iz pesniških vrst odklanjali in je danes praktično neznan, njegova dela pa pozabljena. Še vedno se ne ve, kako je Koseskemu uspelo, da si je pridobil tolikšno Bleiweisovo naklonjenost.

V političnih vodah Glede na velik vpliv, ki so ga imele Novice, in tudi velik vpliv, ki ga je imel Bleiweis kot strokovnjak, je bilo seveda le še vprašanje časa, kdaj bo poleg vseh svojih drugih funkcij in interesov zajadral v politiko. Prav dolgo na to ni bilo treba čakati.

Priznanja za življenjsko delo

V aktivno politiko je Bleiweis vstopil leta 1851, ko je bil izvoljen za ljubljanskega občinskega svetnika in bil potem izvoljen na vseh volitvah nepretrgano do leta 1868. Za prve deželnozborske volitve leta 1861 je Bleiweis kandidiral kar v treh volilnih okrožjih in bil gladko izvoljen v vseh treh. V deželni zbor je bil izvoljen tudi na vseh kasnejših volitvah in bil tako poslanec vse do svoje smrti.

V letih 1871–1872 ter kasneje od leta 1878 do 1881 je bil Bleiweis tudi namestnik deželnega glavarja. A v politiki so mu kmalu začeli konkurirati drugi, mlajši slovenski politiki, ki so bili manj konservativni in bolj napadalni od njega. Ljubljana je postajala liberalna trdnjava in konservativci v njej kasneje nikoli niso bili posebno močni. Bleiweis pa je bil izpričan konservavec, ki je bil strogo na

Bleiweis je bil prepričan, da je treba do sprememb priti po realni poti, zato se je ogradil od programa Zedinjene Slovenije.

Bleiweis je svoje prve politične poglede podal leta 1848, v času tako imenovane pomladi narodov. Glede na to, da je bil državi in cesarju zvest, ni bil naklonjen prav velikim političnim spremembam v državi in odpravi starega reda. Politični konservavec je bil zelo skeptičen do vseh novotarij in ni bil niti najmanj naklonjen kakršnemu koli političnemu avanturizmu. V prekipavajočem narodnem navdušenju v času marčne revolucije 1848 je bil mnenja, da je treba gledati politično realno in trezno, in je, čeprav je bil zaveden narodnjak, ki si je dal toliko opravka v boju za priznanje slovenskega jezika, menil, da je program Zedinjene Slovenije preveč nerealen, zato se je ogradil od njega ter si s tem prislužil nekaj negativnih točk in zamer pri ognjevitejših sonarodnjakih. V tistem času, ko je prihajalo tudi do razprav o popolni odpravi ostankov fevdalnega sistema v Avstriji, je Bleiweis to sicer podprl, vendar je menil, da imajo fevdalni gospodje ob odpravi fevdalnih odnosov pravico do denarne odškodnine.

liniji države in tudi Rimskokatoliške cerkve na Kranjskem.

A ne glede na to je Bleiweis opravljal še vrsto pomembnih funkcij v narodnopolitičnih ustanovah. Od leta 1863 je bil vodja ljubljanske čitalnice in od leta 1875 predsednik Slovenske matice. Bil je tudi predsednik Društva »za brambo narodnih pravic« Slovenija.

Ob njegovi 70-letnici leta 1878 so ga sonarodnjaki počastili z mimohodom pred njegovo hišo. Pod okni »očeta naroda« je korakalo petnajst tisoč ljudi, zvečer so mu narodna društva priredila podoknico, pripravili so tudi baklado, v kateri je korakalo okoli petsto baklonoscev.

Malo pred smrtjo je njegovo delo počastil tudi sam cesar Franc Jožef. Bleiweisa je odlikoval z redom železne krone III. stopnje, poleg tega pa ga je povzdignil v plemiški stan. Glede na to, da je rod Bleiweisov izhajal iz Trstenika, se je po novem imenoval Janez Bleiweis plemeniti Trsteniški.

Janez Bleiweis je umrl v Ljubljani, 29. novembra 1881. **D**

Zaradi Bleiweisovega prizadevanja je slovenščina prodrla tudi v šole in urade.

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107.8 MHz

RADIO VELENJE

Podoba Kanala ob Soči pred uničenjem med prvo svetovno vojno

Iz ruševin vstali lepotec

V. M., foto: arhiv Demokracije

Goriški muzej Nova Gorica je v zbirki *Berila* izdal dve publikaciji, posvečeni zgodovini Kanala ob Soči. Kraj je bil med prvo svetovno vojno skoraj popolnoma uničen, saj se je znašel na sami frontni črti.

V prvem zvezku *Beril* je ponatisnjenih sedem besedil o zgodovini Kanala. Prvi prispevek *Zgodovinske drobtinice o farni cerkvi v Kanalu na Goriškem* je prvič kot podlistek izhajal v goriškem tedniku *Domovina* daljnega leta 1867. Avtor članka je najverjetneje Janez Wolf, ki je bil takrat kaplan v Kanalu. Drugi prispevek *Župnija Kanal* je leta 1878 v latinščini napisal Štefan Kociančič. Sledi ponatis še neobjavljene kronike Valentina Kofola in kronika kanalske šole, ki jo je leta 1906 objavil Alojzij Verč. Ponatisnjen je tudi članek kanalskega dekana Venceslava Beleta *Iz mrtvaške knjige. Drobtinice iz zgodovine kanalske župnije*. Deloma je ponatisnjen tudi nekaj odlomkov iz brošure Ludvika Zorzuta *Kanal na Soči. Stoletnica kanalskih gasilcev* iz leta 1963. Na koncu je ponatisnjen še članek zgodovinarja Branka Marušiča, objavljen leta 1967 ob stoti obletnici čitalnice v Kanalu. Publikacija je obogatena z vrsto starimi dokumentarnimi posnetki Kanala. Čeprav gre večinoma za ponatisnjene članke, so ti današnjemu bralcu teže dostopni, zato je njihov ponatis v eni publikaciji zelo

Kanal ob Soči je znan po slikovitem koritu reke Soče in kamnitem mostu.

dobrodošel, še posebej pa se jih bodo razveselili Kanalcji, saj gre za zgodovino njihovega kraja.

Tragedija Kanalcev Drugi zvezek prinaša dve besedili. Njegova podlaga je objava dnevniških

zapiskov Antona Bajta (1865–1938), ki je bil v letih 1902–1918 občinski tajnik v Kanalu in v tem času je pisal dnevniške zapiske, ki so danes pomemben zgodovinski vir. Ohranil je podatke o vremenu, letinah, gra-

ditvi infrastrukturnih objektov, družabnih dogodkih in obiskih. Posebej dragocen je zadnji del dnevnika, ki zajema čas prve svetovne vojne. V njih nam je ohranil zapise o življenju v Kanalu med vojno, povezane z usodami civilistov, ki so morali svoj domači kraj zapustiti in oditi v neznano kot begunci. Ko so se po vojni vrnili domov, jih je čakalo še dvojno gorje: najprej povsem uničeni domovi, potem pa še italijanska zasedba. Na koncu so podatki o volitvah občinskega starešinstva občine Kanal od leta 1870 do 1906.

V zadnjem delu publikacije je dodana raziskava o življenju v Kanalu med prvo svetovno vojno, ki jo je na podlagi pisanja tedanjih časopisov napisal zgodovinar Drago Sedmak. Zvezek je bogato opremljen z dokumentarnimi fotografijami Kanala, ki večinoma prikazujejo uničenje kraja med prvo svetovno vojno.

Obe publikaciji skupaj obsegata 170 strani velikega formata in bosta domačinom pa tudi širšemu območju veliko povedali o zgodovini kraja, ki je znamenit po svoji legi ob slikovitem koritu reke Soče in kamnitem mostu čezenj. ■

10. slovenski turistični forum

6. in 7. december, Rogaška Slatina

Cenjeni predstavniki slovenskega turizma! Dne 6. in 7. decembra bo v Rogaški Slatini potekalo strokovno srečanje v slovenski turistični panogi, **10. slovenski turistični forum**, ki ga prireja **Slovenska turistična organizacija**. Vodilni menedžerji turistične stroke ter ugledni domači in tuji predavatelji se bodo na dvodnevem srečanju znova spopadli z izzivi na področju turizma.

Turistični forum prinaša obilo aktualnih tem: predsedovanje Slovenije Evropski uniji, nova znamka Slovenije in v njenem okviru znamka slovenskega turizma, zlata obletnica Skupnosti slovenskih naravnih zdravilišč ter številni primeri domačih in tujih dobrih praks. Petdesetletnico Skupnosti slovenskih naravnih zdravilišč pa bomo 6. decembra zaznamovali tudi z večernim programom v Kristalni dvorani Grand hotela Terme Rogaška.

Na dogodku bo Slovenska turistična organizacija podelila *sejalce*, nagrade za ustvarjalne in inovativne dosežke v turizmu, in predstavila rezultate enoletnega poslovanja Banke turističnih priložnosti Slovenije (BTPS). Oba projekta Slovenske turistične organizacije, *sejalec* in BTPS, sta namenjena vzpostavitvi turističnim inovacijam prijaznega podpornega okolja. Zadnji rezultati potrjujejo, da sta oba projekta na pravi poti.

Na forumu bomo premierno podelili naziv *ambasador/ambasadorka slovenskega turizma 2007*, in sicer ugledni osebnosti, ki je državljan/državljanica tuje države, znana v Sloveniji in/ali v tujini kot osebnost s posebnimi zaslugami na področju večanja prepoznavnosti in ugleda Slovenije v tujini.

Več informacij o dogodku, programu in prijavi je na voljo na spletni strani www.slovenia.info/forum

PROGRAM FORUMA

Četrtek, 6. december 2007

8.00–9.30	<i>Sprejem udeležencev</i>
9.30–10.00	Odprtje Pozdrav gostiteljev Slovenski turizem 2008: leto novosti Pozdrav mag. Dimitrija Picige, direktorja STO Program povezuje dr. Maja Konečnik.
10.00–10.30	Slovenska zdravilišča ob 50-letnici SSNZ Zdravko Počivalšek, predsednik SSNZ
10.30–11.10	Evropski trg zahteva jasno pozicioniranje: evropska zdravilišča, terme in wellness na prelomni točki Dr. Manfred Kohl, Kohl & Partner Tourismusberatung, Avstrija*
11.10–11.20	<i>Wellness odmor</i>
11.20–12.00	Avstrijski zdraviliški turizem na poti v sam evropski vrh: »Best Health Austria«, nacionalni znak kakovosti Christopher Gruber, Strafinger Tourismusberatung und Eventagentur GmbH, Avstrija*
12.00–12.15	Razprava
12.15–13.30	<i>Skupno kosilo</i>
13.30–14.00	Znamka Slovenije: zgodba čutov Andrej Drapal, partner Pristop, d. o. o.
14.00–14.30	I feel Slovenia: kako Slovenijo čutijo športniki Dr. Tone Jagodic, generalni sekretar Olimpijskega komiteja Slovenije, Jure Košir
14.30–15.00	Doživljajski svet znamke Swarovski - primer Swarovski Kristallwelten: »Od proizvajalcev do pripovedovalcev« Christian Oberleiter, Swarovski Kristallwelten, Avstrija*
15.00–15.15	Razprava
15.15–15.45	<i>Odmor</i>
15.45–16.20	Ocena ekonomskega pomena turizma v Sloveniji z metodologijo Satelitskih računov Dr. Hugo Zagoršek, Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani
16.20–17.00	Predstavitev izsledkov najnovejše raziskave Profili gostov po trgih; Novi trgi – nove priložnosti: Finska, Švedska, Francija, Velika Britanija! Dr. Rok Ovsenik, mag. Emil Juvan, Bojan Kurež; Turistica – Visoka šola za turizem

SEKCIJE: 17.30–18.15

Sekcija A	Predstavitev izsledkov raziskave o uporabi CRM v slovenskem turističnem prostoru ter predstavitev aktivnosti in ciljev STO na področju programa zvestobe in CRM B2C Aleksandra Jerebic, Slovenska turistična organizacija Mag. Mateja Tomin Vučkovič, Direktorat za turizem

Sekcija B

Pripovedovanje zgodb v turizmu:

Grand hotel Primus – sodobna zgodba o slavni rimski preteklosti; Andrej Klasinc
Dvor Jezeršek – Brnik 1768; Franci Jezeršek

Sekcija C

Slovenska zdravilišča na italijanskem trgu: po čem povprašuje trg danes, v katero smer se bo razvijal jutri, kje iskati priložnosti

Marco Piangliani, Extempore Viaggi, Italija*

Slovenska zdravilišča v italijanskih medijih: percepcija ponudbe slovenskih zdravilišč in wellnessa v ključnih italijanskih medijih.

Vpogled v italijanske medije – razvoj in komunikacijske strategije v italijanskem tisku

Cinzia Galletto, Blu Communication, Italija*

Sekcija D

Metodologija za stalno spremljanje zadovoljstva turistov – predstavitev rezultatov projekta

(Sekcija D bo potekala v Grand Hotelu Donat)

Voditeljica projekta dr. Maja Brenčič Makovec, predavateljica prof. dr. Vesna Žabkar

19.30

Svečana večerja

s podelitvijo *sejalcev*, priznanj Slovenske turistične organizacije za inovativne in kreativne turistične izdelke, ter z imenovanjem *ambasadorja/ambasadorka* slovenskega turizma 2007.

Petek, 7. december 2007

9.30–10.15

Identifikacija mogočih omejitev za vzpostavitev modela destinacijskega menedžmenta

Dejan Podgoršek, Slovenska turistična organizacija
Dr. Rok Ovsenik, Turistica – Visoka šola za turizem

10.15–11.00

Predstavitev sejalec 2007

11.00–11.30

Banka turističnih priložnosti Slovenije: likvidnost banke po prvem letu

Mag. Dejan Križaj, Turistica – Visoka šola za turizem
Dejan Podgoršek, Slovenska turistična organizacija
Livija Kovač Kostantinovič, Slovenska turistična organizacija

11.30–12.00

Odmor

12.00–12.45

Slovenija: nova uspešna destinacija za križarjenja v Jadranu

Predstavitev strategije trženja slovenske turistične ponudbe za križarjenja
Peter Vesenjaj, Hosting, d. o. o.

12.45–14.15

Okrogla miza: Kako (če) bo slovensko turistično gospodarstvo izkoristilo predsedovanje Slovenije EU?

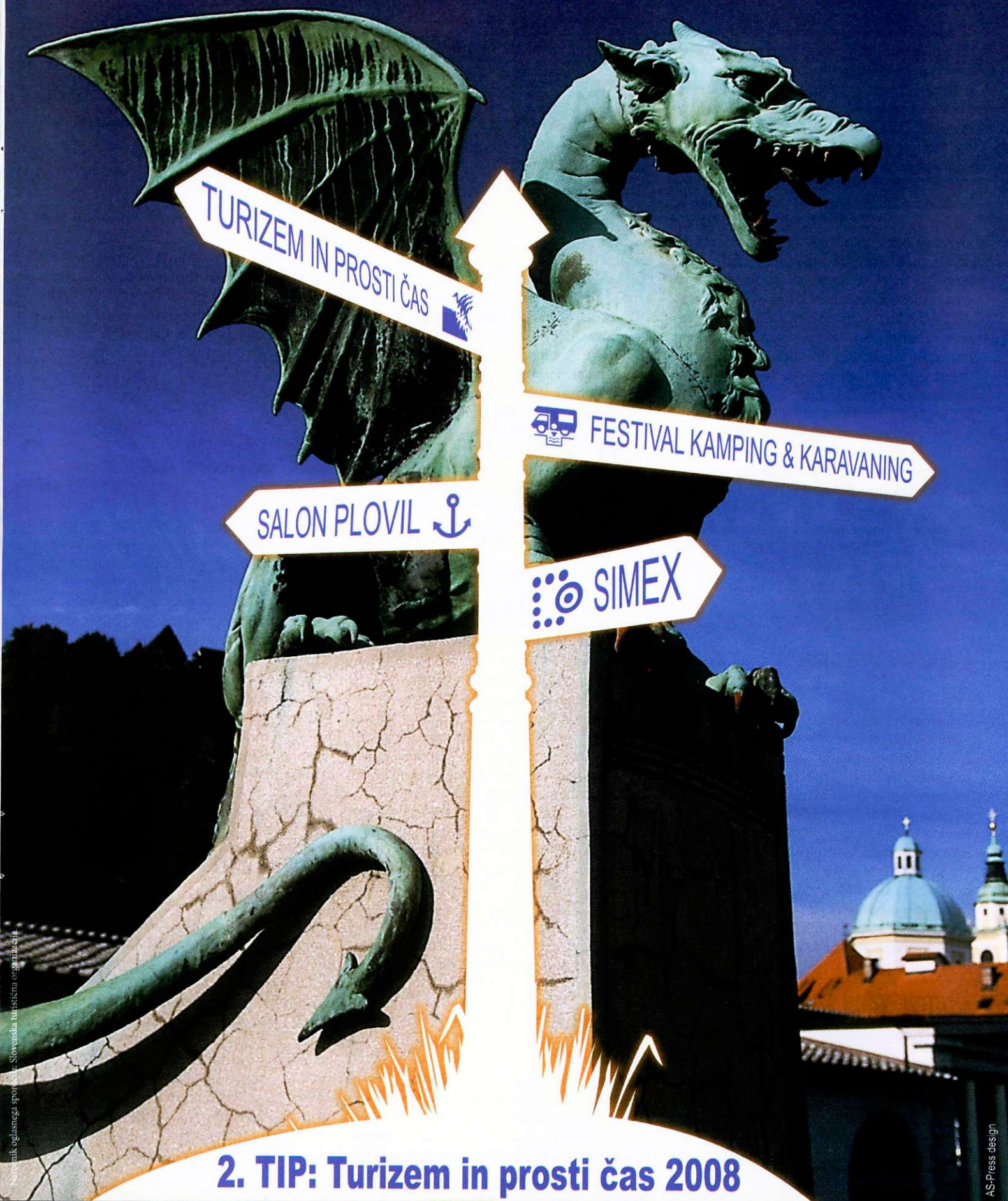
Moderatorica: dr. Maja Brenčič Makovec

15.15

Konec foruma

*Predavanja bodo prevajala.

TURIZEM IN PROSTI ČAS

FESTIVAL KAMPING & KARAVANING

SALON PLOVIL

SIMEX

2. TIP: Turizem in prosti čas 2008

Železne niti

1.

Muzejsko društvo Železniki

Uvodoma so v četrtem zborniku *Železne niti* objavljeni trije daljši intervjuji z domačimi osebnostmi: z dr. Jožetom Možganom, Janezom Trilerjem in z mons. Francetom Dularjem, ki je bil trinajst let župnik v Železnikih. V razdelku *Imeli smo ljudi* Tjaša Pavčič poda etnološki pogled na fužinarsko rodbino Globočnik in delavce, zaposlene v fužinarstvu, v Železnikih v 19. stoletju. Anton Sedej predstavi Jakoba Benedičiča, rezbarja in podobarja z Martinj Vrha, Ciril Zupanc Okornove iz Podrošča, Anže Pegam pa Jakoba Demšarja, prvega učitelja v Železnikih. Zelo dragoceni so pretresljivi spomini štirih Dražgošanov na potek in posledice znamenite »dražgoške bitke«. Katja Mohorič Bonča objavlja prvi del prispevka o izgnancih iz Selške doline. Tadeja Šuštar obširno piše o prvem Čipkarskem dnevu in Čipkarskih dnevih v Železnikih, tri avtorice podpisujejo prispevek o stotih letih čipkarske šole v Železnikih, Vincencij Demšar je predstavil stavbe in njihove lastnike po urbarjih in zemljiških knjigah v Zalem Logu do druge svetovne vojne, Rado Goljevšček je prispeval zapis o sto letih Planinskega društva za Selško dolino Železniki, Primož Pegam o nočnem slalomu, Jože Dolenc pa zgodbo o ratitovškem zvonu. Anton Sedej predstavi »Hojo za zvoncem« na sveti večer v Železnikih, Bojan Kofler piše o rudniku nad Smolevo, Rafko Eržen o Marijinem znamenju na Rudnu, na koncu pa je še razdelek o osnovni šoli.

Cerkev v Dravljah

SAZU

Knjižica dr. Jureta Mikuža *Nova cerkev v Dravljah* s podnaslovom *Učlovečena arhitektura* s fotografskimi posnetki najboljših slovenskih fotografov je študija o cerkvi in njenem sakralnem prostoru in hkrati vodnik, ki bralca popelje skozenj. Cerkev, delo akademika arhitekta Marka Mušiča, je uvrščena med dvajset najpomembnejših arhitektur 20. stoletja na Slovenskem. Delo je izšlo v slovenščini, angleščini in nemščini v zbirki *Vodnikov k arhitekturi* v jubilejnim letu petdesete obletnice smrti arhitekta Jožeta Plečnika in stote obletnice rojstva arhitekta Edvarda Ravnikarja.

Drama Ivana Mraka

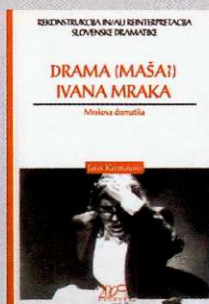
2.

Društvo 2000

V knjigi *Drama (maša?) Ivana Mraka* Taras Kermauner govori o dramskem delu, duhovnih iskanjih in življenjski usodi še vedno nepriznanega dramatika. Kermauner, ki je nedvomno največji raziskovalec in poznavalec slovenske dramatike, preučuje Mrakovo delo

1.

2.

3.

4.

že dolga desetletja in je v tej zadnji knjigi podal zgoščeno ovrednotenje njegovega opusa ter označil njegov pomen za slovensko kulturo. Osredotočil se je na Mrakova temeljna dognanja o smislu človekovega bivanja in pomenu ustvarjanja kot prostora človekove duhovne svobode, kar je v svetu produkcije in potrošnje pogoj za obstoj naše civilizacije. V spremnem eseju Peter Kovačič Peršin obravnava eno bistvenih značilnosti Mrakovega pojava, namreč oživiljanje sokratskega omizja – simpoziona. Knjiga prinaša tudi vsebine večine Mrakovih dram, delo prof. Alenke Goljevšček.

Zgodovina za vse

Zgodovinsko društvo Celje

Revija Zgodovina za vse v letošnji drugi številki prinaša deset prispevkov: *Sramežljivost kot branik pred »nečistim« v družbi 19. stoletja* (Janez Polajnar), *Premilim domorodkinjam* (Vlatka Filipčič Maligec), *Kdor te sreča, naj te sune, če ti more, v zobe plune. Dragotin Dežman in slovenstvo* (Janez Cvirn), *Vpisal se je med Nemce, dasiravno komaj za silo nemško tolče. Občevalni jezik kot element manipulacije v popisih prebivalstva 1880–1910 na Spodnjem Štajerskem* (Filip Čuček), *Boj za dvojezične napise v Istri v letu 1894* (Meta Černigoj), *»Proč s šmarnico«* (Janja Slabe), *Habsburg ali Hitler. Soočenje Kraljevine Jugoslavije in Češkoslovaške republike z možnostjo restavracije Habsburžanov na Dunaju* (Jure Gašparič), *Razmislek k metodologiji v ustni zgodovini* (Nataša Kogovšek), *Ve rov ne curri. (Ali smo Slovenci Veneti in zakaj ne?)* (Simona Klemenčič), *Nekaj drobcev iz življenja Romov na Slovenskem* (Bojan Himmelreich).

Sto trajnic

3.

Prešernova družba

Trajnice so skupina okrasnih rastlin, ki v vrt vnesejo živahnost in raznolikost, ob njih pa lahko najbolj izrazito opazujemo spreminjanje narave skozi letne čase. Knjiga *Sto trajnic na Slovenskem* opisuje izbor tistih trajnic, ki

ustrezajo novejšim, v tujini že nekaj časa uveljavljenim zakonitostim vrtnega oblikovanja. Avtorica Bernarda Strgar Satler je uveljavljena strokovnjakinja s področja gojenja in rabe trajnic. Redno spremlja najnovejše smernice v tujini in jih pogumno vnaša v naš prostor.

Zmaji

Tehniška založba Slovenije

Končno smo tudi v naši deželi dobili podroben priročnik *Zmaji* za »vzrejo in vzgojo zmajev«, kot piše v podnaslovu. Ta priročnik bo veliko pripomogel k razbijanju mita o zmajih kot neizmerno hudobnih bitjih, ki žrejo mladenke in pogumne viteze ter z bruhanjem ognja zažigajo miroljubne vasi. Številni ljudje imajo namreč še vedno pomisleke glede sožitja s temi močnimi bitji, in čeprav je minilo že več stoletij, odkar so zmaji nehali s svojimi grozodejstvi, se jih še vedno zelo bojijo. Avtor tega priročnika je svetovno znani preučevalec zmajev John Topsell. V njem se lahko poučimo: kako izbrati primerno pasmo; kako zmaju zgraditi kar najboljše bivališče; vse o valjenju zmajevega jajca; kako ga hraniti in negovati; vse o dresuri in jahanju; kako s svojim zmajem tekmovati na razstavah; in še mnogo več. Besedilo je opremljeno z več sto privlačnimi ilustracijami.

Skrivne združbe

4.

Založba Mladinska knjiga

Kakšna je bila religija keltskih druidov? Zakaj je kabala spet v modi? Kakšen je pravi obraz templjarjev? Od kod izvira mafija? Kako je organizirana Al Kaida? Knjiga *Skrivne združbe*, ki obravnava vsa ta in številna druga vprašanja, podaja najnovejša spoznanja o skoraj sedemdesetih verskih, političnih, iniciacijskih in kriminalnih skrivnih združbah od časov prvih faraonov pa do 21. stoletja, hkrati pa prinaša užitek razgibane, živahne pripovedi. V knjigi na veliko veselje bralca kar mrgoli skrivnostnih iniciacij, razkritih obredov, zarot in duhovnih iskanj.

V spomin velikemu slikarju

V torek so v galeriji Kulturnega doma v Gorici odprli spominsko razstavo tržaškega slikarja Lojzeta Spacala. Letos mineva sto let od njegovega rojstva, nedavno odprta razstava pa je le eden od dogodkov, ki so skozi vse leto potekali ob tej obletnici.

Razstava sicer sodi v okvir praznovanja 26. obletnice odprtja slovenskega goriškega kulturnega hrama (1981–2007), nastala pa je v sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev, Fundacijo goriške hranilnice in dežele Furlanije-Juljske krajine.

Lojze Spacal se je rodil leta 1907 v Trstu kot prvi od treh otrok. Leta 1929 so ga zaradi sodelovanja v antifašističnem gibanju aretirali

in zaprli v južni Italiji. Spacal je večkrat dejal, da je o slikarstvu resno začel razmišljati šele v času, ko je bil v zaporu. Po letu 1934 je nekaj let poučeval risanje na šolah v Trstu, nato je študij nadaljeval v Monzi in na milanski akademiji Brera. Leta 1942 so ga italijanske oblasti znova aretirale in ga poslale v taborišče v samostanu Corropoli v Abrucih. Po vojni je živel in deloval med Piranom, Trstom in

Škrbino na Krasu, kjer si je tipično kraško hišo preuredil v stanovanje in atelje. Leta 1958 je prejel prvo nagrado za risbo in grafiko na 29. bienalu v Benetkah, leta 1974 so mu v Ljubljani podelili Prešernovo nagrado, leta 1977 pa je prejel nagrado sv. Justina v Trstu. Umrli je leta 2000 v Nabrežini.

Spacal je po začetnih izkušnjah z umetniškimi tokovi dvajsetega stoletja, ki so vidne v poetičnem izrazu njegovih slik, monotipij in lesorezov iz razdobja štiridesetih in petdesetih let, začel postopoma razvijati povsem svojevrsten izraz abstraktnega slikarstva. Temeljna podlaga njegovih kompozicij so postali krajinski elementi, izčiščeni in preoblikovani v elegantne geometrijske like ali v večplastne reliefe, opredeljeni z jasnimi in močnimi barvami. V njegovih delih izstopajo sim-

V Gorici so odprli razstavo ob 100. obletnici rojstva Lojzeta Spacala.

bolične valence, ki nedvoumno odražajo neukrotljivo, globoko in prevzemajočo lepoto Krasa. Razstava Spacalovih del v goriškem Kulturnem domu bo na ogled od 21. decembra. A. M.

Hokus
zamrznjena specialiteta

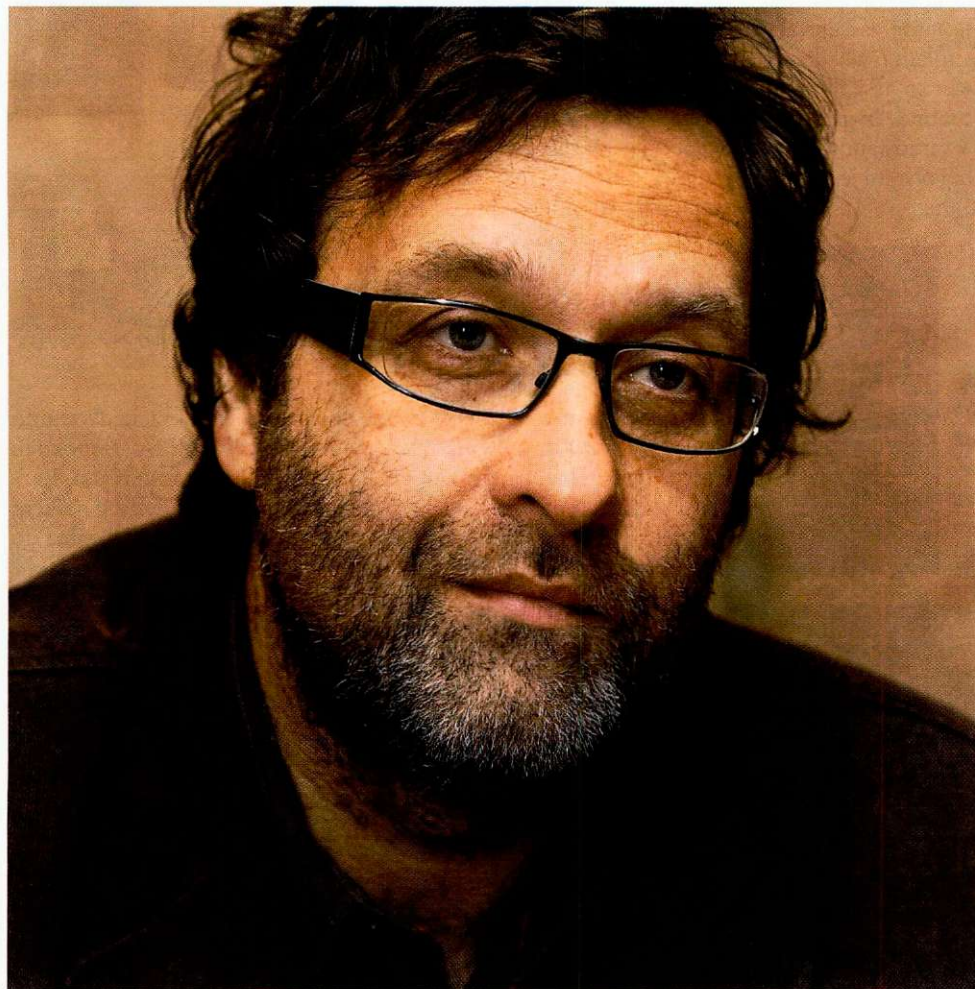
zelenjavni zrezki HOKUS
žitni polpeti HOKUS
sojini polpeti HOKUS

Število omejenih je neomejeno

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven

Pogovarjali smo se z Dušanom Uršičem, urednikom enega zasebnih radijev v Sloveniji, RadiaDur. Radijsko postajo vodi že od njenega začetka, v poplavi mnogih medijev na področju radiodifuzije pa ima po njegovih besedah vlogu butičnega izdelka.

Radijsko postajo vodite že od leta 1995. Kakšne so programske usmeritve RadiaDur in ali so se skozi čas kakor koli spreminjale?

Z veseljem poudarim, da od prvega aprila 1995 nismo niti za las spremenili programske usmeritve in smo pri tem ena redkih postaj. To pomeni, da verjetno vemo, kaj bi radi. In včasih, če je treba, gremo zaradi tega tudi z glavo skozi zid. A če človek ve, kaj bi rad in da je tako prav, mu to ni težko.

Poudarek v programskih vsebinah dajete zdravemu načinu življenja.

Glavna usmeritev je zdrav način življenja, ki se najbolj zrcali v našem predstavljanju, promociji in stimulaciji poslušalcev h gibanju. Rekreativni šport je zdrav način življenja, vrhunski pa absolutno ne, zato vrhunskemu športu

v našem programu ne namenjamo veliko pozornosti. Veliko pa se ukvarjamo z rekreacijo, že dvanajst let imamo tudi oddajo, imenovano MigiDur, ki v vsem tem času ni še niti enkrat odpadla. V njej se tisti, ki oddajo pripravljajo in izvaja, ukvarja z različnimi rekreativnimi športnimi disciplinami. Hkrati je v kontekstu oddaje nastala tudi podskupina, ki jo imenujemo Rekreativna ekipa Intersport MigiDur. V zadnjem času smo jo oživili, imamo profesionalnega trenerja Urbana Praprotnika in zelo sistematično treniramo tek. Na tek smo se osredotočili, ker je najbolj prvinski način rekreacije, v prihodnosti pa se bomo ukvarjali tudi s pohodništvom, kolesarstvom in plavanjem. Naše poslušalce želimo torej pripraviti k temu, da bi se več zdravo gibali, hkrati pa bi jim radi predstavili zdrav način življenja z druge strani – z vidika zdrave

prehrane in nestresnega načina življenja. Moram priznati, da več gibanja, redno prehranjevanje in manj stresno življenje manjkajo tudi meni. Sicer pa je stres stvar, ki jo pogojujeta ravnanje posameznika in odzivi okolice, ti pa so lahko izredno zoprni. Skratka, vse stvari, ki jih ustvarjam, delam zelo subjektivno, skozi to pa tudi program radijske postaje.

Nekateri vam očitajo nekoliko nacionalistično vodenje programskih vsebin.

Nacionalizem je beseda, ki je kompromitirana in napačno razumljena. Jaz sem nacionalist zato, ker sem velik privrženec svojega naroda. Zato pri tem zelo podpiram slovensko glasbo, zlasti popularno. Menim, da bi pozitiven nacionalist moral biti vsak Slovenec. Sicer pa bi pozitivnemu nacionalistu prej rekel domoljub, teh pa je pri nas zelo malo. Pri nas je veliko takšnih, ki po svojem narodu, po dosežkih njegovih posameznikov raje pljuvajo in jih omalovažujejo, vse, kar je tujega, pa kujejo v zvezde. Ljudje pa so v poznavanju tujega zelo omejeni, poznajo predvsem akterje z Balkana, drugih – predvsem zaradi vzgoje in medijev – pač niso imeli priložnosti spoznati.

To je torej razlog, da hrvaške glasbe sploh ne predvajate.

Hrvaške glasbe nam ni treba predvajati. Slovenska država mi je v uporabo ta čas zaupala tri frekvence RadiaDur. In če mi je to omogočila slovenska država, mislim, da je prav, da daje radijski program prednost tistim vsebinam, za katere kot slovenski državljan in domoljub mislim, da so primerne. To pomeni, da se vrti predvsem čim bolj kakovostna glasba mednarodnega izvora. In ker sem tudi glasbenik, mislim, da znam ločiti seme od plevla. Tudi kar zadeva slovensko glasbo, imam razmeroma ostre kriterije, a tako ostri kot pri tujem izboru vendarle ne morejo biti. Prav pa je – tako nam nalaga tudi zakon –, da se predvaja čim več slovenske glasbe, čeprav mislim, da zakon v splošnem ne bo povzročil kakšnega premika v pozitivno smer. Če je v glavah ljudi omalovaževanje slovenščine, slovenske glasbe in slovenstva nasploh, potem noben zakon tega ne bo preprečil. Treba je spremeniti miselnost v glavah, kar pa mislim, da je nemogoče narediti v dvajsetih letih, ker je dosedanjih šestdeset let mentalne okužbe preveč.

Prejšnji mesec je sodni izvršitelj želel RadioDur prisilno izseliti iz Cityparka, a se je izkazalo, da se odločba ni nanašala na prostore, v katerih je bil vaš studio.

Hoteli so z glavo skozi zid, in čeprav niso imeli pravne podlage, so nas na silo hoteli vreči ven. A jaz se za svoje imetje in za svojo dejavnost vedno potegnem tako, kot je treba, in sem se seveda tudi v tem primeru. Če bi inspekcija imela pravno podlago, potem bi tudi jaz reagiral drugače. Tako pa sem vztrajal in prišlo je pač do konflikta; nikakor ne pustim, da me izsiljuje nekdo, ki nastopa s pozicije močnejšega ter gre mimo zakona in etičnih norm. Tak sem pač v zasebnem in poslovnem življenju. Konflikt, do katerega je prišlo, bo zagotovo dobil epilog na sodišču. Mislim namreč, da so naredili hudo napako, s tem pa mojemu podjetju povzročili res veliko moralno in gospodarsko škodo.

Zakaj ste se kljub temu odločili za selitev?

Mislim, da je v naravi vsakega človeka, da če ga nekdo v svoji okolici kaj dosti ne mara, se pač umakne. Poiščeš prijatelje oziroma poslovne partnerje, s katerimi lahko živiš in ustvarjaš v sožitju.

Ali je predvidena deložacija imela politično ozadje?

V primeru konflikta s Cityparkom moram reči, da neposredno v parcialnem smislu kakšne politične konotacije tega konflikta ni bilo. Je pa res, da je Dušan Uršič prišel na radijske postaje delat leta 1982 in je od takrat naprej v tem poslu. In ker ima v marsikaterem smislu dokaj samosvoje poglede, je včasih zelo moteč element v sožitju kumrovško navdahnjenih levičarskih predstavnikov novinarske in politikantske drhali, ki z roko v roki drži v šahu ta narod že več kot pol stoletja in ga bo – tako kaže – še naprej.

Kakšni so načrti za prihodnost vaše radijske postaje?

Prej sem s ponosom poudaril, da programa oziroma programske naravnosti nismo menjali in je seveda tudi v prihodnje ne bomo. Je pa zagotovo v tem času – sicer z nespremenjenimi nameni, pa vendarle – treba sistem razvijati naprej. To pomeni kakšno tehnološko izboljšavo pri formatu programa pa tudi kakšno vsebinsko nadgradnjo. Moram pa reči, da če človek živi v ustvarjalnem miru in svojim idejam pusti leteti, lahko zadeva razmeroma hitro napreduje. A če se moraš ob tem ukvarjati še s takšnimi neumnostmi, kakršna je bila omenjena deložacija, ali pa z nekaterimi nesramnimi potezami konkurence, ki zelo spletkarsko in nemoralno rovari v ozadju in poskuša škodovati, kjer koli in kakor koli le more, gre ta programski razvoj bolj počasi. Gre pa, ker si tega želim. Malo me zavirajo, a to je tudi vse.

vim zafrustriranim naslednikom vračamo vsi, čeprav so imeli koristi od njega samo oni. In s tem denarjem, shranjenim kdo ve kje v tujini, so pokupili medije. Medij pa je najpomembnejša stvar v procesu »kretenizacije« ljudstva, ki je nujno potrebna, da ljudi držiš v šahu – da lahko z anonimnim človekom na pol dvomljive preteklosti denimo dobiš predsedniške volitve s 70 odstotki. To je čista manipulacija, a ljudje se tega sploh ne zavedajo, saj bi v nasprotnem primeru iskali druge informacije in bi mislili s svojimi glavami. Žalosti me predvsem to, da ta »kretenizacija« traja, kot rečeno, že 60 let in se še nadaljuje. K temu pripomore tudi večina revežev, ki pride s FDV s svojo diplomom – so pač vojaki Lukšiča ter njemu podobnih predavateljev in doktorjev – kumrovških učencev. Ko razmišljam o tem, se večkrat spomnim enega ključnih verzov z mojega CD, da je število omejenih neomejeno.

Medij je najpomembnejša stvar v procesu »kretenizacije« ljudstva, ki je potrebna, da ljudi držiš v šahu, da denimo lahko z anonimnim človekom na pol dvomljive preteklosti dobiš predsedniške volitve s 70 odstotki.

Kakšna pa je v splošnem prihodnost manjših zasebnih radijskih postaj?

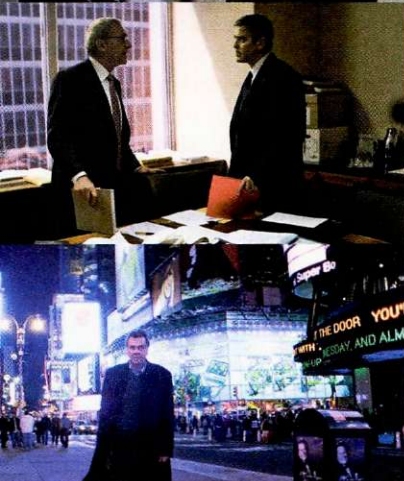
Pred desetletjem ali dvema smo se začeli pogovarjati o globalizaciji, ki je seveda zadel tudi nas in tudi naš posel – radiodifuzijo. V slovenskem prostoru je prišlo do velikega združevanja radijskih postaj, a z določeno anomalijo. V tujini se namreč združujejo po načelu komercialnega in poslovnega, pri nas pa predvsem na podlagi ideologije. Naj ponazorim; vsi vemo, kdo je denacionaliziral premoženje, nihče pa ni nikoli nikogar vprašal, kdo ga je nacionaliziral po vojni. To je zelo zanimivo vprašanje, ki se navezuje na tisto, s čimer bom nadaljeval. Po vojni dejansko nista nacionalizirali ne Jugoslavija ne Slovenija, ampak je imetje tako imenovanih buržujev in njim podobnih prevzela zveza komunistov – komunistična partija. Zdaj, v času denacionalizacije, pa revežem, od katerih jih je mnogo že umrlo, oziroma njih-

Razvoj zasebnih radijskih postaj je toliko pomembnejši prav za razvoj alternative ...

Radijske postaje, ki so se združile, imajo svoje poslanstvo točno določeno, manjše pa lahko vztrajamo pri enakih vsebinah kot doslej. RadioDur ni politično odvisen radio, tudi v času predvolilne kampanje naš program ni bil kontaminiran s politiko. Če bi prek našega radia oglaševala Lojze Peterle in Danilo Türk, bi sicer zavrteli oboje, a le zato, ker potrebujemo denar. Ker pa nobeden od njiju ni oglaševal, smo bili čisto zadovoljni in smo se lahko še naprej ukvarjali s tematiko, ki sem jo opisal na začetku. Sicer pa menim, da imajo majhni radii zlasti funkcijo butičnih izdelkov, če so pač dovolj kakovostni. Poleg tega še vedno lahko delujejo na neki romantični podlagi in imajo pač svoj krog zvestih poslušalcev. In to ne glede na okolico, ampak preprosto, ker je nekdo trdno prepričan, da dela prav in da je prav, da to dela.

Urejevalec

Monika Maljevič

V filmu Michael Clayton spoznamo odvetnika znane odvetniške pisarne, ki mora opravljati najbolj umazana dela loščenja ugleda strank, ki se znajdejo na drugi strani zakona.

Michael Clayton, igra ga George Clooney, je »urejevalec« v Kenner, Bach & Ledeen, enem največjih podjetij za korporacijsko pravo v New Yorku. Po naročilu enega od ustanoviteljev podjetja Martyja Bacha (Sydney Pollack) mora kot nekdanji javni tožilec iz družine policistov opravljati najbolj umazana dela. Pospravlja nered za strankami, pri čemer se ukvarja z vsem – od pobeglih povzročiteljev nesreč, škodljivih zgodb v medijih do kleptomanskih soprogov in pokvarjenih politikov. Čeprav je izčrpan in nezadovoljen s službo, je Clayton neločljivo povezan s podjetjem.

V agrofarmaceutskem podjetju U/North je kariera glavne svetovalke Karen Crowder (Tilda Swinton) odvisna od razrešitve procesa, za katerega se zdi, da ga podjetje Kenner, Bach & Ledeen že pelje proti uspešnemu koncu. Ko najboljši pravnik v podjetju, briljantni Arthur Edens (Tom Wilkinson), doživi živčni zlom in poskuša sabotirati primer, Bach pošlje Michaela Claytona v boj s to katastrofo. Ob tem pa se Clayton sooči z realnostjo, kdo je postal ...

Reševanje umazanih težav George Clooney igra naslovno vlogo

Michael Clayton

Režija: Tony Gilroy

Žanr: drama/triler

Scenarij: Tony Gilroy

Produkcija: George Clooney, Steven Soderbergh, Anthony Minghella

Igrajo: George Clooney, Sean Cullen, Tom Wilkinson, Tilda Swinton, Sydney Pollack, Michael O'Keefe, Ken Howard

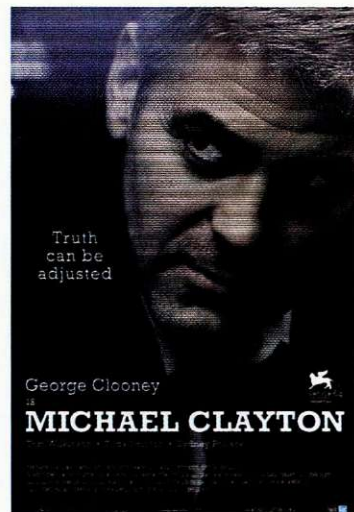
Premiera: 29. 11. 2007

Distribucija: BL Blitz Film & Video Distribution

Michaela Claytona, »urejevalca« pri podjetju Kenner, Bach & Ledeen, enem najpomembnejših podjetij za korporacijsko pravo na Manhattanu. Kot nekdanji javni tožilec iz delavske soseske je Clayton neke vrste anomalija v »podjetju belih čevljev«; kljub petnajstletni karieri ga še niso povišali v partnerja in ga verjetno tudi nikoli ne bodo. Njegov šef Marty Bach gleda sicer nanj kot na neprecenljivo premoženje podjetja, vendar le znotraj njegove »niše«, ki je zadolžena, da hitro in tiho čisti umazane situacije podjetja.

»Michaelu gre reševanje težav drugih ljudi odlično od rok, toda film ga ujame na vrhuncu njegovega nezadovoljstva z lastno kariero,« je dejal George Clooney, ki je bil tudi izvršni producent filma. »Začel je z ambicijami, da bo postal odvetnik na sodišču, ampak z leti se je spremenil v nič več kot asistenta za reševanje najbolj umazanih težav.«

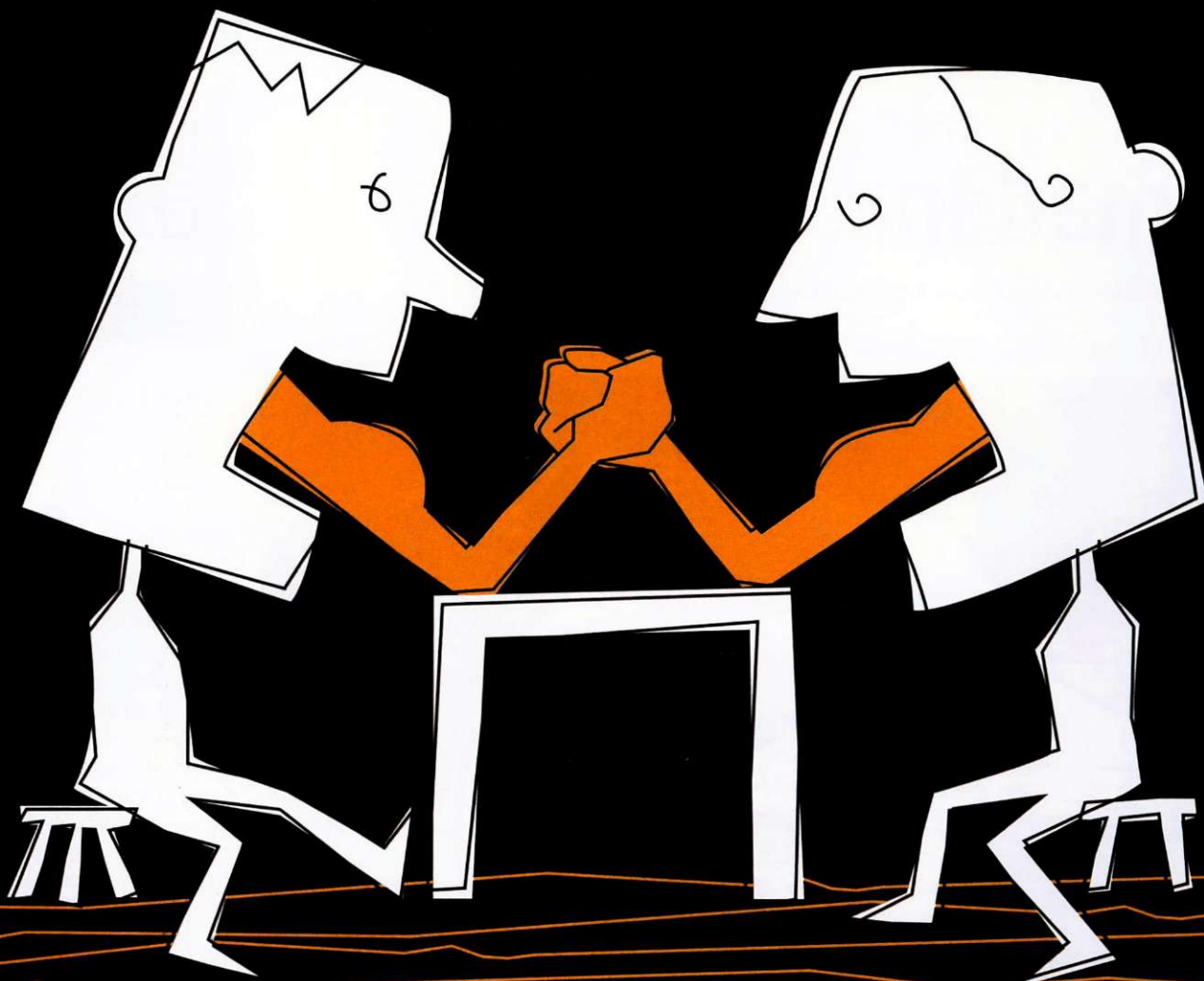
»Michael Clayton je 45-letni tožilec, ki čuti, da s svojim življenjem ni naredil tistega, kar bi lahko. Počasi začenja misliti, da bi bil moral početi kaj drugega, da bi mu lahko šlo bolje,« pravi scenarist in režiser Gilroy. »Sprejel je nekaj slabih odločitev in veliko kompromisov. Prišel je do točke v življenju, ko bo naslednjih nekaj njegovih odločitev odločilo, kdo sploh je. Kako ljudje sprejemamo te

odločitve – kako nas pri tem žene strah, želja po udobju, inercija in samoohranitveni nagon –, to je gorivo zgodbe o Michaelu Claytonu,« pojasnjuje Gilroy.

V tem obdobju njegovega nezadovoljstva Michaela Claytona pošljejo, da bi preprečil škodo, ki bi jo lahko naredil Arthur Edens, glavni pravnik podjetja Kenner, Bach & Ledeen. Kot zagovornik v primeru U/North je Arthur nenadoma doživel krizo vesti, saj je našel neizpodbiten dokaz o moralni pokvarjenosti svoje stranke. Vlogo igra nominiranec za oskarja Tom Wilkinson, ki je opazil: »Gre za trenutek razodetja. Arthur je vrhunski strokovnjak, ki že leta igra to igro, vendar nenadoma spozna, da je zagovarjal raka.« **D**

Čigava bo najmočnejša?

- 1. Goran Širok - Gogi, mariborski brezdomec:** "Boli me, da ljudje nimajo več srca. Danes se že skorajda bolje godi živalim v azilu kot nam, brezdomcem."
- 2. Mag. Vinko Ošlak, filozof:** "Navada je, da politiki, ko se odpravljajo v pokoj in se jim ne more nič več zgoditi, spregovorijo nekaj iskrenih stavkov."
- 3. Dr. Franc Rode, kardinal:** "Fantje in dekleta, odgovornost do naroda se začne v postelji."
- 4. Jurij Hudolin, književnik:** "Naj se sprijaznim, da je esenca mojega slovenskega naroda v frajtonarici in jodlanju?"
- 5. Miša Molk, TV-voditeljica in urednica:** "Delo ne zaudarja več po proletariatu, kombinezonih, ampak po prešvicanem armaniju."
- 6. Vladimir Rukavina, direktor Narodnega doma Maribor:** "Treba bo znati pritegniti vso slovensko pamet in je nekaj uvoziti

tudi iz tujine, da nas obvaruje slabih plati naše majhnosti in samozadostnosti."

7. Dr. France Bučar, prvi predsednik slovenskega parlamenta: "Kaj pa mislite, da počnejo obveščevalne službe? A o tem se ne govori javno. Tudi v svetem zakonu se pogosto skače čez plot, a če te dobijo, je škandal."

8. Dr. Jure Zupan, bivši minister: "Ko še nisem bil v politiki, sem o njej vedel le, da izrečeni 'da' pomeni 'morda', 'morda' pomeni 'ne', 'ne' pa ne smeš izreči nikoli, drugače to ni politika."

9. Ivan Simič, direktor davčne uprave: "Vse je odvisno od posameznika: ali šparaš vse življenje in si tik pred smrtjo kupiš hišo ali pa najameš kredit zanj in jo odplačaš, tik preden umreš."

10. Matjaž Gantar, gospodarstvenik: "Nismo v Ljubljani najbolj pametni in ne vemo vsega."

SMS-glasovanje: pošljite VECER BOBX (X je številka izjave), ime, letnico rojstva in pošto številko na 2929. Primer: VECER BOB4 JURE 1978 2000. Povratni SMS je brezplačen. Splošni pogoji SMS-glasovanja so na SMScity.net/Vecer.

Nagrada:
Garmin Nüvi 760
+ AdriaRoute

Bob leta 2007

Glasujte za izjavo, ki je po vašem mnenju najmočnejša. Izpolnjeno glasovnico izrežite, jo pošljite na naš naslov (ČZP Večer, d.d., 2504 Maribor) do vključno 21. decembra 2007 in sodelujte v žrebanju za nagrado. Svoj glas lahko oddate tudi prek SMS-a ali na www.vecer.com/bob

VEČER

IME IN PRIIMEK

NASLOV

POŠTNA ŠTEVILKA IN POŠTA

E-NASLOV

ŠT. IZJAVE, ZA KATERO GLASUJEM

SEM NAROČNIK VEČERA

DA	NE

Primadona

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač, oba SAGA Institute

Alfa romeo 159 1,9 JTDM 16V Q-tronic distinctive

snjen k tlom. Zaradi tega je prostor za registrsko tablico pomaknjen na levo stran. Žarometi so piščali koncertnih orgel. Po trije na vsaki strani. Za luči in smerokaze. Maska je videti kot ostre mačje oči. Agresivno, a lepo. Platišča z velikimi sedmimi luknjami, v tej izvedbi velika kar 18 palcev, so zadosti veliko mašilo za blatnike. Bočna linija in zadek pa povsem spominjata na njeno predhodnico, alfo 156. Ker Italijani niso našli primerne kljuge za prtljažnik, ki bi ostala neopazna, so se ji preprosto odpovedali. Estetika pred uporabnostjo. Zato je prtljažnik mogoče odpreti samo s pritiskom tipke na kontaktnem ključu in s tipko, ki je nerodno postavljena v kabino, zraven stikal za bralne lučke.

Nekateri jekleni konjički so, čeprav so na trgu šele leto ali dve, že videti stari in so potrebni kozmetičnih popravkov. A alfa 159 ima slajše skrbi. Čeprav je na trgu že tretje leto, je videti, kot bi pravkar prišla iz lepotilnega salona. Sveža in urejena. Kot nekatere primadone iz njene domovine Italije.

Videz vleče Njena pojava človeka nikakor ne more pustiti hladnega. S čustvi nabita zunanost še vedno obrača glave in privablja poglede. Nos avtomobila z edinstvenimi žarometi je priti-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI

vrsta motorja

ALFA ROMEO 159 1,9 JTDM 16V

turbodizelski, štirivaljni, vrstni,
4 ventili na valj

prostornina v ccm

1.910

moč v kW (KM) pri vrt./min

110 (150) pri 4.000

največji navor v Nm pri vrt./min

320 pri 2.000

menjalnik

samodejni, šeststopenjski

pogon

na sprednji kolesi

mere (dolžina x širina x višina) v mm

4.661 x 1.830 x 1.422

medosna razdalja v mm

2.703

prtljažnik v litrih

405 – 445

masa praznega vozila (nosilnost) v kg

1615 (ni podatka)

največja hitrost v km/h

207

pospešek 0-100 km/h v s

9,6

poraba (po normah EU) v l/100 km

9,9/5,7/1

poraba na testu v l/100 km

8,3

cena vozila v EUR

28.900

Kabina ugaja Notranjost je predvsem svetla. Od sedežev do stropnih oblog. Ker gre za občutljivo barvno kombinacijo v alkantari, se kot taka tudi hitro umaže. Vse lepo in prav, vendar majhnim otrokom ne moreš dopovedati, koliko stane takšno oblaženje in kako težko ga je očistiti. Zopet estetika pred uporabnostjo. Sedeži so popolno razvajanje za voznika in sopotnika. Tudi morebitni potniki zadaj se ne morejo pritoževati nad pomanjkanjem prostora. Tu je 'stodevetinpetdesetica' naredila bistveni kvantitetni preskok od svoje predhodnice. K vozniku pomaknjena sredinska konzola je odeta v pravi aluminij, le kulisa samodejnega menjalnika ni iz te 'zgodbe', saj je tam poceni škripajoča plastika. V sredini voznikovega vidnega polja sta brzinomer in merilnik motornih vrtljajev. Med njima je multimedijski zaslon, ki prikazuje funkcije potovalnega računalnika (dve hkrati), avdionaprave, telefona in sistema Blue & me. Na sredinski konzoli najdemo še tri majhne merilnike, ki prikazujejo tlak turbopuhala, temperaturo hladilne tekočine in nivo goriva. Kokpit žari v agresivni rdeči barvi, sama osvetlitev pa je ena najlepših sploh.

Športni dizel Pogonski sklop sestavlja koncernsko znani 1,9-litrski štirivaljnik z močjo 110 kW in samodejni, šestopenjski menjalnik, poimenovan Q-tronic. Skupaj tvorita ne ravno posrečeno kombinacijo. Značilnost tega pogonskega agregata je, da se razživi šele nad 2000 vrtljaji, menjalnika pa, da ima zelo dolga prestavna razmerja in ne pusti ročnega vmešavanja v menjavanje prestav, če motorni vrtljaji niso višje od številke 2000. Svoje neodobravanje podkrepi še z nadležnim piskom. V praksi to pomeni, da se motor vedno vrtil s kakšnim tisočakom preveč, kar posledično pomeni večjo porabo goriva in več hrupa. Le-ta se zmanjša, šele ko avtomobil doseže hitrost nad 130 km/h in menjalnik prestavi v šesto prestavo. Povzetek: če se želite peljati v šesti prestavi, se boste peljali nad slovensko avtocestno omejitvijo. Kazni za kršilce pa niso prav nizke. Zato povprečna poraba kljub relacijiški vožnji nikakor ni padla pod 8 litrov na 100 prevoženih kilometrov. Možnost izbire je še vedno 2000 evrov cenejša izvedenka z ročnim menjalnikom. Ni treba posebej poudarjati, da je seznam opreme dovolj zajezen tudi za najpeticnejše kupce in da čelne, bočne in kolenske zračne blazine skrbijo za visoko raven pasivne varnosti.

Alfa 159 je še vedno lepota, ki ne potrebuje lepotnih dodatkov, da bi kljubovala staranju. Nekaterim je ta kvaliteta dana že v genih. In alfa 159 to ima. **D**

Novice

HONDA FCX CLARITY Honda je na salonu v Los Angelesu predstavila vozilo na gorivne celice FCX (efceiks) clarity. Prodajati ga bo začela poleti 2008. Gre za novo generacijo vozil na vodikov pogon brez emisij.

NISSAN GT-R Le dva meseca po sprostitvi prednaročil za ekstremen športni avtomobil nissan GT-R (geteer) se je na Japonskem zanj odločilo že 2.282 kupcev. Tako je avtomobil razprodan za 11 mesecev vnaprej.

FIAT 500 Dva in dvajset evropskih novinarjev je izbralo Fiatovo 'vročo žemljico', malčka cinquecento, za avtomobil leta 2008. Naslov si je zagotovil pred mazdo2 in novim mondeom.

SUBARU JUSTY Končno spet mali subaru pri nas. Justy je s ceno 11.700 evrov cenovno ugoden, predvsem pa varčen in čist avtomobil.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stp)
Celovška cesta 206

Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

Odprto:	
pon – pet	07.00 – 18.00
sobota	07.00 – 13.00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

V boj s pljučnico

Barbara Prevorčič

Pljučnica oziroma pnevmonija je vnetje, ki prizadene en del pljuč ali celotno pljučno tkivo. Povzročijo jo bakterije ali virus, lahko pa se razvije tudi kot posledica komplikacij pri gripi. V vsakem primeru gre za resno bolezen.

Pljučnico povzročijo bakterije, virusi, glivice in drugi mikroorganizmi.

Vnetja dihal povzročijo bakterije, virusi, glivice in drugi mikroorganizmi. Prejšnje virusne okužbe, gripa in druge bolezni pa lahko pospešujejo nastanek, saj zmanjšajo odpornost telesa, kar omogoča, da lahko nevarne bakterije vdrejo v telo. V zimskem času so v okolju drugačne razmere: vdihavamo mrzel zrak, poleg tega se izmenično giblamo v toplem in hladnem zraku. Ljudje okrog nas so prehlajeni in širijo mikroorganizme, ki so morda prevelik izziv za našo oslabele obrambo. Tedaj zbolimo za infekcijo v nosu ali žrelu, lahko pa tudi za infekcijo spodnjih dihalnih poti ali pljuč. Lahko imamo akutni bronhitis, morda poslabšanje kroničnega bronhitisa ali celo pljučnico. In kako slednjo prepoznamo? Simptomi pljučnice so lahko pri

vsakem posamezniku drugačni, odvisni od starosti človeka in od vrste povzročitelja.

Znaki Za pljučnico, ki jo povzročajo bakterije, je najbolj značilen nenaden začetek z zvišano temperaturo, mrzlica, pogosto izkašljevanje večinoma goste, gnojne sluzi, težave pri dihanju (kratak dih), pospešeno dihanje in bolečine v prsih. Na bolezen se lahko povsem drugače odzovejo otroci: imajo bolečine v trebuhu, bruhanje, so zaspani ali pa sploh ne morejo spati, so nerazpoloženi, odklanjajo hrano in pijačo. Pojavijo se znaki izsušitve: suha usta, manj solz, manjše izločanje urina, »gostejši« urin ... Prav tako velja nameniti pozornost barvi otrokovih ustnic (modrikasto siva) in konicam prstov ter drugi koži, kar je znak hudega

pomanjkanja kisika zaradi težav z dihanjem.

Zdravljenje Pljučnica, ki jo povzročijo bakterije, se zdravi z antibiotikom. Antibiotik večino bakterij uniči že v nekaj dneh, zato se

bolnikovo počutje kmalu izboljša. Če se zdravilo jemlje premalo časa, lahko nekaj bakterij preživi in okužba s težavami se ponovi. Preživele bakterije, ki so bile v stiku z antibiotikom, lahko postanejo odporne (rezistentne), zato zdravila ob vnovični okužbi niso več učinkovita. Vsekakor se morajo bolniki, ki bolehalo za pljučnico, odpovedati kajenju, čezmerni aktivnosti, učinkovito se morajo izkašljevati in uživati morajo veliko tekočine. Pri zdravljenju otrok priporočajo, da se poleg doslednega jemanja zdravil upoštevajo še ukrepi za izboljšanje splošne odpornosti. Otroku je treba redno dajati predpisano zdravilo in preveriti, ali ga je res pojedel ali popil; svetuje se jemanje zdravila med obrokom (da bo zdravilo res učinkovito delovalo, mora biti v telesu v dovolj veliki koncentraciji, ki se lahko doseže samo z rednim dajanjem v predpisanih časovnih razmikih); pomagati mu je treba pri izkašljevanju; v začetku bolezni je treba obiske omejiti, še posebno majhnih otrok in tistih, ki so prehlajeni in kašljajo. Otrok naj veliko počiva in pije dovolj tekočin za lažje izkašljevanje in preprečevanje izsušitve ob visoki temperaturi.

Preventiva V tem letnem času je okoli nas ogromno bakterij in virusov. Kaj lahko naredimo sami, da preprečimo vnetje dihal? Za pljučnico, ki jo povzročijo bakterije, obstaja cepivo. Zdravnik lahko ugotovi, ali ste podvrženi temu tipu pljučnice in ali bi se morali cepiti. Sicer pa lahko za obrambo proti infekcijam veliko storimo tudi brez zdravil, in sicer s primernim oblačenjem, s pi-

Odpornost krepimo z zdravim načinom življenja.

Na kratko

HRANA ZA MOŽGANE Nedavna raziskava dokazuje, da uživanje rib pozitivno vpliva na kognitivne sposobnosti. Že več kot 10 gramov naj bi vplivalo na večje miselne sposobnosti. Znanstveniki so v raziskavi opazovali 2.000 udeležencev v starejšem življenjskem obdobju in ugotovili, da na boljše dosežke vpliva že več kot 10 gramov zaužite ribe na dan. S povečanjem količine uživanja rib so se izboljšali tudi rezultati testov. Najbolje so se odrezali tisti, ki so na dan zaužili okrog 75 gramov rib. Znanstveniki menijo, da so za to zaslužne maščobne kisline omega 3, ki jih vsebujejo ribe, čeprav neposredne povezave niso dokazali.

Koristne so maščobne kisline omega 3.

JOGURT ZA HUIŠANJE Ženske, ki na dan pojejo tri ali več jogurtov, imajo za 15 odstotkov nižji indeks telesne mase od tistih, ki jogurta ne jedo. Poleg tega imajo ženske, ki jedo jogurt, še dve prednosti. S tem mlečnim izdelkom namreč poskrbijo za dnevne potrebe po kalciju in vitaminu D. Avtorji študije še ugotavljajo, da je jogurt zelo praktična

tjem toplih tekočin, z uživanjem prehrane, ki vsebuje primerno količino beljakovin, veliko vitaminov in mineralov, z gibanjem. Alkoholne pijače dodatno oslabijo obrambne zmožnosti, zato niso priporočljive, prav tako ne kajenje. Če zaradi kakršne koli bakterijske okužbe jemljete antibiotike, morate zaužiti vse tablete, kot vam je bilo predpisano, in ne predčasno končati zdravljenja.

Pri otrocih Otrok dobi pljučnico najpogosteje tako, da vdihava zrak,

v katerem so njeni povzročitelji. Okuženi bolniki s kašljem in smrkanjem namreč razširjajo bakterije in viruse v okolico, ob tesnem stiku z njimi pa se otroci lahko okužijo. Otroku lahko pomagamo preprečiti okužbo, s tem da zmanjšamo možnost prehladov in drugih bolezni dihal. Čim dlje ga zadržimo v varstvu doma oziroma ga vključimo v varstveno skupino, kjer je število otrok manjše. Otrok naj se izogiba stikom z bolniki, ki kašljajo in smrkaajo. Matere naj poskušajo otroka dojiti in ne hraniti

hrana. Lahko ga odnesemo s seboj, je v praktični embalaži, lahko se uživa kot dodatek k jedi ali kot samostojna jed. Pred dvema letoma je nizozemsko podjetje DSM na trg dalo jogurt fabules, ki ima sestavine, ki zmanjšujejo apetit. Naravne sestavine v tem mlečnem napitku za več ur odložijo znake lakote, ki se pojavijo v določenem času po obroku.

VEČ KOT ROŽA Ciklamo poznamo le kot ljubko rožo, vendar ima tudi zdravilni učinek. Vendar ciklame, ki se uporablja v medicini, ne smemo zamenjati s sobno rastlino, saj je veliko manjša in ima svetlo rdeče cvetove. V zdravilstvu se uporablja korenina ciklame, ki jo narežemo na kosce, jih nato posušimo in zmeljemo. Če dodamo še med, dobimo odlično mazilo, ki pomaga pri celjenju odprtih ran. Alkoholni izvleček pomaga pri vremenski preobčutljivosti, migreni, šumenju v ušesih. Priporoča se zaužitje alkoholnega pripravka dvakrat na dan, in sicer po deset kapljic.

Ciklama ima zdravilne učinke.

Otrok naj dosti počiva in pije dovolj tekočin.

po steklenički. Še nekaj nasvetov: če ste prehlajeni, si med kašljanjem z roko ali robcem zavarujte usta, saj boste s tem zmanjšali možnost za razsoj kužnih delcev v okolico; pogosto si umivajte roke, ker so tudi na njih kužni delci; ne kadite! Dojenčki in otroci, ki so izpostavljeni tobačnemu dimu, so bolj dovzetni za nastanek težav z dihalni, od blagih prehladov do hudih pljučnic. Otrokovo odpornost pa zelo dobro krepimo tudi z zdravo uravnoteženo prehrano in gibanjem na svežem zraku.

Previdnost ni odveč Pljučnico moramo jemati zelo resno, saj je kljub bogatim kliničnim izkušnjam, dokaj lahko prepoznavnim znakom in možnostim, ki jih ponujajo sodobna diagnostika in antibiotične terapije, umrljivost zaradi te bolezni žal še vedno desetkrat večja od umrljivosti pri drugih infekcijskih boleznih. Evropska poročila o letni incidenci pljučnice govorijo o 3 do 5 primerih na 1.000 odraslih prebivalcev. V posameznih deželah v zimskem času oboli kar 10 do 15 odstotkov vsega prebivalstva.

SEJEM

RABLJENE
zimsko športne
OPREME

VSTOP PROST

Pripravili smo ogrevan šotor, kjer bodo na voljo brezplačne stojnice za prodajalce, dobro glasbo in tematske delavnice za otroke.

Trg med dvorano A in tržnico

1. december
od 9-20 ure

2. december
od 9-17 ure

BTC CITY je v decembru odprt tudi ob nedeljah
in 26.12. od 9.00 do 17.00 ure.

To je moje mesto www.btc-city.com

Kitajska roka – karate

Kristjan Stranščak, foto: arhiv Demokracije

Športne borilne veščine oziroma karate imajo dolgo tradicijo, predvsem pa dolgo pot razvoja. Danes je karate globoko ukoreninjen v vse svetovne populacije in nič drugače ni pri nas. Začetki karateja v Sloveniji segajo v leto 1964.

Če želimo razumeti sodobni karate in spremembe, ki so se zgodile v svetu borilnih veščin v 20. stoletju, se moramo ozreti v preteklost, saj vsa sedanja spoznanja izvirajo iz preteklosti. Pri odkrivanju zametkov karateja že na začetku naletimo na vprašanje zgodovinske resnice. Vzrok je v majhnem številu ohranjenih dejstev. O začetkih karateja se je ohranilo le majhno število verodostojnih pisanih virov. Zato se je treba zadovoljiti z zgodovinskimi viri, ki so se ohranili v fragmentalni obliki kot legende in miti, pri tem pa paziti na vse primesi vzhodne mistike in religije. Vsekakor pa je dejstvo, da zgodovino karateja delimo na štiri razvojna obdobja.

Indijski menih Bodhidharma, duhovni oče karateja

Kitajski izвори Kitajski izvirajo od okoli 2600 let pred Kr. V tem času govorimo o začetkih arhaičnega karateja, ki je na Kitajskem šele v 16. stoletju postal avtohton sistem borilne veščine. Duhovni oče karateja je indijski menih Bodhidharma, ki je leta 520 prišel na Kitajsko, da bi razširil zen-budizem. Po obisku na cesarjevem dvoru se je ustavil v samostanu Shao Lin. Opazil je, da so duhovniki šibkega zdravja, zato je oblikoval sistem telesnih vaj z imenom shih-pa lohan shou ali 18 boksarskih tehnik (danes znane kot kata sanchin). Iz tega se je kasneje razvil shaolinski

boks, ki je močno vplival na naslednje razvojno obdobje.

Okinavsko obdobje Konec 14. stoletja so se začeli trgovski stiki

Okinave s celinsko Kitajsko, prek katerih so na otočje prispale različne oblike kitajskega boksa. Te so se hitro pomešale z avtohtonimi oblikami borilnih veščin. Splošna oznaka za novonastale oblike je bila »te«. Priljubljenost veščin in zanimanje za izvirne oblike kitajskega boksa, še posebej pri okinavskem plemstvu, sta se povečevala in privedla do pogostih potovanj na Kitajsko z namenom poglobitve in dopolnjevanja znanja. Konec 18. stoletja se v imenu ene od oblik okinavskih veščin prvič pojavi zapis »karate« v prvotnem pomenu »kitajska roka«. Proti začetkom 19. stoletja so se iz množice raznovrstnih oblik izluščile tri najbolj razširjene oblike shuri-te, naha-te in tomari-te, poimenovane po krajih nastanka. Te tri oblike predstavljajo jedro, ki ga lahko opišemo kot »okinavski karate«.

Japonski od leta 1920 V tem času karate dobi japonski naziv »prazna roka«. Doživi velike reforme, ki ga obogatijo v metodičnem in filozofskem smislu, začne pa se govoriti tudi o nastanku japonskega karateja. Njabolj je na oblikovanje japonskega karateja vplival Gičin Funakoši, ki ga je tudi sam reformiral. Karate so še pred 2. svetovno vojno uvedli v japonski šolski sistem po zgledu z Okinave. Hkrati je tekel tudi naravni proces razvoja in mladi mojstri so okinavski karate še nadalje sistematizirali in dopolnjevali z novimi spoznanji. Sprva so veščino, ki so jo poučevali, imenovali »karate«, a z razvojem so se hitro izoblikovale nove različice oziroma slogi, ki so bili dovolj različni od okinavskega karateja, da so dobili svoja imena. Hkrati je tudi izvirni okinavski karate nadaljeval svojo razvojno pot in prek povratnih vplivov iz Japon-

ske nadgradil tradicionalne oblike v modernejši z novimi imeni. Imena so se predvsem oblikovala z dodajanjem končnic, ki sledijo določenim smernicam, kot so veščina in tehnika (džutsu), način in slog (rju) ter pot oziroma način življenja (do).

Širitve karateja po svetu Večstoletna izolacija fevdalnega japonskega cesarstva pred vplivi tujcev, predvsem Evropejcev, se je končala šele konec 19. stoletja. Od začetkov 20. stoletja dalje je svet postopno znova začel spoznavati japonsko kulturo, med drugim borilne veščine. A tako prva kot druga svetovna vojna sta proces zelo upočasnili, tako da je do pravega vala širitve japonskih borilnih veščin prišlo šele po letu 1945. Karate in druge japonske borilne veščine so širili tuji vojaki, ki so bili nastanjeni v okolici Okinave in Japonske ter so se borilnih veščin tudi naučili. Enako je tudi z emigracijami japonskih in

okinavskih pa kasneje korejskih mojstrov v države po svetu, kjer so začeli poučevati svojo veščino. Tako se je do danes karate razširil v skoraj vse države sveta in je ena izmed najprepoznavnejših azijskih borilnih veščin. Čeprav je v temelju okinavsko-japonska kulturna vrednota, je sčasoma postal nekakšna svetovna borilna veščina.

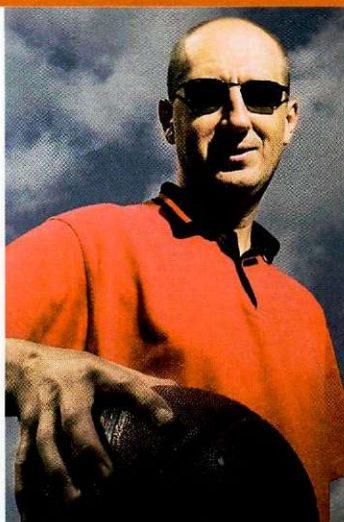
Karate v Sloveniji Na prve poskuse vadbe karateja v Sloveniji naletimo leta 1964 v Mariboru. V okviru Judo kluba Branik sta karate začela gojiti Jože Kukovec in Boris Vodopivec. Njuna aktivnost je bila omejena na demonstracije, ki sta jih prirejale za svoje prijatelje. Toda ta dejavnost je kmalu zamrla. Prvi klub karateja v Sloveniji je bil ustanovljen 11. oktobra 1967 v Krškem. Trener kluba je bil Stane Iskra, pionir slovenskega karateja. S karatejem se je seznanil v zagrebškem centru Budokai pri dr. Eminu Topiču, svoje znanje pa je nato prenesel v Slovenijo. Drugi vidnejši pionir slovenskega karateja je dr. Ervin Pečnik iz Dravograda. Za karate se je navdušil v času, ko je v Zagrebu študiral medicino. Leta 1968 se je vrnil domov. Okrog sebe je zbral skupino mladih zanesenjakov in oktobra istega leta ustanovil klub na Ravnah na Koroškem. Novembra 1968 je pri republiški judo zvezi prišlo do formiranja Karate odbora Slovenije. V odboru so delovali Karate klubi Branik Maribor, Gorenje Velenje, Ravne na Koroškem, Krško in Rogaška Slatina. Za predsednika je bil izvoljen Ervin Pečnik (Ravne). Ker so bili karateisti v Judo zvezi Slovenije prepuščeni sami sebi in od zveze niso dobivali nikakršnih materialnih sredstev, se je pojavila potreba po osamosvojitvi odbora. Maja 1969 je bilo v Mariboru zasedanje skupščine Karate odbora Slovenije, ki se ga je udeležilo devet delegatov iz šestih klubov. Ervin Pečnik je podal poročilo o petmesečnem delovanju odbora in predlagal, da se ustanovi Karate zveza Slovenije (KZS). Delegati so predlog soglasno sprejeli. Člani zveze so bili tedaj Karate klubi Kata Ljubljana, Gorenje Velenje, Branik Maribor, Fužinar Ravne na Koroškem, Krško in TAK Ljubljana. **D**

Gičin Funakoši je prvi prikazal karate.

Slovenski začetki karateja

Zmaga ponosa

Esad Babačić

Zadnji krog kvalifikacij za evropsko nogometno prvenstvo je bil za navijače Anglije pravcata šokterapija.

Potem ko so v prejšnjem kolu dobili možnost, da sami poskrbijo za svojo usodo, se jim je zgodila Hrvaška, ki jih je premagala v njihovem nogometnem svetišču. Čeprav četi Slavena Bilića ni bila potrebna zmaga, so Hrvatje igrali, kot da bi jim šlo za obstoj. Za popolno mobilizacijo naših južnih sosedov pa so večinoma poskrbeli kar gostitelji sami, saj preprosto niso mogli priznati, da prihaja nasprotnik, ki jim lahko vzame pravico do nastopa na velikem tekmovanju. Predvsem angleški mediji pa tudi del strokovne javnosti se niso mogli upreti tokrat dokaj neupravičeni prepotentnosti. Ko so začeli še z nekaterimi provokacijami s političnim prizvokom, je bilo Biliću in njegovim igralcem dovolj. Ko s svojimi dejanji zbudiš ponos pri svojem nasprotniku, si vnaprej obsojen na poraz. Poti nazaj praktično ni, še posebej če tudi sam dvomiš o uspehu. Strah pred velikim porazom je bilo mogoče razbrati z obrazov angleških igralcev, ki so premagali sami sebe. Prvi zadetek je bil posledica izjemnega psihičnega pritiska in ne plod vratarjevega neznanja, kot so kasneje ugotavljali nekateri tuji mediji. Takšne zadetke so v usodnih trenutkih prejeli tudi veliko bolj izkušeni in podkovani vratarji. Po veliki napaki je bilo samo vprašanje, koliko zadetkov bo končalo v mreži samozavestnih Angležev. Še dobro, da so na Wemblyju pošteno zorali travnato površino, tako da Modrić ni mogel zadeti z vsako svojo podajo. Najbolj od vsega mi je bilo všeč, kar je po tekmi storil Mladen Petrić, strelec odločilnega zadetka, ko je zavrnil angleški dres. Kasneje je izjavil, da ni noben njihov dres vreden toliko kot njegov, s čimer je povedal, kaj si misli o njihovi vzvišenosti in nadutosti. Največja težava Angležev je bila pravzaprav v tem, da niso hoteli verjeti, da se jim lahko zgodi kaj takšnega. Nasprotnika preprosto niso mogli jemati dovolj resno, kar se jim je vrnilo kot bumerang. Zdaj se bodo lažje soočili z dejstvom, da jih tudi v naslednjih kvalifikacijah za svetovno prvenstvo čakajo »inferiorni« Hrvatje, ki bodo z vsakim leto boljši. Prav nič se ne čudimo, da se tuji strokovnjaki ne tepejo za stolček angleškega selektorja, saj je postal skoraj tako vroč kot električni stol. Morebitni neuspeh v naslednjih kvalifikacijah bi bil še neprimerno večja katastrofa za zibelko nogometa, ki si kaj takšnega preprosto ne more dovoliti.

Osumljenci so vlamljali v stanovanjske hiše na območju Ljubljane.

Pozor, vlamljajo!

Petra Janša, foto: arhiv Demokracije

Prejšnji teden so na Policijski upravi Ljubljana poročali o dveh primerih kaznivih dejanj vlomov in tatvin v Ljubljani in okolici. Skupna škoda naj bi znašala več kot 90.000 evrov.

Na tiskovni konferenci Policijske uprave Ljubljana je komandir Edvard Cvetko pojasnil, da je šlo v prvem primeru za že junija prijeta storilca, pri katerih so ugotovili 53 kaznivih dejanj. Z njima povezani so bili tudi trije Ljubljancani, ki so od osumljenec odkupovali ukradene predmete. V drugem primeru pa je šlo za prijetje treh osumljenec vlomov v stanovanjske objekte. Osumljence so privedli k preiskovalnemu sodniku.

Vlamljali v hiše Osumljenca iz prvega primera sta v obdobju od marca letos do prijetja sredi junija vlamljala v stanovanjske hiše na širšem območju Ljubljane in njene okolice. Pri nadaljnjem zbiranju obvestil so policisti ugotovili, da sta 28-letnik in 23-letnica osumljena storitve 48 kaznivih dejanj velike tatvine, štirih kaznivih dejanj zatajitve in kaznivega dejanja roparske tatvine. Skupna

gmotna škoda naj bi po nestrokovni oceni znašala okoli 90.000 evrov. Kot je poudaril Cvetko, so policisti na pristojno tožilstvo podali kazensko ovadbo tudi zoper tri Ljubljancane, stare 29, 36 in 46 let, ki so osumljeni 20 kaznivih dejanj prikrivanja. Navedeni so od osumljenec odkupovali ukradene predmete. Med preiskovanjem kaznivih dejanj so policisti opravili štiri hišne preiskave, pri katerih so zasegli več različnih predmetov, za katere obstaja utemeljen sum, da izvirajo iz vlomov v objekte. Za nekatere predmete so že našli lastnike in jim predmete vrnili.

V drugem primeru pa je komandir Cvetko izpostavil, da gre za dva osumljenca, 29- in 26-letna Ljubljancana, ki sta v dopoldanskem času vlomila v tri stanovanjske hiše, in sicer v Notranjih Goricah, Vnanjih Goricah in v Podutiku. Po zadnjem vlamu v Podutiku se jima je pridružila tudi 27-letnica. Policisti so ugo-

tovili, da so osumljenci nekaj dni prej v popoldanskem času vlomili v stanovanjsko hišo v naselju Spodnje Jarše pri Domžalah. Skupna gmotna škoda teh vlovov znaša 3.600 evrov. Po daljšem zasledovanju so osumljence prijeli in jim odvzeli prostost. 27-letni osumljenki je bilo pridržanje po opravljeni hišni preiskavi odpravljeno.

Pri vlomih so storilci odnesli računalnike in dodatno računalniško opremo, fotoaparate, ročne ure, denar, zlatino in drugo. Cvetko je še dodal, da je v obeh primerih šlo za povratnike in narkomane.

Preventivni nasveti Na tiskovni konferenci so predstavili tudi preventivne nasvete za občane za varnost in preprečevanje vlovov. Med njimi so izpostavili kakovostna okenska zapirala, namestitev bodičastih rastlin in peska pod okna ter vaz na okna, da bi tako slišali vlomilce. Poleg tega je priporočljiva tudi namestitev alarmnih naprav s posvetovanjem s strokovnjaki, opazovanje sumljivih oseb v naselju in dober opis ter fotografije predmetov, ki jih hranimo v bivalnih prostorih.

VIP Varovanje brez licence

Minister za notranje zadeve Dragutin Mate je 15. novembra izdal odločbo, da se pravni osebi VIP Varovanje, d. o. o., začasno odvzame licenca za varovanje javnih zbiranj, in sicer za obdobje treh mesecev. Odlok za odvzem licence, ki bo začel veljati 5. decembra, je bil izdan na podlagi kršitve 75. člena zakona o zasebnem varovanju. Kot so sporočili z ministrstva za notranje zadeve, so pri VIP Varovanje zaposlovali osebe, ki niso izpolnjevale pogojev za opravljanje zasebnega varovanja.

Do 5. marca 2008 bo VIP Varovanje brez licence.

Ker vaš avto ni igrača

Vsi, ki boste obnavljali obvezno avtomobilsko zavarovanje (AO) ali zavarovanje voznika (AOplus) in **ste v zadnjem letu imeli 50-odstotni bonus**, ste **odslej upravičeni do 55 % bonusa**.

100 % ZAVAROVANJE ZA 45 % CENE

Odkup bonusa pri prvi škodi

Z dodatnim zavarovanjem za odkup bonusa pri prvi škodi **kljub povzročeni prometni nesreči** v tekočem zavarovalnem letu **ne izgubite bonusa**.

Brez točk!

Če se vam zgodi, da naberete najvišje število izrečenih kazenskih točk in vam odvzamejo vozniško dovoljenje, vamz zavarovanjem **Brez točk!** krijemo stroške ponovnega opravljanja vozniškega izpita.

Pravna zaščita vozniškega dovoljenja in 24-urna pomoč na cesti za samo 1 cent

Ob sklenitvi AO in AOplus si lahko **samo za 1 cent doplačila** zagotovite **pravno zaščito vozniškega dovoljenja** in **24-urno pomoč na cesti**.

Denar na roko

Poškodovanci v prometnih nezgodah svoj škodni primer **rešite v enem dnevu!**

Naša mala klinika se končuje!

Humoristična nanizanka Naša mala klinika je bila vse od začetka, snemati so jo začeli jeseni 2004, izjemno gledana. Vsak ponedeljkov večer še vedno velja za najbolj gledano TV-oddajo na slovenskih televizijah in hkrati za eno najbolj gledanih TV-oddaj pri nas. Najbolj gledane epizode si je ogledalo tudi do pol milijona ljudi. Scenaristi Marko Pokorn, Rok Vilčnik in Branko Durić - Đuro, ki je hkrati režiser priljubljene serije, so z vrhunsko igralsko zasedbo pripravili skupaj kar 112 epizod, ki so na POP TV dodobra nasmejale slovensko občinstvo. Vendar pa je vsega lepega enkrat konec. In tako se bodo kmalu poslovili tudi junaki NMK. Za zadnjo sezono so scenaristi pripravili najzanimivejše epizode, kot so Izganjevalec zatičev, Evrovizija in finalna

Končala se bo priljubljena humoristična serija.

z naslovom Vse je bil hec. Poleg vrhunske igralske zasedbe bodo v njih igrali tudi znani gostje, kot sta Peter Musevski, Gušti ... Ustvarjalci so za finale pripravili tudi veliko presenečenje. Naša mala klinika nas bo tako zabavala le še nekajkrat, zadnje prizore pa si bomo lahko na POP TV ogledali 10. decembra.

Lastnica Colonie

Nismo še pozabili televizijske voditeljice Ivane Šundov, ki je pred leti blestela na naših zaslonih, zdaj pa je poročena in živi na Hrvaškem. Simpatična Ivana je nedavno postala lastnica restavracije Colonia v središču Zagreba, ki je bila pred tem last Indire Vladić, pevke skupine Colonia. Notranjost lokala je le delno prenovila, obdržala pa je ime. Ivana se je tako začela ukvarjati z gostinstvom. Denarja ji sicer ne primanjkuje, saj je poročena z bogatim Davorinom Hojanom, ki se je v preteklosti ukvarjal z nečednimi posli.

Od voditeljice do gostinke

Svojim otrokom ne bo dovolila praznovati božiča.

Brez božiča

Popkraljica Madonna ima do vere že od nekdaj poseben odnos. Je vneta privrženka mistične judovske sekte, zaradi česar je pred dvema mesecema nehala praznovati božič, saj v sekto ne verjamejo, da je bil Jezus božji sin. V njeni družini prav tako ne praznujejo velike noči. »Odkar smo nehali praznovati in se obdarovati z darili, se v družini počutimo precej bolje,« je o tem dejal njen mož Guy Ritchie. Slavna pevka se je za kabalo začela zanimati konec 90. let, do leta 2006 pa naj bi bila za promoviranje svoje vere porabila ogromno denarja. Poleg tega je spremenila svoje ime v staro hebrejsko ime Ester in napisala več knjig za versko vzgojo otrok.

Drugačna Alya

Alyjino vrnitev na glasbeno sceno smo že naznanili. Mlada pevka se je resnično »vrnila« in presenetila občinstvo. Vendar tokrat ne z značilno barvitim slogom in izstopajočo rokarsko držo, pač pa prav nasprotno. Ne

samo da je popolnoma spremenila videz ter presenetila z minimalističnim in veliko bolj ženstvenim slogom, tudi njena glasba je drugačna. Odločno Mozirčanko predstavlja v glasbeno zrelejši luči. Njena nova pesem, za katero je že posnela videospot, je ta čas najhitreje vzpenjajoča se skladba na domačih glasbenih lestvicah in samo vprašanje časa je, kdaj bo samozavestni in nalezljivi 'A veeeee' dotaknil slehernega, še tako mimobežnega poslušalca.

FM 102.1
99.5
stereo
RDS
Radio VIVA
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Medij ljudem - moč idejam!

Blogorolo beri ali piši. Ali oboje. Brezplačni tednik in spletni agregat.
Vsak **četrtek** v vseh večjih krajih. In na www.blogorola.com

blogorola.com

Intervju pred košarko

Magični gledalec

Prejšnjikrat sem potarnal zaradi čedalje večjega navala glasbenih in satiričnih tretjeligašev, ki pritiskajo na nacionalno televizijo.

Toda bil bi krivičen, če bi se sedaj z vso ihto spravil na nacionalno TV v slogu tistih, ki predvsem v zadnjem času na vso moč dopovedujejo javnosti, kako je nacionalna TV zanič in jo nadzoruje Janša. Le-ta je pred dvema tednoma odgovarjal v intervjuju na nacionalni TV, »zasliševalec« pa je bil direktor TV Slovenija Jože Možina, ki me je pravzaprav presenetil, saj je bil razmeroma »tečen« s svojimi vsebinsko dobro delanimi vprašanji. Če bi bil Možina Janšev »pucflek«, kot mu mnogi očitajo, si bržkone ne bi upal v zvezi s povišanjem cen živil pripomniti, da se zdi, da »niste naredili veliko oziroma nič«. Prav gotovo pa je bil intervju v vsebinskem pogledu res dober. Tako vprašanja kot odgovori. Vsekakor poslastica za kolikor toliko zahtevnega gledalca, ki se zanima za politiko, sploh če ga primerjamo s pogovorom, ki ga je s predstavniki opozicije naslednji dan na nacionalni televiziji imela Mojca Šetinc Pašek. Osladno in brez idej. Nekaj povsem normalnega bi bilo, da bi predsednikom (in predsednici) opozicijskih stran postavila tudi kakšno zahtevnejše vprašanje. Tako pa jim je dopuščala, da so govorili povsem na splošno in brez konkretnih podatkov. Samo spomnimo se, kako neprijetnih vprašanj so bili deležni pomladniki v časih, ko še niso bili na oblasti. Upam si trditi, da so imeli predstavniki opozicije vsaj tako lepljive prste kot Janša ob branju Pahorjevega pisma.

Zanimivo pa je, da je bilo prav v času intervjuja z Janšo na sporedu še veliko drugih zanimivih vsebin. Na primer prenos košarske tekme med Unionom Olimpijo in

Žalgirisom v Kaunasu. No, mene je intervju zaradi političnih razmer vsekakor bolj zanimal kot košarska tekma in tudi bolj kot oddaja Trenja, ki je bila sočasno na POP TV in jo vodi Uroš Slak, ki je v primerjavi z umirjenim Možino na trenutke kar razburjen. Gostil je predstavnike opozicije, od predstavnikov vladnih strank pa je bil v studiu le predsednik DeSUS Karl Erjavec. Prav zabavno je bilo gledati, kako se je Erjavcu, ko so v oddajo Trenja vključili izvleček iz intervjuja z Janšo na TVS, podaljšal obraz, najverjetneje zaradi premierjevih pripomb na ravnanje vodje poslanske skupine upokojske stranke. Sicer pa me Trenja čedalje manj navdušujejo. Govori se celo, da se jim je gledanost prepolovila. In če sem prejšnji teden pisal o satiričnih tretjeligaših, moram tokrat znova dregniti v nacionalkino oddajo Na zdravje, ki zadnje čase prav pretirava s svojim čudnim humorjem. Ta sodi kvečjemu v kakšno gostilno. Ustvarjalcem oddaje zmanjkujeta idej?

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Stvarem, ki se dogajajo, nameenjate premalo pozornosti, zato nekatere pomembne informacije bežijo mimo vas. Bodite bolj zbrani in opazujte okolico! V družinskem krogu bo prijetno.

Bik
21.4.-21.5.

Obeta se vam nov nakup ali naložba, ki se bo dolgoročno izkazala za pravilno odločitev. Konec tedna posvetite sami sebi in svojim hobijem, ki ste jih zadnje čase kar malce zanemarili.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Ukvarjate se s stvarmi, ki od vas zahtevajo prevelike napore. Čas je, da si malo odpocijete. Na ljubezenskem področju se bodo dogajale zanimive reči.

Rak
22.6.-21.7.

V ljubezni boste bolj razumevajoči, kot ste bili zadnje čase, kar bo prineslo boljše odnose in posledično boljše počutje. Bodite previdni z denarjem.

Lev
22.7.-21.8.

Železo se kuje, dokler je vroče. Ne pozabite na izkušnje, ki ste jih pridobili v preteklosti, in jih uporabite zdaj. Med prijatelji boste zelo zgovorni in priljubljeni.

Devica
22.8.-21.9.

Zaradi svoje zanesljivosti in odgovornosti boste ta teden v prednosti. Dobro delo bo dobro plačano. V ljubezni vas čaka presenečenje, če boste le dovolj odprti do ljubljene osebe.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Nekaj vas bo skrbelo ali jezilo. Skrb je povsem neupravičena, saj se bo vse dobro izteklo. Seveda pa morate stvari vzeti v svoje roke in ne čakati na pomoč drugih.

Škorpion
23.10.-21.11.

Bodite bolj ustrezljivi in partnerski odnos se bo izboljšal. Če boste dali ego na stran, vam bo to vsestransko koristilo. Pri delu ne pozabite na rok, ki se izteka.

Strelec
22.11.-20.12.

Pustite preteklost pri miru. Stvari, ki so se zgodile, ne morete spremeniti, lahko pa vplivate na prihodnost. Obeta se vam prijetno druženje s prijatelji.

Kozorog
21.12.-19.1.

Vzemite si nekaj časa zase, ga preživite kar se da umirjeno in najдите svoj notranji mir. Počutili se boste bolje in lažje boste dokončali službene obveznosti.

Vodnar
20.1.-18.2.

Čaka vas pozitivna sprememba, ki bo vplivala na vašo okolico in ljudi, ki vas obdajajo. Pridobili boste ugled, znanje in dobro samopodobo. Uživate te trenutke.

Ribi
19.2.-20.3.

V tem tednu boste zadovoljni sami s sabo, kar bo vplivalo na različna področja v življenju. Uspešni boste v službi in zadovoljni v objemu svojega partnerja.

RADIO UNIVOX

107.5 MHz

e-mail: info@univox.si

EW ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loko pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

http://etv.elektroprom.si

ADRIA

Doma nad oblaki.

Nagradna igra Adrii Airways:
2 x povratna vozovnica!*

Vse Adriine ugodne
ponudbe si lahko
ogledate na www.adria.si
ali
pokličete na 080 13 00.

www.adria.si

*pristojbine niso vključene

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	UTELEŠENJE BOGA VIŠNJA	KRAJ V OBČINI MURSKA SOBOTA	NAJSVETJEŠE V PRAVO- SLAVNI CERKVI	LJUDSKO M. IME (IZ CRK DIVAN)	DEMOKRACIJA
ZAHOD						AVTO- MOBILIST LAUDA
SLOVENSKI GLEDALIŠKI IGRALEC						
DRŽAVA V JUŽNI AFRIKI						
KDOR RACUNA RAVNOTEŽJE SIL						
SL. NOVINAR (CRT)						
POVZPETNIK						

DEMOKRACIJA	DIVJI KOZEL	KOLORADSKI HROŠČ	SESTAV VEČ APARATOV	BOG SMRTI V STAROGRŠKI MITOLOGIJ	POVPREČJE KRIŽANKE: 4,78 CRKE	DEMOKRACIJA	SLOVENSKO LETOVIŠČE				VELIKO SREČE PRI ZREBU!	DEMOKRACIJA	
RIBA HRUSTAN- CNICA					4. IN 10. CRKA	OSVEŽILNA PIJAČA				SPOSOBNOST DOJEMATI	OTOČJE OB ZAH. OBALI IRSKE	STROKOVNA ZVEZA	KRIŽANKE BISTRUJO UM
MOŠKI, KI KAJ KOPIJE						MAKEDONSKO KOLO				KOS BLAGA ALI USNJA			MOTOVILO
						NESNA KOKOS							
VRSTA AMINOKISLIN							VALENTIN ZARNIK			GRŠKI ŠPORTNI KLUB IZ SOLUNA			
							POLITIK BREZNEJEV						
ODPRT ŽELEZNIŠKI VOZ					ŠVICARSKA UM. ZGODO- VINARKA BEEROVA					NEMŠKI PISATELJ (THOMAS)			
GRŠKI DIDAKTIČNI PESNIK					ITALIJANSKI ASTROLOG (GIOVANNI)					JAP. TELOV. (JUKIO)			
										GRAFIK JUSTIN			
NEKDANJI HRVAŠKI KOŠARKAR TVRDIČ					FR. IGRALEC (PHILIPPE)						IZTOK VALIČ		
					KRAJ PRI POREČU						OČE		
DEMOKRACIJA	IGRALEC HOFFMAN												
	25. IN 22. CRKA							EVA LONGYKA		LUKA V IZRAELU			
ROŠTILJ				PIANIST BERTONCELJ				AVSTRIJSKI SKLADATELJ (NICO)					
ČASOVNA ENOTA				ENOTA ZA DOZO IONIZIRANEGA SEVANJA				POKLON, DARILO	DEMOKRACIJA	HRVAŠKI KNJIŽEVNIK LOVRAC			

Rešitev prejšnje križanke

ZAPOR, IMETEK, MELONA,
SRENEC, KIR, NIKITA,
ASKARI, IVANOVO, STANIČ,
AO, ARTO, TARAS, ELZA,
TON, ANALI, RANA, EMA,
ABI, PI, TALA, RIT, ŠKAR,
DITA, SINICA, SELENIT,
ENAKITI, DELIKT,
KARAKAL, VA, AA

Nagrajenci 46. številke

- 1. nagrada:** MITJA CERAR
Žeje 5, 1233 Dob
- 2. nagrada:** MARIJA VELCA
Novo naselje 9, 2345 Bistrica ob Dravi
- 3. nagrada:** NADA PRIMIC
Štefanova 5, 1000 Ljubljana

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagradi

- 1. nagrada:** povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana-Sarajevo
- 2. nagrada:** povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana-Skopje

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si.

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do **6. 12. 2007**
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

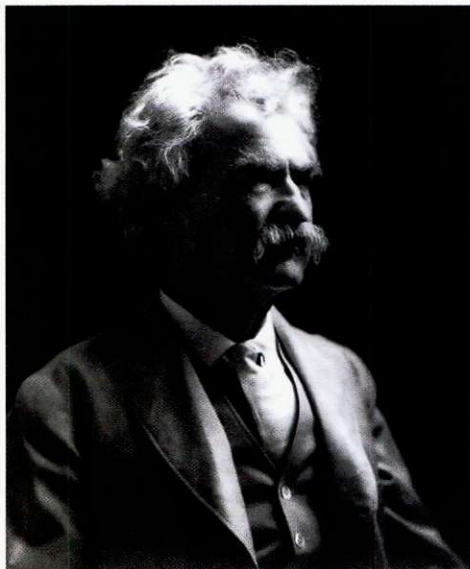
VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- **26.11.1868** je japonski cesar Mucuhito odločil, da se bo preselil v mesto Edo in ga preimenoval v Tokio.
- **26.11.1918** je v navzočnosti srbske vojske in paravojaških čet črnogorska narodna skupščina v Podgorici Črno goro priključila Kraljevini Srbiji.
- **27.11.1967** je francoski predsednik De Gaulle uporabil veto proti članstvu Velike Britanije v EGS.
- **27.11.1865** se je pri Sv. Gregorju nad Ortnekom (med Grosupljim in Kočevjem) rodil slovenski politik, sociolog, pisatelj, teolog in časnikar Janez Evangelist Krek.
- **27.11.1989** so podpisali sporazum o ustanovitvi opozicijske koalicije Slovenije Demos.
- **28.11.1915** se je v Dragatušu rodila slovenska slikarka Cita Potokar.
- **28.11.1920** so bile prve parlamentarne volitve v Kraljevini SHS.
- **28.11.1989** so na predlog Franceta Tomšiča za drugega predsednika pomladne socialdemokratske stranke izvolili Jožeta Pučnika.
- **29.11.1780** je umrla Marija Terezija, ki je bila 40 let avstrijska cesarica.
- **29. 11. 1947** je generalna skupščina ZN sklenila, da se britansko mandatno ozemlje Palestina razdeli v arabsko in judovsko državo. Takoj so izbruhnili veliki nemiri.
- **30.11.1667** se je rodil angleški pisatelj Jonathan Swift, avtor romana Guliiverjeva potovanja. Človeku, ki se je neprestano hvalil s svojimi predniki, je Swift odgovoril: »Spominjate me na krompir, ker ima vse, kar je najboljše, pod zemljo.«
- **30.11.1974** so v depresiji Afar v Etiopiji naleteli na največjo najdbo o izvoru človeka.
- **1.12.1918** se je Islandija ločila od Danske in postala neodvisna država.
- **1.12.1988** je Pakistanka Benazir Buto postala prva ženska, ki so jo imenovali za ministrsko predsednico v kaki muslimanski državi.
- **1.12.1974** so v Krškem začeli graditi slovensko jedrsko elektrarno.
- **1.12.1989** so Srbi in Črnogorci napovedali »miting resnice« v Ljubljani. Do njega ni prišlo zaradi odločnega nasprotovanja vseh v Sloveniji.
- **2.12.1823** je predsednik ZDA James Monroe v kongresu razglasil svojo doktrino: Ameriko Američanom. Amerika naj pripada Američanom, Evropa pa naj bo zadeva evropskih držav.
- **2.12.1888** so v Ljubljani odprli kranjski deželni muzej Rudolfinum, ki je bil predhodnik današnjega Narodnega muzeja.
- **2.12.1991** so zunanji ministri ES odpravili gospodarske sankcije proti kooperativnim republikam, ostale pa so za Srbijo in Črno goro.

POGLED NAZAJ (OD 26. 11. DO 3. 12.)

Misli Marka Twaina

Ameriški pisatelj Mark Twain, ki se je rodil **30. novembra 1835**, je slovel tudi po svoji duhovitosti in modrosti. V prepiru mu je nekdo zabrusil: »Z norcem se ne kaže prepirati!« Twain: »Kot vidite, sem nasprotnega mnenja.« Prislunhimo še nekaterim njegovim mislim:

- Dobra vzgoja je v tem, da človek skrrije, koliko ceni sebe in kako malo ceni druge.
- Če lačnega psa nahraniš, te ne bo ugriznil. To je glavna razlika med psom in človekom.
- Kadar si jezen, šteje počasi do štiri, če pa si hudo jezen, preklinjaj takoj.
- Čudovito je bilo, da so odkrili Ameriko, še bolj čudovito pa bi bilo, če bi jo zgrešili.
- Poznamo tri vrste laži: laži, prekleto laži in statistiko.

Fran Tomiňšek

Verjetno ni ljubitelja gora, ki ne bi poznal Tomiňškove poti iz Vrat na Triglav. Imenovali so jo po organizatorju slovenskega planinstva Franu Tomiňšku, ki se je rodil **26. novembra 1868** v Bočni v bližini Ljubnega ob Savinji.

Od leta 1897 je bil samostojni odvetnik v Ljubljani. Od leta 1901 je bil član osrednjega odbora Slovenskega planinskega društva, 23 let tudi njegov predsednik, za tem pa častni predsednik. V boju proti vplivom Nemško-av-

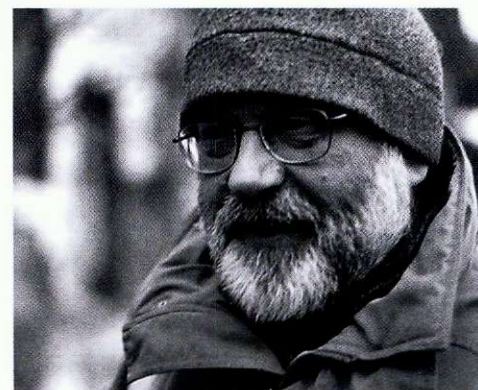

striškega planinskega društva v slovenskih gorah je trasiral in gradil nove poti in tako leta 1903 tudi pot iz Vrat na Triglav. Vodil je graditev in obnavljanje številnih slovenskih planinskih postojank ter širil planinsko organizacijo. Tomiňšek je bil soustanovitelj in v letih 1927–1941 predsednik Zveze jugoslovanskih planinskih društev. Leta 1925 je sodeloval pri ustanovitvi Asociacije slovanskih planinskih organizacij. Deloval je v mednarodni planinski zvezi (UIAA).

Poltretji paradoks plebiscita

Danes pogosto slišimo o izredni enotnosti politikov pri osamosvajanju Slovenije. Da ni bilo čisto tako, potrjuje prispevek, ki ga je pred plebiscitom o samostojnosti Slovenije **27. novembra 1990** v Delu objavil predsednik takratne Socialdemokratske unije (SDU) Rastko Močnik pod naslovom Poltretji paradoks plebiscita.

SDU je vseskozi izkazovala izredno odklonilno stališče do ukrepov slovenskih oblasti, predvsem do Demosovega izvršnega sveta, vključno s plebiscitom. Nastala je v glavnem iz članov ZKS–SDP, v vodstvu pa so bili tudi Rado Bohinc, Živko Pregl in Ivo Vajgl. Stališče SDU je bilo, da je treba po plebiscitu takoj razpisati volitve.

Presodili so, da vlada ni sposobna uresničiti plebiscitnega izida. »Pričakujemo lahko, da bo plebiscitni izid v skladu s tistim, kar si vlada v besedah že ves čas prizadeva, vendar ugotavljamo, da se ji tega ni posrečilo uveljaviti, čeprav je imela vse možnosti za to. Ni videti, zakaj bi vlada s plebiscitom postala kaj boljša ... Potrebujemo novo vlado, torej volitve.«

Po Močnikovem mnenju je razpadel prostor javnosti, skupščinska politika se je izrodila in postala karikatura same sebe. V Poltretjem paradoksu plebiscita je Rastko Močnik zapisal, naj bi bil prvi paradoks v tem, da plebiscit ni nujen, ker ni potreben, drugi v tem, da bo plebiscit tem bolj tvegan, čim bolj bodo tvegali državljani, in tretji v tem, da na vprašanje ni mogoče odgovoriti ne pritrdilno ne nikalno.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 46/6

**Trgovina z orožjem –
povojni poboji (1)**

V Demokraciji je bila v rubriki H-umor zapisana izjava Spomenke Hribar, da je trgovina z orožjem v strukturnem smislu isto kot povojni poboji. Sam razumem njeno primerjavo predvsem v kontekstu slovenske pomoči v orožju napadenim narodom Balkana, da so se lahko branili pred poboji agresorske JLA. Sicer pa orožje samo še ne ubija, še manj pa oster pogled, ki ga očita upokojenemu škofu ob njegovi ugotovitvi na TV o opranih možganih. Očitno filozofinja še vedno žaluje za federacijo, v kateri so imeli Srbi glavno besedo.

Na isti strani je tudi zavajajoča izjava ljubljanskega župana Zorana Jankovića. Danes je že bolj jasno, zakaj so ga zamenjali kot direktorja Mercatorja. Sporna je njegova povezava inflacije z vlado in odnos te do glavnega mesta. Prepričan sem, da ima

Mercator največji vpliv za dvig cen hrane v Sloveniji. Vlade pod mentorstvom nomenklature in Foruma 21 so dolgo zavračale tuje trgovce. Mercator se je širil horizontalno in vertikalno. Prihod tujih trgovcev je tako dočakal kot nesporni gospodar trga. Diktiral je pogoje (visoke cene) v maloprodaji in tuji so se z veseljem prilagodili ali celo dogovorili. Podobno je bilo v devetdesetih letih, ko so v Slovenijo prihajale tuje banke. Na vprašanje tujemu bankirju, zakaj so obresti v Ljubljani mnogo višje kot na Dunaju, je ta odgovoril, da se pač prilagajajo našim razmeram.

Glede pravičnejše razdelitve proračunske pogače je bilo odločeno že pred lokalnimi volitvami, zato so očitki župana neutemeljeni. Seveda je težko pozabiti privilegije, ki so pripeljali do neracionalne porabe. Če se mora Slovenija bojevati za strukturna sredstva prek razpisov, zakaj tega ne bi delali tudi mestni veljaki v Ljubljani?

Na koncu želim komentirati še izjavo sociologa Veljka Rusa. Očitno ima hude nostalgije travme. Naša levica se res ponaša z največjimi kapitalističnimi tajkuni, a desnica, ki si že tri leta odgovorno prizadeva za boljšo Slovenijo, je tudi brez podpore velikega kapitala in medijev izredno uspešna. Očitno je ta uspeh za sociologa, ki bi se morda želel vrniti v enoumje, sporen. Za težko razumljivo zavajanje in obračanje dejstev je poskrbel tudi nekdanji predsednik, ko je zaradi primerjave z Belorusijo napadel predsednika vlade. Ni pa niti omenil vzrokov, to je lažnive peticije novinarjev, niti obtoževanja vladne koalicije v tujini s strani SD.

Ernest Pušnik, Hrušica

št. 46/7

Za višjo gledanost tudi klanje (1)

Pozdravljeni! Glede na vaš članek, ki se je nanašal na zakol prašiča v resničnostnem šovu Kmetija, sporočamo, da je naše navedbe, da smo zakol opravili v skladu z vsemi predpisi za to področje, potrdila tudi Veterinarska uprava Republike Slovenije (VURS), ki je na POP TV 21. novembra glede zakola v šovu opravila tudi inšpekcijski pregled.

Daša Rankel,

asistentka odnosov z javnostmi
PRO PLUS (POP TV in Kanal A)

št. 46/7

**Prva novinarska peresa
Demokracije (5)**

Metod Berlec je v 46. številki Demokracije v pismih bralcev zapisal: »Kar sem zapisal v 44. številki Demokracije, drži in pri tem vztrajam. Po potrebi lahko to brez težav tudi dokazem kje drugje«. Še naprej trdi, da sem od njega zahteval, naj objavi moj odgovor po zakonu o medijih. Ker pravi, da ima dokaze, ga povsem resno pozivam, naj jih javno predloži. Trdim, da Berlec ponavlja lažnivo trditev in da nikoli nisem zahteval, temveč prosil za objavo odgovora. Za to sem imel svoje razloge in to ni bilo naključje. Kolikorkrat bo

potrebno, bom napisal pismo in demantiral lažnivo trditev, saj ne more obveljati logika resnice kot ponavljajoče se laži.

Hkrati vnovič opozarjam na kontekst problema, ob katerem se je Berlečevo sprenevedanje začelo. Demokracija je bila po njegovi odločitvi tista, ki je pred tedni začela sistematično diskvalificirati moje ime. To, napoved na prvi strani, in ne moj odgovor na dva članka, naj spomnim, je bistvo problema. Zlasti v luči nadaljevanja te diskvalifikacije v obliki pism bralcev, anonimk in v luči vladnih ocen o medijih in njihovem lastništvu, kar za nazaj precej jasno pojasnjuje, čemu je bila diskvalifikacija sploh namenjena.

Janez Markeš, Delo

št. 47/46

Proti Terčeljevemu spomeniku (1)

Demokracija št. 47, 22.11.2007. V zvezi s polemiko okrog Terčeljevega spomenika sem 25. oktobra letos poslal na občino Ajdovščina elektronsko pismo s sledečo vsebino:

Za g. župana Marjana Poljšaka. Spoštovani!

V časopisu Delo z dne 23. t. m. sem prebral prispevek novinarke Irene Žgavc, ki opisuje Vaše nasprotovanje postavitvi spomenika Filipu Terčelju na način, kot je zamišljeno v predlogu KS in župnijske šturje. Med mnenji, ki nasprotujejo postavitvi v predlagani obliki, se bom zadržal na Vašem, ko govorite, citiram novinarko: »Postavitev spomenika ▶

► razumem kot sredstvo za propagando o komunističnem povojnem nasilju, ki naj bi učinkovala v prid političnim opcijam in posameznikom z lokalne politične scene.« Kot občan občine Idrija, ki jo prav tako kot občino Ajdovščina »pokriva« tudi oddajanje Radia Odmev (mi ga še po starem imenujemo kar Radio Cerčno), med drugim slišim tudi občasne najave dogodkov, ki se bodo odvijali v »dvorani prve slovenske vlade v Ajdovščini«. Kot župana ali pa občana občine Ajdovščina Vas sprašujem, kaj ste storili, da ne bi prihajalo do očitnega pačenja zgodovinske resnice, ki je namreč v tem, da ajdovska vlada leta 1945 ni bila prva slovenska vlada. Zgodovinsko gledano je bila kvečjemu druga. Če bi bila zadeva obratna in bi se poimenovanje te dvorane kakorkoli spremenilo, bi nasprotniki tega poimenovanja takoj kričali o reviziji zgodovine. Čudim se, da o taki reviziji zgodovine, ki se pojavi vsakokrat, ko se omenja ta dvorana kot dvorana prve slovenske vlade, molčite bodisi kot župan ali pa navaden občan, ki mu zgodovinska dejstva niso tuja. Sedanje poimenovanje je zagotovo tudi propagandno sredstvo, ki učinkuje v prid določeni politični opciji, vendar tej je očitno lahko v prid. Če se s to zadnjo trditvijo ne strinjate, Vas vljudo prosim, da me obvestite, kaj ste že storili in kaj še nameravate storiti, da se omenjena revizija zgodovine ne bo več dogajala. S spoštovanjem! Bojan Božič

Čez dobro uro sem z občine Ajdovščina prejel odgovor, prav tako

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

po e-pošti, ki ga tudi navajam dobesedno: »Verjetno me razumete, da nimam časa na dolgo odgovarjati. Dvorana prve slovenske vlade je ustaljeno ime, večina nas je očitno ponosna na to, to ni trditev o zgodovini, na proslavah 60. obletnice in v drugih priložnostih je bilo povedano, da so bile vlade že prej, gre za ime, ki nam je všeč in ima politično konotacijo. Pri spomeniku Filipu Terčelju pa pobudniki z očitno političnimi nameni zanikajo političnost njihove akcije in še več, zlorabljajo politično podobo Terčelja, ki je bil narodnjak in krščanski socialist, za svojo politično propagando, ki je izredno različna od njegove podobe. Nesprejemljivo je tudi, da so nas postavili pred izvršeno dejstvo – kip je ulit in postavili ga bomo, nič niso občine vprašali, kaj misli. Poljšak

Ker se v svojem dopisovanju z g. Poljšakom sklicujem na navedbe v Delu, sem 26. oktobra poslal na Delo svoj prispevek za rubriko pisma bralcev, kjer sem vsebini obeh e-pisem združil v eno in ga opremil še s svojim komentarjem Poljšakovih navedb. Pismo v Delu seveda ni bilo objavljeno, zato sem ga dodal v svoj pregled neobjavljenih prispevkov, ki je dostopen na spletnem naslovu www.neobjava.net.

Bojan Božič, Idrija

Pritiski na medije ali pritisk medijev?

To je dilema, na katero lahko odgovorimo v prid drugi besedni zvezi iz naslova. Veliko je govora in obtoževanj v zadnjih dneh, posebno v zvezi z zaupnico ali nezaupnico sedanjim Janševi vladi, o njenem »pritisku na medije«, s

strani opozicijskih politikov in še posebno, a precej prikrito s strani veljaka SD (beri objektivno komunistov, ki jih je »danes« sram tega imena – razumljivo, ker niso nikoli vedeli za demokracijo) Boruta Pahorja, ki je neverjetno hinavsko-izkoriščevalski v svojem poznavanju psihologije množice s parapsihološkimi efekti. Nič ne bi bilo čudnega, če se je tega učil v udbovski šoli z »nacionalistom« Jelinčičem, ki to tehniko še posebno dobro obvlada (gl. www.zmagojelincic.com). Razmišljajočemu človeku se vsiljuje vprašanje, zakaj neki bi moral biti, kdaj in kje, tak »politični« pritisk vlade na medije, če pa je to povsem nezaznavno v javnosti. Nasprotno, nikjer ni verodostojnega pojava tega pritiska, ki bi dokazoval naklonjenost tistim, ki naj bi izvajali pritisk, kar bi bilo povsem normalno. Zares je povsem nasprotno! Vsi lahko danes zaznamo (razen tistega, ki namerno, hinavsko in zavajajoče hoče biti slep in gluhi) pritisk medijev z njihovimi uredniki in »objektivnimi« časnikiškimi poročevalci večine dnevnih medijev in elektronskih obveščevalcev, ki izvajajo pravi »pritisk« na deviškega (beri indoktriniranega pripadnika povojnih generacij) poslušalca ali gledalca s svojimi razlagami in kritikami sedanje vlade in posebno še osebnosti Janeza Janše s prozornim namenom neobjektivne in zlobne diskreditacije. Eden takih nad vse odkritih in nizkotnih poročevalcev je Kanal A, malce zmernejši, a vseeno pristransko orientiran POP TV, da o pisnih dnevnikih niti ne govorimo. Danes se pojavlja prava ofenziva dnevnih in tudi nekaterih sporadčnih glasil manjše razširjenosti proti

sedanji vladi, z izjemno dobro izbranimi stavki, ki imajo poseben učinek le na neintelektualno oz. bolj primitivno populacijo, katere največji odstotek so državljani Republike Slovenije, ki na volitvah tudi odloča. Tu je pač vprašanje, do kod sega obveščenost in sposobnost objektivne kritičnosti povprečnega Slovenca, ki je v veliki večini odvisna od njegovega preteklega izobraževanja, saj je še danes razvidno, da so šolski programi še vedno neobjektivni glede zgodovinskih vrednotenj in imajo odločujoč vpliv na miselnost tudi mlajših generacij, katerih starši so bili po vojni neizpodbitno in povsem dokazano izobraževani po psihološko kapilarno preštudiranih napotkih diktatorske partije, zato nemogoče verodostojni. Redki so se temu izognili s pomočjo domačega skoraj konspirativnega obveščanja otrok o efektivni zgodovinski resnici. Zato je tudi danes dobro razviden in utemeljen odpor proti popravljanju in posodobitvi učnih programov ter seveda uvedbi evropsko uveljavljanje ustanavljanja privatnih (konkurenčnih) šol, ki bi lahko omajale monolit slovenskega zgodovinskega pisja, s strani celotne enobarvne palete opozicijskih strank.

Mediji poleg reform šolskega resorja, o katerih seveda poteka danes glavna beseda, so bili vedno in prioritarno velika skrb enournih oblasti, ker pač plazmirajo miselnost bralcev v smer, ki jo načrtuje tista oblast, ki ima vpliv na ekonomsko naklonjenost do njenih upravljavcev. Ker je največja ekonomska moč še vedno v rokah leve komponente slovenskih tajkunov (tega se zavedajo celo najbolj topoumni

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

državljeni – zato so tej opciji tudi naklonjeni iz čisto primitivnih nagonskih čustev do bogastva alias moči), se tudi danes obračajo v smer tranzicijske levice, od katere so v glavnem tudi odvisni, kolikor se zavedajo njene kapitalne zmogljivosti, v nasprotju z zunanjim prikazovanjem skrbi za socialno državo, ki je nikoli niso resno upoštevali (v zmoti so celo tisti, ki zagovarjajo čas titoizma, ker se ne zavedajo, da je kupoval socialni mir z zadolževanjem, kar je privedelo do samoumevnega poloma celotnega sistema).

Lahko sklenem, da ima demokracija v Sloveniji zelo težko nalogo vzpostavljanja vrednot, ki jo karakterizirajo, ker ima kot protitež kapital v rokah družba brez vrednot, ki z lahkoto spreminja tudi potencialno dobre ljudi v kalkulatorske kriminalce, kar je v Sloveniji bolj kot potrjeno. Efekt materialističnega izobraževanja brez vrednot, ki bi v podzvesti ovirale nagnjenost h kriminalu, je povsem defekten.

Vse dosedanje vlade, razen zadnje, so bile usmerjene v razvoj že zdavnaj propadle ideologije za vzdrževanje vpliva na indoktrinirano večino slovenskih državljanov, ki niso bili zmožni (v nasprotju z drugimi postkomunističnimi državami) uvesti lustracije takoj po osamosvojitvi za vodilne osebnosti zločinske organizacije KPS, katere vplivni člani so imeli in kljub velikim naporom demokratičnih strank slovenske pomladi še imajo vajeti v rokah na političnoekonomskem ter ideološkem področju medijskih hiš z največjo difuzijo. Zelo počasi se sicer že menjuje mentaliteta mlajših generacij časnikarske populacije, a ti so vseeno vezani na ekonomske »pritiske« starih struktur, ki razpolagajo tudi z denarjem današnjega proračunskega deleža za medije. Seveda obstaja tudi že omenjeni sivi kapital tranzicijske levice, ki zagotovo premore določene preusmeritve mišljenja navadno »neodvisnih« urednikov. Brez navedbe imen lahko ugotovljamo marsikatero spremembo miselnosti v vrstah urednikov, in to sovražno do Janševe vlade, ki naj bi nanje izvajala »pritiske« (sic!).

Pavel Ferluga, Komen

Pismo Stanovniku!

Spoštovani gospod Janez Stanovnik, predsednik zveze borcev!

Vaša mnenja in izjave niso povsem resnični. Na radiu in TV sem poslušala naslednje: »Zdaj pa te kosti preštevajo«, »Brez partizanskega boja ne bi imeli samostojne Slovenije« itd. To ni res! Samo tri velesile, Anglija, ZDA in Rusija, so premagale Nemčijo in bi jo bile tudi brez vas, partizanskih borcev. Res je, da so bili partizani na pravi strani, na strani teh treh velesil in so tudi zelo trpeli v dežju in mrazu v gozdovih. Po vojni mi je znanec, ki je bil v Gubčevi brigadi, pripovedoval, kako so imeli ponoči marš s štajerskega na dolensko območje in so utrjeni plegli v gozdu pod drevesi; ko pa so se zbudili, so imeli pol metra snega na sebi. Na eni strani so se bojevali proti okupatorju, po drugi strani pa so iztrebljali kmete, obrtnike in intelektualce, in to že od leta 1941, predvsem in najbolj pa leta 1942, ko so se na podeželju in v mestih zgodili številni umori povsem nedolžnih ljudi, ne oboroženih nasprotnikov! Ne samo v vojni med letoma 1941 in 1945, še po maju leta 1945 ste partizani pod Titovo komunistično oblastjo pobili okoli dvajset tisoč Slovencev. Ali veste, da ta vaša zločinska dejanja med vojno in po njej neštetokrat presegajo vaše pozitivno delovanje na strani zaveznikov? Žal se boste morali borci s tem sprijazniti, radi ali ne.

Gospod Stanovnik, ne samo vi s svojimi borci, tudi mi, ki smo bili med vojno otroci, vemo nekaj o takratnem dogajanju. Naj povem primer: ko je nemška ofenziva na Dolenjskem šla tudi skozi Šmaver in Jordan Kal proti Mirni Peči in so se Nemci pomikali v koloni proti Mirni Peči, so nanje začeli iz gozda streljati partizani in jim ubili enega od poveljnikov. Nemci so se vrnili in v Šmavru zažgali hišo s petčlansko družino, da je ta v njej zgorela. Na Jordan Kalu so po hišah pobrali šest do sedem moških, jih gnali do Rogovile, malo naprej od Mirne Peči. Tam so jih postavili v vrsto in nanje streljali. Pri tem je nekaterim uspelo pobegniti (nekateri so bili obstreljeni), dva, eden od njiju je bil moj stari oče, pa sta obležala v mlaki krvi – zaradi partizanov.

Jožefa Fabjan, Ljubljana

Če mački stopiš na rep ...

Marija Vodišek

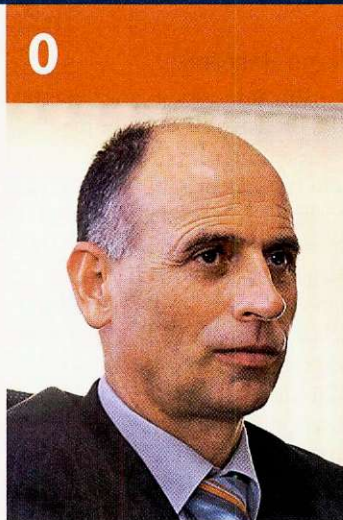
Kdo je že to rekel? Ob neki priložnosti predsednik Slovenije Janez Drnovšek. No, tokrat je na dokaze o neprestanem blatenju slovenske vlade s strani nekaterih novinarjev in njihovih peticij, poslanih v države EU, zamijavkalo kar lepo število mačk. Da so ti novinarji pod vplivom strank opozicije, ni nobenega dvoma. O tem je odkrito govoril premier Janez Janša v Ormožu, 13. novembra, in omenil tudi možnost odstopa vlade. To je ponovil še v pogovoru, ki ga je imel dva dni pozneje z Jožetom Možino na nacionalki. Takrat je tudi pojasnil razloge za tak predlog. S tem je ponudil opoziciji možnost, da sestavi novo vlado. Toda med predsedniki in voditelji teh strank je nastal preplah. Nekaj drugega je kritizirati vlado, kar je sicer legitimno, vendar mora biti dokazljivo, kot sprejeti odgovornost za vodenje države in njenih institucij. Pa ne le to. Slovenija je pred šestmesečnim predsedovanjem Evropski uniji. Kritizirati vlado doma je normalno, blatiti svojo državo v tujini pa je nekaj drugega. Ne smemo pozabiti, da so v EU tudi države, kjer so v opoziciji še močne struje starega socializma oz. komunizma. Slednji take kritike radi slišijo in jih tudi razširjajo. Prav tako kot pri nas tudi oni ne preverjajo, kaj je res, kaj pa je samo plod kronične novinarske bolezni, to je pretiravanja, ki največkrat preseže vse razumne meje. Menda se novinarjem oz. medijem ne smeš zameriti. Zakaj ne? Zato, ker lahko neomejeno trosijo svoje laži in obrekujejo in ker imajo povsod somišljenike. Nekateri ljudje berejo samo lahkotne, opravljive članke, ki se v poplavi vsemogočih edicij prodajajo kot suho zlato. Ne zavedajo se, da jih namerno poneumljajo. Večina teh medijev z vsemi prilogami je v rokah nagrabljenega kapitala, ki bedi nad svojim krivično pridobljenim bogastvom. Dokazano je, da je v takih rokah tudi osrednji slovenski časnik Delo. Da se je njegov odgovorni urednik Janez Markeš popolnoma podredil temu kapitalu, ni za bralce tega časopisa nobena skrivnost. Samo dva primera. Delo, 19. 11. 2007, na tretji strani naslov članka: Delo je danes povsem neodvisen medij. To trdi njegov lastnik Pivovarna Laško. Drugi članek: Pojasnilo Dela: Cenzure ni bilo. V njem je med drugim napisano, da je Igor Lukšič naročil študentom, naj vohunijo za ljudmi, ko gredo od maše. To je najnovejša Delova različica. Potem še: ker se je uredniškemu kolegiju tema o »DOMNEVNEM nadzorovanju« vendarle zdela zanimiva, je naslednji dan Mateja Babič o tem napisala avtorski članek. Treba je prebrati članka v celoti; naj razume, kdor more. Vse meje dobrega okusa in resnice pa je Janez Markeš prekorachil s svojim člankom 21. novembra z naslovom: »Zlovesča sporočila iz parlamenta«. Če že zahteva od premierja Janeza Janše javno opravičilo, naj mu postavim samo eno vprašanje. Se je »vrhunski« novinar, za kar se Markeš ima, kdaj opravičil ljubljanskemu metropolitu, sedaj kardinalu Francu Rodetu za vse napisane številkne žalitve in zgrešena prerokovanja? Pa ja ni Mar-keš?

Politični semafor

Strel v prazno Stranki Zares in LDS sta vložili interpelacijo proti ministru za notranje zadeve Dragutinu Mateju. Očitajo mu kršenje ustave in zakonov, slab nadzor nad varnostnimi družbami, nenatančne volilne imenike, ravnanje policije v primeru družine Strojani, politizacijo policije in erozijo varnostnega sistema. Podpredsednik Zaresa Branko Lobnikar je prepričan, da imajo dobre argumente za interpelacijo. Večina strank se od nje distancira.

Ostaja v NSi Poslanec NSi Janez Drobnič je poslanec, ki vlade ne podpre vselej in glasuje po svoje, menda zato, ker je še vedno užaljen, da ni več minister za delo, družino in socialne zadeve. Prejšnji teden je zaupnico vladi podprl in s tem pokazal državotvornost. V nekaterih medijih pa so se pojavile informacije, naj bi prestopil k Slovenski ljudski stranki, ki jo po novem vodi Bojan Šrot, a je Drobnič to zanikal.

Hvala bogu, da je tako Poslanec SDS Branko Grims je opozoril, da je nekaj normalnega, da so se v zadnjem času na Slovenski tiskovni agenciji »pojaviли drugačni vrednostni pogledi kot v preteklosti«. »Hvala bogu, da je tako,« je poudaril in dodal, da »morajo biti dogodki osvetljeni iz različnih vrednostnih pogledov«. Po njegovo je le takšno poročanje v skladu z ustavno pravico o obveščenosti. Nekateri na STA se ne morejo sprijazniti s pluralnostjo.

foto: Ustavno sodišče RS

Nova ustavna sodnica

Prejšnji teden je ustavno sodišče dobilo novo ustavno sodnico. Poslanci državnega zbora so na tajnem glasovanju izmed štirih kandidatov za ustavne sodnike, ki jim jih je v potrditev predlagal predsednik države Janez Drnovšek, za novo ustavno sodnico potrdili le Marto Klampfer. Slednja je že prisegla pred državnim zborom. Preostali kandidati niso dobili predpisane večinske podpore poslancev, to je 46 glasov. Pred glasovanjem so številni domnevali, da ne bo nihče od predlaganih kandidatov dobil zadostne podpore, saj so bili javnosti razmeroma neznani. Precej pripomb je letelo na Drnovškov izbor, saj naj bi imeli predlagani kandidati premajhne strokovne reference za ustavnega sodnika, ki je najvišja sodna instanca v državi.

Za predsednico Višjega delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani Marto Klampfer je na glasovanju, to je potekalo za vsa-

kega kandidata posebej, glasovalo kar 71 poslancev, proti pa jih je bilo devet. Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke je po napovedih njenega vodje Jožeta Tanka podprla kandidaturu Klampferjeve, medtem ko je vodja poslanske skupine Nove Slovenije Jožef Horvat dejal, da so njeni poslanci glasovali po svoji vesti. Najmanjša koalicijska poslanska skupina DeSUS naj bi bila podprla vse štiri kandidate, v SLS pa se niso opredelili do predloga predsednika države.

V opozicijskih poslanskih skupinah naj bi bili vse štiri kandidate podprli Socialni demokrati, LDS in Zares, SNS pa se do kandidatur ni javno opredelila. Ali bo odhajajoči predsednik republike Janez Drnovšek predlaganje novih kandidatov za še preostale ustavne sodnike prepuštil novoizvoljenemu predsedniku republike Danilu Türku, pa bomo še videli. M. B.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR
☐ Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR
☐ Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR
☐ Vasja Klavara: Predel 1809	28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S pravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR
☐ Vasja Klavara: Koraki skozi meglo	26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	8,34 EUR
☐ NOVO Jože Dežman: Rojstvo Slovenije	20,00 EUR
☐ NOVO Jože Dežman, Hanzi Filipič: Hitlerjeva dolga senca	26,99 EUR
☐ NOVO Jelka Žmuc Kušar: Evropski večeri Lojzeta Peterleta	14,99 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Priklopite se kjerkoli.

HITRO IN ENOSTAVNO

Odštekano! Pločevinka vsebuje prenosni USB-modem, na voljo pa sta tudi podatkovni PC kartici, ki omogočajo hitrosti prenosa podatkov do 3,6 Mb/s. Namestitev na prenosni ali namizni računalnik je enostavna. Cena UMTS naprav za prenos podatkov je odvisna od izbire paketa (Mini, Maksi, Mega in Giga), ki se med seboj razlikujejo po mesečni naročnini in vključeni količini brezplačnega prenosa podatkov (od 0 do 10 GB).

za samo
0,01 €*

USB-Modem

Huawei E220

za samo
0,01 €*

USB-Modem

Option iCon 7.2

za samo
0,01 €*

PCMCIA-Kartica

Option Globetrotter GT MAX 7,2 Ready

za samo
0,01 €*

PCI Express-Kartica

Novatel Wireless Merlin XU870

Za priklop na širokopasovni internet je potreben ustrezen signal Mobitela ali tujih pogodbenih operaterjev. S signalom Mobitel GSM je pokritega 99,3 %, z Mobitelom UMTS 72,3% prebivalstva Slovenije.
*USB-modem ali PC podatkovno kartico lahko kupite za samo 0,01 EUR ob sklenitvi/podalžšanju naročniškega razmerja Mobitel GSM/UMTS za 24 mesecev in ob naročnini na Giga paket za prenos podatkov. Ponudba velja za vse, ki nimate veljavnega aneksa UMTS št. 14/2005.
Ostale cene in pogoje nakupa preverite na www.mobitel.si/instantinternet

WWW.MOBITEL.SI

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

